

Život blahoslaveného Jana La Salle.

Dle vlastiny zpracoval

František Janda.

komoří Jeho Sv. Lva XIII., č. kanovník staroboleslavský,
děkan karlsšteinský.

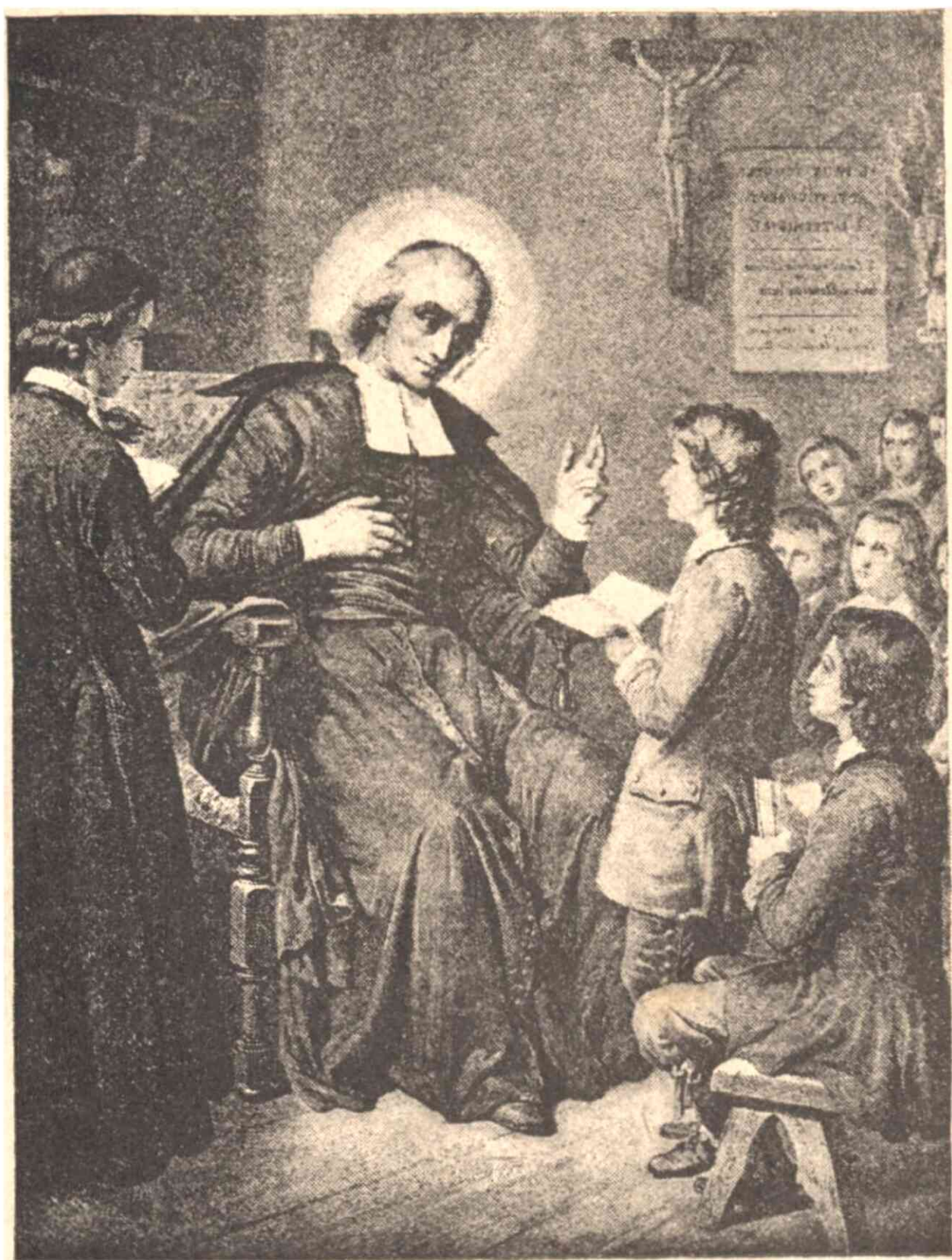
Spisův spolku tiskového číslo 2 a)
za rok 1895.

V Praze.

Nákladem katolického spolku tiskového.

V komissi Cyrillo-Methodějského knihkupectví G. Frauel.

1895.

ÚVOD.

Dne 19. února 1888. o neděli první postní bylo slavnostně konáno v hořejším sále u klenuté chodby vatikánské blahořečení ctihodného La Salle, zakladatele družstva bratří křesťanských škol.

Posvátný ten úkon byl proveden obyčejným obřadem. Pontifikální mši svatou sloužil Monsignor Felix Maria z Nekere, titulární arcibiskup Mitlenský a kanovník vatikánský. Jemu posluhoval general s mnohými jinými členy družstva školních bratří.

V hodinách popoledních v průvodu svého dvora a kardinálů vydal se sv. Otec Lev XIII., by uctil nového blahoslavence. Později se tam dostavil vyslanec francouzský se svou rodinou a s úředníky vyslaneckými; a mezi posvátnými obřady ranními i večerními scházeli se přčetní zástupové.

Tento den byl pro bratry škol křesťanských nad jiné radostnější, neb tím byla konečně vyplněna převroucí touha jejich srdce, jakož i synovské oddanosti, viděti totiž svého zbožného údivu hodného zakladatele na oltáři oslaveného.

Po vyjití neomylného výroku náměstka Kristova může všecken lid křesťanský od toho okamžení veřejně vzývati a uctívati velikého dobrodince člověčenstva Jana La Salle, jemuž milionové

jich počet r. 1789. na 121. Nyní se počítá bratří 20.000, chovanců pak 400.000. Mají stanice ve Francii, Belgii, Švýcařích, v Prusku, Rakousích, Turecku, Egyptě, Palestině, Kanadě, v Novém Yorku, Mexiku, Kalifornii, v Indii, Číně, na ostrovech sv. Mauricia, Madagaskaru, v republice Equadorské, ve francouzských koloniích, v Alžíru, v Kočinčině. Několik stanic mají ve Vlaších, mezi těmi zaujímají prvního místa v Římě a v Turině.

Kdo by byl s to oceniti nevýslovné dobrodiní, jaké školní bratří prokázali společnosti lidské? Každý stav vykazuje co nejzdárnější a nejvybranější členy vychované v ústavu křesťanských školních bratří. Stav kněžský, úřednický, vojenský, stavy umělců a vědatorů děkují nejoslavenější údy své družstvu, jehož zakladatelem byl La Salle.

Samo hlavní město Turin, jakou vděčností jest zavázáno školním bratřím? Synové chudých dělníků, řemeslníků našli a nacházejí dosud útulek ve školách chudiny, v kterých školní bratří křesťanští s podivuhodnou horlivostí a láskou se propůjčili za vychovatele jejich.

Jistý starý vychovanec školních bratří, s nelíceným potěšením vypravuje o ctihodném školním bratru Michalu, který ještě u vysokém stáří byl předmětem vroucí lásky chovanců, během 25 až 30 let školy bratrské navštěvujících. Jak dobrý a laskavý byl k nám. On vléval v mladistvá srdce naše lásku k ctnosti s tak usmívavou přívětivostí, že jsme nuceni se viděti jmenovati jej naším nejmilejším světce.

Každý vděčně vzpomíná na školního bratra Dalmacia, muže to pevných předsevzetí, horlivé činnosti; co umíněný nepřítel vzdorovitosti a zahálči-

vosti, jenž i když nucen byl trestati, dovedl k sobě poutati i sebe vzpurnější srdce a uvésti je bezpečně k ctnosti a k učelivosti, čině z nich důvěrné miláčky svého něžného srdce. Vzpomínají naň starší chovancové jeho; ale i rodičové těchto vyznávajíce, že trpké slze, jež druhdy ronivali nad nezdárností svých synů, jeho rozšafnou snaživostí proměnily se v slze čisté posvátné radosti, ano spatřili tyto své syny ověnceny chválou vzorných mravů a vytrvalé pilnosti. Mohl bych jmenovati ještě jiné bratry, posud na živě jsoucí a požívající lásku i všestrannou vážnost; ale obávám se, že bych urazil známou jejich skromnost. Těžce to nesa, že musím zamlčeti jejich jména, vzdávám jim pozdrav vděčné a živé lásky, prosím snažně, bych směl, nemoha se jim jinak odsloužiti, sepsati v několika obrysech život Jana La Salla, zakladatele jejich družstva.

Dej Bože, by úcta blahoslaveného tohoto učitele pustila hlubokých kořenů v lidu věřícím, a aby pod jeho ochranou blahodárně působili všudy křesťanští školní bratři, a utěšeně prospívala mládež jimi vychovávaná.

Hlava I.

Narození a dětství.

Blahoslavený zakladatel křesťanských školních bratří narodil se ve Francii v městě Remeši dne 30. dubna 1651. a byl tohotéž dne pokřtěn v kostele sv. Hilaria na jméno sv. Jana Křtitele

Otec jeho Ludvík La Salle, byl královským radou; matka jeho Mikulovna, po rodu Moetova, zaujímali v Remeši přednější místo, a byli vysoce váženi, zvláště pro ušlechtilou jejich povahu, pro jejich zbožnost, dobročinnost, slovem pro jejich jmenovitě křesťanské ctnosti. Do jejich přízně se každý poroučel, a šťastným se pokládal ten, který se těšil jejich přízni.

Jan byl prvorozený ze čtyř bratří a dvou sester, jimiž Bůh požehnal manželství těchto vzorných rodičů. Počátečního vychování se těmto dítkám dostalo pod starostlivým dozorem přepečlivé máti jejich. Na to se čtyři z těchto dítek věnovali Bohu, to jest, jedna ze dvou dcer vstoupila do ženského řádu sv. Štěpána; jeden ze synů se stal řeholním kanovníkem sv. Jenovefy, a dva ostatní se povznesli postupně na metropolitní kanovníky v Remeši.

V důležité, těžké a něžné mateřské péči o vychování svých dětí, vyvolila si matka Mikulovna za příklad vznešenou Bianku z Kastilie,

jakož i jiné věhlasné světice, jež církev staví matkám křesťanským za příklad následování hodný.

Jí nepostačovalo, aby milené dívky její pod její mateřskou správou jen rostly a vynikaly dětinými ctnostmi co drahocenné rodinné skvosty, a aby se povznesly jednou ve společnosti lidské na co možno nejvyšší stupně důstojnosti pozemské: ona vedena jsouc živou vírou, zatoužila též, by se jednou povznesly na výši křesťanské dokonalosti; vidělať v dítkách svých duše vykoupené předrahou krví Kristovou, povolane, by jednou naplnily vlast nebeskou, a považovala je za chrámy Ducha svatého. Při takovýchto zásadách uznávala za nezbytnou povinnost opatřiti tyto Ducha svatého chrámy ochranným štítem proti podvratným vlivům, jimiž by jich čistota porušena, a víra v Boha, jenž v chrámech těch má býti světlem, okrasou, útěchou a silou, ze srdce jejich vytisknuta býti mohla.

S touto účinnou a rozumnou snahou spojila všemožnou péči, aby vyhověla všem požadavkům dokonalého, jak rozumového tak tělesného vychování. Nejúsilovněji ale se starala, aby miláčkové její se vyznamenali krásnými bohumilými mravy, pevnou povahou, jež Bohem uloženým povinností volně se podržuje.

Aby tohoto spasného cíle dosáhla, vštěpovala svým dítkám hned za útlého jich mládí dobré a zbožné smýšlení vědouc, že všechny ušlechtilé dojmy, pojaté ve dnech mládí, a při prvním vyvinutí srdce nemohou tak snadno býti vyvráceny.

Takovéto dojmy tvoří mravní základ, který ani pozdější vliv opáčeného vychování nedovede úplně podvrátiti, ano jenž nazpět ku konání povinností přivádí ony, kteří byvše jimi v prvním vychování dojatí, nešťastně k zlému svolili později.

A tak náš světec byl každého dne důkazem rozumné snahy, něžnosti, vytrvalosti a sebeobětavosti, jichž třeba bylo k dobrému vychování jeho; a kdykoliv si vzpomněl na léta svého dětství, vždy se vděčné duši jeho objevil příklad vzorné máti, který jej znovu osvěcoval, blažil a povzbuzoval, jak to činívá vůdčí hvězda plavci v noční době, po širém moři plovoucím.

Vypraven tak výbornými vlastnostmi jak mysle tak srdce, vydával tento nadějný jinoch záhy ovoce všelikých ctností; skromný ve svých požadavcích, laskavý k chudým, srdečný k bratrům, uctivý a úslužný ke všem svým předzřízeným, byl pravou okrasou a štěstím své vážené rodiny. Zábavy a hlučné radovánky, na kterých někdy musel podíl brati, neměly pro něžné srdce jeho žádnou přitažlivost. V chování jeho, neb v jeho pohledu a řeči nepozorovalo se ani na okamžik ni nejmenší znamení povahy odporné, povrchní neb lehkovážné; a jeden z jeho společníků tvrdil, že mladistvý La Salle byl vždy veselé mysli, aniž byl při tom roztržitý, ano byl též pokorný bez přetváření. Slovem, v něm se zrcadlila přirozenost, při které umírněná ostýchavost přepodivně souhlasila s nestrojenou uhlazeností ducha bystrého a veselého.

Ostatně se nechalo snadno předzvídat, k jak vznešenému poslání Bůh tohoto zbožného jinocha určil. Vše, co o něm právě povědíno, mocně ho vedlo k náboženství; jmenovitě čtení životů svatých bylo mu pramenem hlubokého nevyslovného nadšení. Tohoto druhu četba odměňovala jej za všecko jeho bádání a přičinění.

Nic ho tak mile nedojímalo, jako naslouchati, když se vypravovalo o posvátném nějakém příběhu, neb o skutcích svatých mučenníků. Obřady

při církevních slavnostech jej rozohnily, jimiž unešen nápodobil je, vrátiv se z kostela domů u malého oltáře, který si sám postavil ve své světnici.

Jsa nadán zpěvným hlasem a jemným hudebním sluchem, jakkoliv byl naveden k světské hudbě, pro kterou otec jeho měl zvláštní zálibení, zalíbil si přece zpívati jediné písně posvátné a chvály Boží. Též se záhy naučil sloužiti při mši svaté, a za nedlouho co důkaz zvláštní přízně bylo mu uděleno místo mezi jinochy zpívajícími na kůru tamního farního chrámu. Tak jej Bůh patrně připravoval k vznešenému povolání, v němž měl vyvinouti světlo spásonosně oživující.

Nechtíc následovati nerozumné matky, ježto hověje ješitnosti vlastních dětí, vštěpují jim rozmarné zvyky nevčasné zvědavosti a šperkolisti, vychovávala máti Mikolajevna svého syna Jana, navádějíc ho k stydlivosti a k pracovitosti.

Když mu šlo na osmý rok stáří, byl dán do výchovacieho ústavu, založeného r. 1554 při universitě v Remeši, v němž byl tehdáž řiditelem Tomáš Mecier, muž nevšední rozšafností a rázností slynoucí.

Nový tento vychovanec uskutečnil tehdáž naději svých rodičů: jasný a přímý jeho pohled, nevinná přívětivost jeho tváře, důvtip a snaživost jeho upoutaly naň pozornost učitelů, spojenou s jakousi úžasnou vážností tak, že se vícekrát jeden druhého tázali: k jakému dílu jest asi tento zbožný, rozumný a účelivý pacholík od Boha ustanoven? Jaká bude asi budoucnost jeho?

Upřevše naň zkoumavé zraky učitelové jeho skutečně viděli, jak se mladistvý Jan La Salle již tehdáž stkví září neobyčejnou, poukazující při

něm na utěšené budoucí příznaky. Všickni udiveně si jej představovali jako strom bohatě pokrytý jarním květem aneb jako dennici předcházející krásnému dni; kdežto on zase pilně konal uložené mu práce, věrně zachovával moudré rady svých učitelů, a každého dne se snažil, hodným býti šetrnosti a lásky jejich.

Nebylo nám možno dostati bližších zpráv o jeho prvním sv. přijímání, ale můžeme si pomyslit, jak vážná byla příprava jeho k tomuto důležitému kroku, z kterého tak utěšených výsledků v hojnosti vyčerpal. Zajisté při své andělské nevinosti přijal l'ána Ježíše v nejsvětější svátosti s takovou pokorou, důvěrou a živou láskou, že hoden byl přijmouti v plné míře požehnání, které náš Božský Spasitel za svého pozemského žití vyléval na nevinná čela dítek. Zajisté že hluboce dojat při prvním zasedání u stolu Páně nebeskou blažeností zvolal: Ježíši! ode dneška budeš mým podílem, nic na světě nebude s to připravit mne o tento Božský poklad, a jen v něm bude duše má hledati světlo, pokoj, odpočinutí a štěstí.

A Pán Ježíš učinil příbytek v tomto nevinném srdci; a zbožný pacholík naslouchal s ucelivým uchem svatotajemná slova Páně; a vnuknutí Boží zůstavila v něm hluboký nepřekonatelný dojem; a odcházeje od oltáře učinil neodvolatelnou přípověď, že zachová neporušenou nevinost svou, do ochrany neposkvrněné Matky Páně odevzdal práce své, srdce i život svůj; a jméno Maria, vštípené mu již v kolébce, bylo mu štítem proti všelikým pokušením.

Hlava II.

Povolání k stavu kněžskému.

Přední výkvět jeho prvního sv. přijímání bylo Bohem usouzené povolání ku kněžskému stavu. Cítil se mocně puzena volit si tento stav, jakkoliv bystrozrak a rozvážlivá povaha jeho mu v stavu duchovním nepřipovídaly ani rozkoší ani vavřínů, ale všemožné strasti, sebezapírání a únavné práce, jak se vyžadují na apoštola toužícím po následování Krista Pána. Panenská jeho duše roztoužila se po cti sluhy Božího a jeho láskou k Spasiteli světa roznícené srdce ustanovilo se na tom, nevěnovati ni jediný den svého života pouze světu, ale rozhodně se vydal na cestu vedoucí na Kalvarii.

Toto rozhodnutí bylo trapným zklamáním pro jeho otce. Ludvík La Salle kochal se odev dávna myšlénkou vésti svého syna tak, by se vyšinul jednou na co možno nejvyšší stupeň úřední světské hodnosti, a najednou vidí zvráceny tyto blahé sny. Co si má počíti v tomto nenadálém a nemilém případě? Opře se nezlomnou vůlí otcovskou tomuto záměru synovu, předstíraje své osobní vysoké postavení, rodinné ohledy i jiné námitky? Aneb se bude snažiti rozličnými vytáčkami, či odkládáním, buď seslabiti neb potlačiti, vznikající v něm povolání odporující otcovskému svému očekávání? Bylť to tuhý boj pro jeho srdce, ale přispělo k urychlení vítězství u otce, jehož duše osluněna byla živou vírou.

Jan Křtitel La Salle, jemuž ochotně dáno na vůli jíti za hlasem Božím, volajícího jej k službě oltáře přijal v arcibiskupské kapli v Remeši tonsuru (postřížiny, přípravný to obřad k svěcení na kněžství) dne 11 března r. 1662.

z rukou monsignora Jana z Maltreau, biskupa z Olony, výpomocného biskupa v Clermontu

Co zbožný, poslušný a snaživý chovanec neustál Jan la Salle navštěvovati přednášky svých představených, a vážnost, jakou požíval, rozšiřovala se rychle mimo zdi koleje, jelikož spoluchovancové jeho vypravovali o něm v lůně svých rodin co o chovanci vzorném, jehož příkladné chování uvádělo na paměť všecky vynikající ctnosti sv. Aloisia z Gonzagy, na němž se zářila přednost nad všecky spolužáky tak, že se tito viděli nuceni vzdávati mu důkazy vážnosti a lásky. Nejpatrnější důkaz vážnosti, jaké se u všech těšil, jest následující výjev. Opat Dozet, kancléř university Remešské, chtěl se před svou smrtí vzdáti svého kanonikátu v prospěch některého jinocha, vynikajícího vědou a ctnostmi. Upozorněn věhlasnými chválami, jaké se o Janu de la Salleovi roznášely, chtěl jej osobně znáti a sám jej zkoušeti. Učinil tak a zpozoroval v něm duši zvlášť omilostněnou, již milosrdný Bůh ve své prozřetelnosti vyvolil k uskutečnění velikého jakéhosi úmyslu svého

I přesvědčil se, jak dobře volil nahlížeje, že duchovní chovanec tento, k němuž tak mocně přilnul, svým neobyčejným nadáním, pevnou povahou, svým andělským panictvím stane se jednou ozdobou ctihodné kapitoly honosící se, že členem jejím byl druhdy sv. Bruno. Vzdal se kanovníckého místa 16. července 1666., ale na jeho místo byl nový mladistvý kanovník La Salle církevně investován teprv 17. ledna nejbliže příštího.

Není pochybnosti, že La Sallovi byly mocnou pohnutkou při dalším prospívání v křesťanské dokonalosti a při plnění povinností rady a příklady vzorných rodičů jeho. Kdežto by mnozí jiní na

jeho místě, dosáhše v tak mladém věku tak vznešeného postavení, přístupni byli se stali ještě domýšlivosti, pánovitosti i zahálčivosti, on naopak byl pokornější, vzdaloval se světa, vzdělával svou vytrvalostí v choru, a ještě příkladněji si počínal při zpívání žalmů a chvalozpěvů; a kdežto starší kanovníci se za šťastny pokládali, že jej mají mezi sebou, mladší projevovali mu pro vynikající jeho ctnosti hlubokou úctu.

Odbyv s prospěchem výborným studia filosofická, jal se postupně procházeti úplný běh vědy bohoslovné. Jelikož mu k tomu město Remeš neskýtalo žádoucích prostředků: tedy po zralém uvážení, vyzýváje vroucně Ducha svatého o dar rady, vyžádal a obdržel od svých rodičů svolení, by mohl vstoupiti do některého ze seminářů v Paříži, kdež, jak říkával, ujdu mnohým roztržitostem a dojdu tam co možno nejdůkladnějšího vzdělání.

Vstoupil tedy dne 18. října 1670. veden prozřetelností Boží budoucí zakladatel školních křesťanských bratří do semináře u sv. Sulpicia, by tam nabyt způsobilosti k vznešenému poslání, pro které si jej Bůh vyvolil

Tento seminář, založený Vaugirardem r. 1642, byl brzy na to přeložen monsignorem Olierem do Paříže; za představeného tam tehdy byl dosazen věhlasný Ragois z Bretonvilliers, a za prvního řiditele Ludvík Tronson. Ten byl nadán prozíravým úsudkem, dobrým praktickým smyslem a ukovanou vůlí; i získal si důvěru nejproslulejších vrstevníků, kteří na něm obdivovali ty vlastnosti, které jej později učinily jedním z nejhodnějších nástupců proslaveného Oliera.

Bretonvilliers a Tronson laskavě přijali nového chovance, jehož jim Bůh z Remeše poslal. Jeho zvláštní chování, uctivost, zdravý úsudek, nevšední ustálenost povahy, jež uměl ukryvati krátkými vážnými řečmi; to vše jej příznivě odporoučelo, a zjednalo mu při každé příležitosti něžnou lásku, za kterou on se odsluhoval synovským jemnocitem a vděčností.

Nicméně nesvěřil žádnému z nich vedení svého svědomí, nýbrž jednomu ze svých učitelů, totiž P. Baiynovi, z kalvinisty katolíkem se stavšímu, pro konání významných ctností téměř obdivovanému a zvláštním darem u vedení duší od Boha obmyšlenému, jemuž se mimo mnoho kněží i sám Tronson svěřil. Ten mimo duchovní správu v semináři měl sobě svěřený i hlavní dozor nad vyučováním katechismu v sousední farnosti, úřad to, jemuž se s uznání hodnou snaživostí věnoval. V tom mu vypomáhali seminaristé; mezi těmi pak prvního místa zaujal náš Jan La Salle. Mezi chudými a neumělými žáky cítil se v srdci blaženým; vyučovati tato nevinná srdce, vštěpovati jim vroucí lásku k Bohu a učiti je poznávati Jeho velebnost a dobrotivost svrchovanou, a klaněti se mu nejen zbožností ale i nevinným životem: toť bylo rozkošným předmětem našeho světce, to práce duši jeho oblažující a povznášející

Učitel jeho Baiyn poznával v mladistvém kanovníku Remešském pravého apoštola mládeže, a kochal se blaživou nadějí, že dříve než umře, uzří v něm hodného dědice své horlivosti v křesťanském vychovávání mládeže.

Ale spokojenost a potěšení, jimž se La Salle u sv. Sulpicia těšil, neměli trvati dlouho. Příští zakladatel bratrstva křesťanských škol byl od

útlého mládí prozřetelností Boží veden do škol bolestí; i bylo tu třeba zajisté síly duše a nevratné důvěry v Boha, by vytrval v krutých zkouškách, jež ztrpčovaly život jeho.

Odšed z Remeše do Paříže opustil svou máti, ana se právě těšila svěžímu zdraví; po třech měsících onemocněla, a nelze bylo zachovati ji při životu. Dne 19 července 1671. skonala vysílajíc poslední modlitby k Bohu za své dítky. Ale na tom neměla dosti kosa smrtonosná, neb za nedlouho na to vyrvala i otce Ludvíka de la Salle z náručí milených dítek, usnulť v Pánu dne 9. dubna 1672.

Není možno vypověditi, jak bolestně dojaly ty dvě rány citlivé srdce dobrého syna Jana de la Salle. Padnuv na kolena před obrazem Ukřižovaného Krista Pána vroucně prosil o útěchu a posilu; i povstal posilněn Ježíšem, plačivším u hrobu milovaného přítele svého Lazara.

Dříve než skonal, doporučil mu otec bratry a sestry. Dav tedy s Bohem svým představeným, svým žákům, jakož i semináři sv. Sulpicia, vrátil se do Remeše, zahájiv tam péči právě otcovskou o zdárné vychování svých bratří a sester, uvázal se i v správu časného rodinného majetku, jen to jediné bolestně nesa, že péče o časné věci mu ubíraly času k službě Bohu povinné. Než odevzdán úplně do vůle Boží, nenaříkal v tomto neštěstí, ale čerpal z té bolesti novou posilu, pokračovav v díle svého duševního zdokonalení, rozněcoval spolu v srdci svých bratří a sester lásku k svatému životu.

Hlava III.

Vysvěcení na kněžství.

Sotva se Jan Salle v Remeši znovu ustálil, po ničem se tak bedlivě neroztoužil, jako po tom, by našel vůdce, který by dovedl pokračovati ano i doplniti dílo, jež při něm byl započal předešlý jeho duchovní řiditel Baiyn. Nedostávalo se tam slovutných kněží vynikajících vědou a zbožností, avšak mezi těmi nejproslulejší byl Rolland, kanovník-bohoslovec při katedrálním chrámu. Ten, ač mladý ještě, sotva 29 let čítající, nabyt velechvalného jména dovedného horlivého vychovatele křesťanské chudiny, a ten to byl, jemuž Jan la Salle své vlastní duchovní vedení svěřil

Podivuhodné jsou cesty prozřetelnosti Boží! Budoucí zakladatel družstva bratří křesťanských škol vedením Rollandovým pokračoval na dráze již v Paříži nastoupené, to jest, přišel ku poznání a později dospěl i k samostatnému vedení povolání nesoucím se k vzdělávání chudých dítek.

Již v městě Rouenu založili tamní farář u sv. Amanda spolu s ctihodným Barrém spolek sester prozřetelnosti Boží s účelem vyučování chudiny; Rolland odbýváje tam postní kázání r. 1670., přesvědčil se o blahonosném ústavu tomto; zaujat užitečností jeho a puzen vrozenou vlastní horlivostí svou, jakmile se vrátil do Remeše, zavedl za tímtež účelem společnost sester dětství Kristova. Při tom se mu dostalo podpory od paní Mailleferové, paní to přející dříve rozkošem světa, pečující příliš o sebe samu, a chudými pohrdající; jež ale uslyševši, že ubožák jeden, jemuž odepřela almužny, hladem umřel, šla do sebe, nejen své dosavadní smýšlení změnila, nýbrž se oddala křesťanské dobročinnosti

pomáhajíc nejprvé Barré-ovi, potom i Rollandovi v blahodějných záměrech jejich. Zbožný Jan Salle navštívil několikráte ústav ten, a poznav, že se nese směrem lásky, upřel naň vši svou pozornost.

Zakladatel pak, šťastným jsa, že může se sdružit s mladým, vědami a ctnostmi chvalně známým kanovníkem, shledal na něm výpomoc výdatnou, ochotnou a způsobitou ku stkvělému povznesení těchto škol.

Mezi tím nezapomněl La Salle na vážné povinnosti, jež mu smrt vlastního otce uložila. Dobře věda, že pořádek jest zdrojem míru, snaživosti i zásluhy, zavedl v rodinné domácnosti takový řád žití, jímž velemoudře vytknul hodiny odpočinku, práce, zábavy a t. d. hledě k tomu, by se mu bratři a sestry podřídili. Tito pak byvše již z počátku řádně vychováni, vedeni vzájemnou láskou, především ale vzorným příkladem Jana La Salle, co staršího bratra, milerádi přijali tento řád, věrně ho zachovávali, přebývajíce spolu příkladně a v blahé jednosvornosti. Při těchto domácích starostech vymínil si také chvíle, by duši svou důstojně připravil k hodnému přijetí svátosti svěcení kněžstva. V nepřítomnosti kardinala Barberiny, arcibiskupa Remešského, přijal nižší svěcení z rukou monsignora Karla z Bourlonu, biskupa ze Soissonu, dne 17. března 1668; o Hodech Božích Svatodušních roku 1672 přijal první vyšší svěcení (subdiakonát) v Cambrai od monsignora Ladislava Jonnesta, místního arcibiskupa; v roce následujícím dosáhl po stkvěle odbytých zkouškách prvního akademického stupně na fakultě bohoslovecké; roku 1675 byl povýšen na doktora bohosloví a hned na to se vydal do Paříže, kdež vysvěcen byl za jáhna od biskupa Betlémského.

Rozjímání, modlitba, půst, duchovní práce, skutky křesťanské lásky, upřímná a rozumná péče o své bratry jej stále zaměstnávaly v letech 1676 a 1677. Konečně 9. dubna 1678 v svatvečer Hodů Božích velikonočních přijal od svého arcibiskupa monsignora Le Telliera svěcení na kněžství. Den na to slavil své kněžské prvotiny.

Od toho dne však si přál kanovník Rolland, aby jeho duchovnímu svěřenci Janu La Salle-ovi vykázáno bylo jiné rozsáhlejší působiště, které po delší čas bylo nevšímáno. Povolav jej k sobě, učinil mu návrh, by se zřekl kanonikátu a přijal správu farnosti v Meziérés, uváděje mu na mysl, že naděje vyrvati nescíslné duše z náručí nepravosti a náboženské lhostejnosti mu bude postačitelnou náhradou za zřeknutí se důstojnosti a značných příjmů kanovnických. Svatá duše La Salle-ova bez rozpaků toto nabídnutí přijala a rozhodla se k této oběti.

Jest s podivením, jak se tehdáž s opovržením hledělo ve Francii na úřad katolického faráře tak, že výnosnější fary v samé Paříži podávaly se cizincům; považováno totiž, že úřad ten zvláště pro syny z rodu vznešenějšího jest nedůstojný. Toto bludné mínění pobouřilo i příbuzenstvo La Salle-ovo uslyševší o předsevzetí jeho. Usilovně jali se přemlouvati jej, by upustil od tohoto úmyslu; on však vyvrátiv všechny námitky jejich, odhodlaně umínil si vydati se na role nového záslužného působení. Ale příbuzenstvo jeho se tím neuspokojilo, odvolavši se z toho k samému arcibiskupu. Ten sice již přijal pokornou žádost La Sallovu, ale uznal, že nesmí kapitolu připraviti o kanovníka zbožného a slovutného. Přijav tedy laskavě prosbu příbuzenstva La Salleova nesvolil k naléhání jejich, ale chtěje svým v té věci roz-

hodnutím dáti důkaz jak si váží mladistvého kanovníka, podržel ho ve své radě.

Ale sama prozřetelnost Boží chtěla La Salleovi vykáhati místo, na němž by mohl blahodějně o spáse duší pracovati.

Vůdce jeho a přítel kanovník Rolland za několik dní na to, co byl na kněze posvěcen těžce onemocněl a předzvídal brzké úmrtí své. Tu zavolal La Salla k svému nemocnému loži promluviv k němu: Vám svěřuji svou právě zřízenou společnost sester posvátného dětství Kristova; ta jest to nejkrásnější dědictví, jež vám mé vroucí přátelství odkázati může; vaše horlivost ji povznese k žádoucímu zdaru. Mám za jisto, že pro lásku k mladistvým ubohým duším krví Kristovou vykoupeným tento můj odkaz přijmete. Ctihodný P. Barré bude vám v péči o toto dědictví vzorem a vůdcem. Rolland ověnčen přemnohými zásluhami zemřel 27. dubna 1678 v nejkrásnějším věku, čítaje totiž teprv 36 let; umřel pokládaje se šťastným, že dílo své započaté zanechal v nejlepších rukou.

Sestry božského dětství Kristova domnívaly se, že po smrti svého zakladatele Rollanda odsouzeny budou k strastnému živoření. A zajisté, píše Dubuorg-Maldan, při jejich nezabezpečeném a s mnohých stran ohroženém zařízení, jakkoliv obmyšlena nezměrnou láskou Rollanda, který ji pokud žil, udržel svým mocným vlivem, a při smrti své ji nadal vším majetkem, který mu patřil; společnost ta dojista byla by vzala za své, kdyby ji byl La Salle co drahocenný odkaz poslední vůle přítele Rollanda nezachránil.

La Salle bez odkladu se obrátil k obecnímu zastupitelství, úpěnlivě doporučiv spolek též arcibiskupovi, jenž nejen sám štědře ho podporoval, ale přimluvil se u svého bratra věhlasného Louvois,

ministra krále Ludvíka XIV., aby spolku vydán byl list výsadní. Sotva že prosba podána byla, ihned výsada udělena a poslána do rukou samého La Salla.

Vidouce sestry božského dětství Kristova pojištěnou budoucnost své společnosti s tím větší horlivostí se oddaly svému povolání, blahořečíce svému novému duchovnímu otci, jenž tak rozšafně a snaživě jich vedení převzal.

Od toho času byl La Salle považován za pravého dobrodince dítek

Hlava IV.

První počátky společnosti školních bratří.

Rok po smrti Rollandové udály se takové příběhy řízením Prozřetelnosti Boží, které uvedly zbožného La Salle na dráhu Bohem samým mu vykázanou, na které došel té úcty a oslavy, jakou je ozářeno jméno jeho.

V měsíci červnu 1679 přišli ku dveřím kláštera sester dětství Krista Pána dva unavení a uprášení pocestní. Jeden byl věku mužného, druhý ještě mladík; přišli z města Rouenu nesouce doporučovací list kanovníku La Salleovi svědčící. Účelem cesty jejich bylo založení škol pro chudé dívky v Remeši, podobných oněm, které v jiných městech francouzských utěšeně kvetly, tehdáž ale hrozily úplným úpadkem.

Hadrian Nyel, narozený v Beauvois, od dětinství vyrostlý v Rouenu umínil si školy tyto znovu oživiti, a skutečně se mu to podařilo, jelikož v té době, o které mluvíme, již v některých obcích takové dobrovolné školy pro chudinu otevřel; a ten to byl, jenž se svým sluhou a spolu

výpomocným učitelem se představil nyní La Salleovi pln horlivé touhy po povznesení vzdělání chudé školní mládeže.

La Salle ho uvítal s tou srdečností, jaká se zřetelně poznává na oněch zbožných duších, které si vzájemně porozumí v tom okamžení, když se jedná o to, osvědčiti lásku nějakým skutkem.

Nyel se měl v Remeši ubytovat u otce paní Mailefer; ale La Salle jej chtěl nechat u sebe, a jakmile poznal dopodrobna příčinu jeho příchodu pravil: „v této chvíli jest nezbytně třeba zachovati přísné tajemství o vašem úmyslu, ostaňte tedy u mne, zde o vás žádný nezví; kdežto kdybyste se ubytoval v domě otce vaší vznešené dobrodinkyně, vědělo by se o úmyslu, za kterým jste zde, a snadno byste mohl naraziti na odpor a vážné překážky.“ — Nyel přijal s díkem toto pohostinství, an La Salle počal opravdově uvažovati o způsobu, jakým by se dal v skutek uvéstí láskyplný úmysl ten, aniž by narazil na nepřízeň tehdejšího učitelstva odporného školám soukromým.

Po vroucích modlitbách a důkladném uvážení posléze radil Nyelovi řka: ku zdaru tohoto podniku co jediný a bezpečný prostředek uznávám ten, by se tato svobodná škola svěřila v ochranu některého faráře, jenž by se horlivě ujal vytknutého cíle, a který by i jednak opatrně nevyzradil tajemství, jinak ale by dosti obětavě nesl sám první a nezbytně potřebný náklad.

Tato jeho rada byla schválena a zároveň uznáno, že by přede všemi jinými tomuto podniku přál farář u sv. Mauricia P. Borigny. On byl mužem, v němž se soustředily všecky k takovému dílu potřebné vlastnosti. Jeho vážnou osobnost a povznesenou důstojnost, jeho

přívětivá a přístupná povaha zjednaly mu vážnost a lásku u všech; nepodvratný při hájení svých práv, neunavně pečlivý o duchovní blaho svých osadníků, stál u všech v takové vážnosti, že si nikdo neodvážil do jeho správy se míchat.

Zvláštním řízením Božím se stalo, že tento vzorný kněz tehdáž se zasazoval o založení školy křesťanské lásky; od provedení tohoto úmyslu zdržovala ho pouze bazeň, že těžko najde učitele způsobilého k převzetí říditelství takové školy. V této rozpačitosti přišel mu velmi vhod návrh zbožného kanovníka La Sallea, který se i také zavázal poskytovat za skrovnou náhradu svému pomocníku Nyelovi byt a stravu

Za takových moudrých opatření, došli žádoucího výsledku. Škola se pod ochranou faráře u sv. Mauricia otevřela; nikdo se neodvážil namítati proti tomu ničehož, každý uznáváje oprávněnost k zřízení té školy, a počet žáků se rychle množil.

Paní Croyères pozorujíc s udivením volné vyvinutí tohoto nadějného ústavu, umínila si založiti podobnou školu ve farnosti sv. Jakoba a obrátila se za tím účelem na milého de La Sallea. Touž dobou dostavili se tři jinochové k Nyelovi prosíce o nějaké zaměstnání u něho. La Salle poznával v tom zřetelné pokynutí vůle Boží; přijal ty mladíky. poučiv je o hlavních zásadách vychovatelských, ubytoval je u P. Dorigny s Nyelem a hned jim vykázal zaměstnání ve škole křesťanské lásky.

Čím více rostl počet příznivců nesoucích se za účelem povznésti zdárné vyučování chudiny, v tétéž míře jevila se potřeba zavésti řeholi, zachovávající pevný řád, bratrské pospolité žití a

zvláště pěstování ducha sebeobětavosti, nezbytně potřebného k nesnadnému dílu vychovávati mladistvá srdce a něžné duše. Nyel byl nadán tvůrčí silou, plamennou horlivostí k pojímání vznešených úmyslů; dovedně uměl započítati každý zdárný skutek, ale nedovedl přihlížet k jeho zdárnému provedení.

On se ochotně jal připravovati půdu, rozseváti první sítě, avšak zalévání a zúrodnování půdy té, by nesla užitek časem svým, přenechával jinému, který by započaté dílo uvedl v poměry, jichž třeba k trvalému budoucímu zachování.

Všickni vysoce vychvalovali zbožnost jeho, horlivost a nezištnost, ale zároveň se shodovali v úsudku, že se mu nedostává potřebné způsobilosti k zdárnému spravování a řízení ústavu vyučovacího.

Ubozí spoluučitelové jeho byli pro tuto jeho nedostatečnost každodenně trpce zkoušeni. Při rozmanitých náhledech jejich ponechána jim úplná volnost, takže se nacházeli v ustavičných rozpacích a trapných zklamáních. Co více? povolání jejich nemělo spolehlivého podkladu, a jejich školy byly v dalším trvání nebezpečně ohroženy.

La Salle jsa zosobněný pořádek nahlížel nezbytnou potřebu dáti těmto školám rozumné, pevné řízení, předeptsati jim neuchylná pravidla, a ustanoviti moudré přísné dozorství, ježto by bdělo nad zachováváním těchže pravidel, a zároveň by dovedlo otcovskou pečlivostí usnadňovati jim plnění učitelských povinností a vésti je tak, by se šťastnými cítili v těžkém sebeobětavém postavení svém. Nicméně umínil si poraditi se dříve o svém předsevzetí s ctihodným P. Barre. Vydal

se tedy k němu do Paříže; ten pak mu poradil: „Uvedte své učitelstvo do vašeho domu, postarejte se o to, z čeho by mohli být živi; slovem, staňte se jich představeným a otcem.“ Důležité příčiny jak slušnosti tak domácího prospěchu nepřipustily okamžité uskutečnění této rady. Než uvažuje, že sama prozřetelnost Boží poukazuje na provedení, přijal La Salle tuto radu zatím v zásadě.

Mezitím byl Nyel od zastupitelstva města Guise vyzván, by tam přišel a zařídil i u nich školu křesťanské lásky. Marně se snažili i spoluučitelové jeho i La Salle přemluvit ho, by nepřijímal vyzvání toho. On odešel tvrdě, že dílo mezi nimi započaté odevzdal horlivosti mladého kanovníka.

Tato událost zavdala příčinu k přeložení učitelů z domu sv. Mauricia do onoho La Salleova, jenž postoupiv jim část své residence, usadil je zde v den svých jmenovin, totiž 24. června 1681.

Tímto činem osvědčil La Salle svou právě apoštolskou nezištnost hodnou vsí chvály; avšak dostalo se mu za ni bohužel bolestné pohany. Svět nedovedl pochopiti a schváliti, jak muž tak učený, kanovník tak bohatě postavený, pocházející z rodu povzneseného, mohl se snížiti k pospolitému přebývání se společníky chudými a prostými. Zvláště to byli příbuzní jeho, kteří se rozhněvali na něj a odvrátili přemlouváním od něho vlastní bratry a sestry.

Jen nejmladší z nich Ludvík nejen s nimi nesmýšlel rovně, ale povstal proti jejich námitkám a nepřestal bratru Janu La Sallovi své vlastní uznání a nezvratnou bratrskou lásku projevovati.

Hlava V.

Rekovná oběť.

Vnitřný žal, jaký vyvolal v srdci La Salleově odpor se strany příbuzných jeho, zmírnila nemálo hluboká úcta a vzorná poslušnost učitelstva, jemuž dal tolikých důkazů otcovské přízně. Ušlechtilí a skromní učitelové tito blaženými se cítili v srdci svém při uvážení, že všemoudrá prozřetelnost Boží uvedši je na výši škol založených na základu bezpečném, trvalém a řádném, sama pod ochranu svou vzala dílo jim svěřené.

A otcovský příznivec jejich šťastným se cítil v nich, a jal se neúnavně jich vésti tak, by se úplně působilými stali k důležitému stavu učitel-skému; při tom ale spolu stále na mysli mu tanul Nyel, jak se mu asi daří v nově zařízených školách. Ten se bohužel brzy vrátil do Remeše přinášeje z Guisi zprávu o ponížujícím sklamání. Tu za několik měsíců se přesvědčil, jak šťastní jsou spoluučitelové jeho a jak zároveň pokročili u všelike ctnosti. S nimi zde slavil vánoční svátky, obdivuje zbožnost jejich a utěšený zdar jejich škol, a přec ničehož si tak nežádal, než aby na některém jiném místě mohl zkoušeti horlivou sna-živost svou.

Jeho přání brzy bylo vyhověno. Pohlaváři města Rethel psali La Salleovi o dva neb tři členy z jeho učitelského sboru; tato o přímluvu vévody Mazarina se opírající žádost byla ochotně přijata, a Nyel se tam bezodkladně vydal.

Podmínky obapolně přijaty, školy otevřeny za blahopřání všeho duchovenstva, veškerých chudobných rodin a za souhlasu nejváženějších a nej-přednějších měšťanů, očekávajících pro mládež od těchto škol všestranného prospěchu.

Zdařilé školy v Rethelu znovu oživily touhu po takovýchž školách u měšťanstva v Guise, kdež se předešle nedodržely smlouvy; i tam byli zase roku 1682 dva učitelové a něco později opět dva jiní, kdež se mimo škol křesťanské lásky otevřely školy občanské pro dívky s polovičním příspěvkem na vydržování.

Od té doby nenechaly na sebe dlouho čekati jiné podobné žádosti, nejnaléhavěji bylo třeba rychlého vyslyšení těch, jež přednesl konsul ze Chateau Porcien a farář u svatého Piere le Vieux a Laon. Nyel vyslaný, aby tam otevřel nové školy, tu mluvil o Janu La Salleově s takovou úctou, že všichni obdivovali vznešené ctnosti tohoto šlechetného dobrodince. Na cestě tam získal několik učitelů, jež poslal do Remeše, by tam vychováni byli v duchu La Salleové, který při příchodu jednoho každého z nich díky vzdával Bohu, že mu poslal těchto nových dělníků.

Odchod Nyelův a rychlé vzmáhání se díla posvátného ukládaly La Salleovi větší odpovědnost, neboť nesměl řízení nových učitelů považovati za věc vedlejší, která by se mohla odbyti jen v době odpočinku. Budoucnost takových škol byla v jeho rukou; to on dobře uznával, neb později vyznal sám, jak se v těch prvních letech obával přílišné odpovědnosti, jelikož péče o řízení těch škol nespadala v obor povinností spojených s jeho kanonikátem.

Nuže! co si počne nyní? na kterou stranu se obrátí z toho rozcestí, na kterém se octnul, buď zanedbávat své povinnosti, aneb docela opustit školy, ježto jeho vlivem povstaly a jeho moudrým vedením trvaly? Připustí snad, aby dívky uvedené k vzdělání a vychování zase osiřely a vydány byly

v jisté nebezpečí, že porostou v nevědomosti a v nepravosti?

Cítil se v srdci znepokojeným proto hledal upokojení po několik dní v tiché osamělosti trvaje na modlitbách. V tomto případě napsal: Při nastávající volbě, jaká vůdčí myšlenka mne musí vésti? Zajisté větší sláva Boží, povznesení svaté církve, mé vlastní posvěcení a spása duší. Uvažuje tyto sluhy Páně hodné pohnutky, vidím, že je neprominutelnou povinností mou vzdáti se kanonikátu a oddati se zcela péči o školství a o vychování dobrých učitelů.

Jinak ale Bůh, jenž všechny věci moudře a otcovsky řídí a nečiní násilí náklonnostem lidským mne vedl k tomu, bych se úplně věnoval školám, k tomuto povolání mne mocně pobádal tak, že jsem se v ně, aniž bych to byl pozoroval, vpravil.

Než mezi tím u sebe uvažoval, co by měl činiti; pozoroval totiž, že učitelové jsouce doposud veselé mysle a spokojeni se změnili, okazující se proti němu zaujati, smutni a znepokojeni tesklivým pomýšlením, jak se jim povede v budoucnosti, jmenovitě v stáří neb v pádu onemocnění. Marně se pokoušel zbožný kanovník oživiti v jejich srdci důvěru v prozřetelnost Boží; ale oni všecko jeho poučování rozhodně vyvraceli řkouce: „Vám, který u vysokém a výnosném důstojenství postaven jste, nehrozí beznadějná budoucnost; ale my nuzní učitelové odkázáni jsouce přechasto za naši snaživou příčinlivost na lhostejnost a nevážnost, hledíme smutné budoucnosti vstříc, majíce v sešlém věku k očekávání jen osamotnělost a opuštěnost.“

Nepokládaje takovou odpověď za urážku, nýbrž za hlas Boží, utekl se o radu k P. Barréovi, který ve své prudkosti odvětil: „školy křesťanské opírají se o Prozřetelnost Boží.“ Co znamenalo

těchto málo slov? „Vzdejte se sám svého bohatství, zřekněte se kanonikátu i všech hodností církevních, i všech výhod pozemského štěstí, slovem učiňte se dobrovolným chudákem. Tento váš příklad bude na mysl vašich žáků blahonosněji působit než všecko napomínání.“

La Salle nic se nezhrozil nesmírné jemu navržené oběti, ale ochotně se vydal do Paříže v naději, že tam najde svého arcibiskupa Monsignora Le Telliera. Ten však se tehdy právě odebral na své arcibiskupské sídlo. Tu spěchal La Salle k Barréovi a k Barmondierovi, faráři u sv. Sulpicia, ježto oba jej měli k tomu, by v skutek uvedl předsevzetí své; by se totiž zřekl všeho a opustil výhodné postavení své

Sotva se roznesla zpráva o tomto jeho rozhodnutí, již všickni jeho příbuzní a s nimi všickni jeho důvěrní přátelé, ano i sami jeho duchovní představení přicházeli k němu snažíce se odvrátiti jej od úmyslu toho. Ale domlouvání jejich bylo marné; neupustil od svého předsevzetí a tajná jakási moc roznítla v srdci jeho plamen nadzemské lásky nutkající jej k rozpoutání všech svazků bohatství a důstojenství, jež mohly jej nemírně přivinouti k světu — by žil jedině a zcela Bohu.

Jakmile přišel do Remeše, představil se arcibiskupovi oznamuje, že vzdává se kanonikátu. Arcipastýř Le Tellier zdráhá se přijati toho zřeknutí. On však nepozbyl rozhodnosti proto, ale obrátil se na nej přednější církevní hodnostáře v městě, vykládá jim otevřeně příčiny svého předsevzetí; tito pak poznávajíce v něm jakýsi nástroj Prozřetelnosti Boží, kterým chce Bůh zvláštní nějaký cíl dosíci, naléhali sami na arcibiskupa,

jenž posléze ustoupil prosbě zbožného šlechtěného kanovníka.

Tu se utkal zase nový boj srdce Jana de la Salle s příbuznými a přátely. Tito chtěli, aby, zřeknuv se kanonikátu, zvolil za nástupce bratra svého Ludvíka, jenž byl již knězem; a aby učinil tak cítil se k tomu puzena živou láskou, již choval k němu. Avšak drže se vždy zásady hledati ve všem větší slávu Boží, dovedl potlačiti hlas pokrevenství a jednati dle vnuknutí Božího.

V městě Rouen-u byl v těch dnech obdivován P. Faubert co kazatel nadobyčejné výmluvnosti i co roznícený horlitel o spásu duší. Na toho obrátil La Salle své zření a toho odporučil arcibiskupovi za svého nástupce. Bratr Ludvík pochopil a schválil posvátné pohnutky při této volbě, a tím vroucnější láskou přilnul pro tento nový důkaz nelíčené zbožnosti k bratru svému Janovi, a vzdal mu za to veřejně chválu. Za to mu udělil arcibiskup jiný kanonikát, uprázdněný úmrtím jiného hodnostáře, usmívaje se dí jemu: hle uděluji vám tento úřad, abych napravil zdánlivou zpozdilost vašeho bratra, který ne vás ale jiného navrhnul pro kanonikát.

Den, v který byl Jan de la Salle sproštěn kanonikátu, byl jeho srdci dnem radosti; nikdo ho před tím neviděl tak rozradostněným; a svolav své žáky, vybízel jich, by s ním prozpěvovali slavnostně: *Te Deum laudamus* t. j. „Tě Bože vychvalujeme.“

Rozhodná mysl la Salle-ova neměla ještě dosti na vzdání se kanonikátu. Měl on po otcí dědictví obnášející přes čtyři tisíce franků, znamenitý to majetek na ten čas; ale ten tížil srdce jeho: posud mám ústa jakoby pečeti uzamčená

a nejsem oprávněn povzbuzovati podřízené učitelstvo k dokonalosti křesťanské, rozněcovati je k dobrovolné chudobě, pokud nejsem sám chudý; a ani jim nemohu vštěpovati důvěru v prozřetelnost Boží, dokud budu míti takového jmění, že se nebudu moci strachovati bídy.

Znepokojován bez ustání touto myšlénkou, která v srdci jeho zněla jako výčitka, že chová nezřízenou lásku k bohatství, umínil si, aby ohledně majetnosti nebylo rozdílu mezi ním a učitelstvem, dovršiti oběť svou a zhostiti se všeho majetku, dovolí-li mu to zpovědník jeho. Ten však, ač zvyklý obdivovati na svém kajicníku hrdinné vytrvalosti, uložil mu, by o tom ještě déle uvažoval, a proto aby konečné rozhodnutí na nějaký čas odložil. La Salle s úžasnou poslušností odpověděl: neshostím se svého majetku, když nedovolíte, nevzdám se ho, leč jen v té míře, jak vy ustanovíte.

Když ušel celý rok v konání této poslušnosti, tu konečně uznal zpovědník, že takováto obětavost jest výmluvným důkazem čistého úmyslu La Salle-ova, jakož i že v tom vyslovena vůle Boží, načež ho ihned poučil, by otcovským dědictvím naložil tak, jaké mu Bůh k tomu vnuknutí dá.

Toto přežadovací svolení potěšilo La Salle-a, ale hned na to vzniklo v srdci jeho pokušení nemálo jej znepokojující. Zdálo se mu jakoby vnitřní jakýsi hlas jej znepokojoval: proč pak nevěnuješ své jmění v prospěch učitelů, jež nedostatek vyrušuje jich v plnění povinností — aneb nevynaložíš své dědictví na založení nových škol? Byl by to dobrý skutek, obětoval bys své otcovské věno tím chvalitebněji, ano taková oběť byla by záslužná.

Mimo tyto vnitřní pokyny povzbuzovali jej k tomu mnozí přátelé připomínajíce, že láska nevyklučuje opatrnosti a okazující na P. Rollanda, který vše, čím vládnul daroval na dílo, jež sám založil. Ale tyto důvody jej nepřesvědčovaly dosti, ano se mu spíše zamlouvala slova P. Barrého: Školy křesťanské nepotřebují mimo prozřetelnosti Boží žádné jiné opory.

Jako v každé jiné záležitosti, tak i v tomto případě hledal rady a osvětlení u Boha samého zabrav se v úkrytu v soukromé rozjímání, opakuje vícekrátě při tom tuto modlitbu: „Bože můj! nevím je-li toho třeba neb ne, abych svou peněžitou hotovost obrátil na nějaké spásonosné nadání; aniž na mně jest ustanoviti ústav, jemuž by mé nadání mělo svědčiti, aneb předeptsati způsob, jakým by nadání samo zaváděno býti mělo. Toto věděti a provésti tak, by se to líbilo Tobě, ó Bože, přísluší jen Tobě. Nejlépe bude můj odkaz uložen, uložím-li ho, jak Ty Bože sám budeš chtíti. Jinak by postrádal pravého základu. Prosím tedy vroucně dej mně poznati svou nejsvětější vůli.“

Výsledek tohoto zbožného rozjímání bylo vnitřné přesvědčení, že nemá otcovské dědictví darovati ústavu, který právě zakládal, ale ponechati je v rukou prozřetelnosti Boží, a to co právě v rukou měl, dáti chudým. Tak pojistil se proti nebezpečí, že by někteří mohli přijíti a chtěli by co učitelové přijati býti ne z pravého povolání, nýbrž z pouhé touhy, aby si pojistili své budoucí zaopatření. Jelikož chovancové jeho ústavu měli vyučovati dítky chudé, uznával za nezbytně příslušné, by chudí byli i oni sami. Protož se posléze na tom ustanovil dáti chudým všecko co měl.

Příležitost k vyplnění tohoto přání, aniž by tím na sebe obrátil oči světa, se brzy dostavila.

Rok 1684. se stal krutým pro krajinu Šampaňskou, postíženou a zpusťšenou hladem. Tu poznal La Salle, že nadešla doba uskutečnění jeho obmyšlené oběti, a hned prodal všecken majetek. Z utržených peněz udělal tři podíly, chtěje rozdati je s opatrností a šetrností, s jakou vůbec svou dobročinnost provozoval. Prvním podílem mělo býti poslouženo dítkám navštěvujícím školy chudých křesťanských bratří. Každému z nich dával každodenně jistou část chleba, která by stačila i celé rodině jejich.

Druhou částí obmyšleny byly osoby neštěstím postížené, ježto bázní neb stydlivostí vedeny, ostýchaly se prositi o almužnu. La Salle je sám navštěvoval a podáváje jim podpory, vybízel je, aby díky vzdávaly prozřetelnosti Boží. Láska jeho však neznala žádného rozdílu a ode všech obdivována byla významná šetrnost, s jakou rozdával jednotlivé podpory i oněm, kteří ho před tím uráželi.

Třetí podíl pak uchoval pro ty chudáky, kteří se scházeli v určitou hodinu ranní v jeho domě. On pak doprovázen některým ze svých žáků, použil tu příležitost, dávaje těmto ubohým vhodné, mravné aneb nábožné ponaučení, aby jak říkával, jejich duše zároveň s tělem nasycena byla. Tu zněla slova jeho tak laskavě a soucitně, že oni nešťastníci až k pláči pohnuti byli. Po krátkém oslovení a zbožné modlitbě zdálo se mu, že v osobě jejich vidí samého Pána Ježíše chudého a hladového, a kleče podával s radostí a úctou všem chleba vezdejšího.

Toto rozdávání trvalo skoro dva roky. Posléze vida se zbavena všeho svého majetku, chtěl

začít okoušeti následky dobrovolné chudoby. Maje se vydati do města Rethel, by tam vyjednával s vévodou Mazzarinim, vykonal tu cestu pěšky žebraje po cestě o chleba, aby zapudil hlad. Chudá jedna stařena mu podala sousto chleba, jež přijal kleče, líbaje ho a požívaje s radostí nevýslovnou uvažuje, že tímto způsobem mohl následovati Krista Pána, jenž v chudobě se narodil a žil.

Tato hrdinná odhodlanost a ctnost muže sotva třiatřicetiletého, nedošla ovšem u světa zaslouženého uznání. Málo které duše zbožné jej za to obdivovaly a velebily, ale přemnozí posuzovali dobrovolnou chudobu jeho jako výsledek přemrštěné okamžité horlivosti, jej samého pak považující za politování hodného zpozdilého blouznivce.

Tu se vypravuje, že když jednou kleče u hrobu sv. Remigia se modlil, dvě vznešené osoby z města dívající se naň, jedna druhé pravila: „podívejte se na De la Salle-a: pomodleme se za ubohého, jenž přišel o zdravý rozum.“ Ale společník jej doprovázející, a mající ho u veliké vážnosti doložil na to: „ovšem, on pozbyl ducha světského, a nabyl ducha Božího.“

Tak De la Salle nezakládaje si nic na chvále světské, a neohlížeje se úzkostlivě po lidské příhaně, dovedl při spravedlivém i při zlomyslném posuzování plniti vůli Boha svého, jenž zvoliv si jej k nadobyčejnému dílu lásky, chtěl světu dokázati, jak velikolepé skutky dovedou vykonati sluhové jeho vírou a důvěrou v Něj, skutky, jimiž světu vydatně posloužili bez zemských pokladů a bez podpory světské.

Hlava VI.

První zařízení společnosti křesťanských učitelů.

Bůh chtěl ihned dáti důkaz, jak milá mu byla obětavost La Salle-ova. Neb brzy se někteří zbožní, vzdělaní, k vyučování způsobilí jinoši přihlásili o přijetí do společnosti školních bratří, postupem času pak vzrostl jich počet tak, že dům La Salle-ův nestačil k jich ubytování. Najal tedy jiný dům v nové ulici, kdež se usadil sám se svými žáky; tento dům lze právem považovati za kolébku ústavu bratří škol křesťanských.

Jakmile se tu usadil, bylo první jeho péčí, zaříditi tu školu, která se za nedlouho stala kvetoucím ústavem pro vychování učitelstva, k dosažení cíle, jaký si La Salle vytknul, nejnadějnějšího.

Nejpřednějším úkolem mu bylo, dáti ústavu takové zařízení, kterým by mu pojistil trvalou budoucnost; a tu viděl nezbytnou potřebu stanoviti jednotné pravidlo pospolitého žití pro všechny chovance, nechť budou žiti v jednom domě s ním v Ruenu, aneb zaměstnání na jiných, buď jím samým, neb Nyelem otevřených školách. Za tou příčinou povolal k sobě 12 nejstarších chovanců, vyloživ jim v následujících statích svůj úmysl: Budeme uvažovati o řadových pravidlech, jichž budeme muset šetřiti, jakož i o prostředcích, jimiž bychom naši společnost pojistili bezpečné trvání. Těch je ale třeba zachovávat i pak teprv sepsati. Zachovávání jich nás upozorní na každou i sebe menší obtíž, zkušenost pak poučí, jakým výstřednostem se bude moci předejiti. Takovýmto počínáním se shledá, že se neukládá nic nového.

Do knihy k tomuto účelu založené zaznamenáte všecky své práce, jak vám to vaše srdce napoví, a porovnáte je se zákony, které v této knize zaznamenány budou; zákony tyto vám budou příjemny, poněvadž vy sami spolu se mnou budete původcové jejich. Tak dospějete až k tomu bodu, ku kterému jsem vás chtěl dovésti. Svědectví o vaší horlivosti, o vašich posvátných zařízeních vydávati budu se všemi vámi a vše opatříme, aby postavení vaše určitě bylo vymezeno, snahy a všecky povinnosti vaše zřetelně vykázány a jednota vaše utvrzena byla; pak se započne stavěti budova, jejíž prvním základním kamenem budete vy.

Na toto vybidnutí vyžádalo si oněch 12 chovanců několik dní, chtějíce v tichosti rozjímati o tomto důležitém rozhodnutí a prositi zároveň za osvícení Duchu svatého. S tímto zbožným rozjímáním započali o dni na nebe vstoupení Páně r. 1684. a trvalo to až do svátku Nejsvětější Trojice Boží. V té době měli několik společných úrad, při kterých La Salle nechal jednomu každému projevit volně své mínění, pak připustil svobodný rozhovor o rozličných návrzích, aniž by je byl chtěl svou vlastní vůlí vázati.

Nicméně nedošlo tehdáž ke konečnému stanovení řeholních pravidel. Duchem svatým osvíceni, usnesli se o nejnaléhavějších, k pospolitému životu se nesoucích věcech t. j. o společné výživě, o řeholním oděvu, o jménu společnosti a o rozvržení hodin každého dne.

Ohledem na únavné každodenní ve školách vyučování bylo usnešeno, že strava bude sice jednoduchá, ale snadno záživná, silná s vyloučením všelikého postu a ujmy, vyjímaje posty a ujmy Církvi svatou nařízené všem věřícím.

Ustanovení kroje řeholního oděvu se ponechalo La Salle-ovi, jakož i barvy a jakosti tkaniny, posleze usnešeno, by členové společnosti přijali jméno **bratří křesťanských škol**, kterýmž názvem se jim mělo stále připomínati, že jsou pásmem bratrské lásky připoutáni nejen vzájemně jeden k druhému, nýbrž i k plnění povinností s povoláním jejich spojených.

Při stanovení mezí jejich od ostatního světa odloučeného, spolu přebývání projevili La Salle-ovi někteří z bratří, že se zaváží slibem ustavičné chudoby, čistoty a poslušnosti k představenému ústavu. Toto přání naplnilo srdce jeho posvátnou rozkoší, než opatrnost mu radila nevyhověti tomuto přání úplně; ale opíraje se o vážné důvody radil jim, aby svůj slib obmezili na dobu pouze tří let.

Této jeho radě se ochotně podřídili, a tohotéž dne o nejsvětější Trojici Boží po předcházejícím obvyklém rozjímání předložil La Salle vzorek řeholního slibu, přečetl ho a podepsal spolu s dvanácti oněmi bratřími, kteří s ním po osmnácte dní v soukromém zátiší rozjímali. Od toho roku se ve svátek Nejsv. Trojice pak každoročně v ústavě s velikou okázalostí oslavoval.

Ostatní spoludruhové a členové se omezili prohlášením pouze jednoduchého ročního slibu poslušnosti, který pak měli každého roku obnovovati tak dlouho, až by se dostatečně osvědčilo jejich pravé povolání.

Za tou příčinou chtěl La Salle v společnosti se svými prvními chovanci poduiknouti poutní cestu do chrámu Rodičky Boží v Liesse, chtěje všecken svůj podnik odevzdati pod její ochranu řka: přeji si, by Panna Maria byla královnou našich škol.

Vrátiv se z této pouti, počal dávat vznešené příklady o zachovávání, o plnění daných řeholních slibů. Láska k chudobě pustila při něm tak hlubokých kořenů, že neměl ani haléře svého majetku, aby pak tato ctnost došla obliby i u ostatních bratří tak, aby jí věrně konali, použil každé příležitosti, aby jim vštípil dokonalou důvěru v Boha.

Tak po přestálé drahotě, o které jsme přinesli zprávu v předešlé stati, a kterou s velikým sebezapřením šťastně překonali, říkával jim: Díky Bohu, drazí bratři, jakkoliv nevládneme žádnými zálohami a zabezpečenými příjmy, netrpěli jsme v těch dvou neúrodných letech žádného nedostatku. Žádnému nejsme ničehož dlužni, ač jsme pozorovali, jak mnohé zámožné rodiny upadly v chudobu, byvše nuceny za nepatrný peníz prodati svůj majetek, aby uhájili život. Důvěřujmež pevně, že jakkoliv jsme chudí, nebudeme hynouti bídou. Bratři by museli postrádati ducha řeholního povolání, kdyby se zanášeli péčí o potřeby života.

Co se týká oděvu, nejen se hrozil vyhledávání zvláštního kroje, ale ani dopustil, aby se vyměňoval novým, leč když naprosto dlouhým nošením nemohl více býti předělán. Ale i tu, když se musel starý oblek odložit a obléknouti se jiný, stalo se to, když se na jisto postavilo, že se z něj nenechá nic upotřebiti. Když jednou od zlodějů byl okraden, a tito viděli, jak bídné hadry odcizili, vrátili všecko nazpět želíce toho, že okradli člověka tak chudého.

Na cesty nebral si žádných peněz, než jen knihu sv. evangelií, breviář, knihu „následování Krista Pána“ a krucifix, žebraje po cestě o sousto chleba; těm, kdož jej kárali z výstřednosti, krátce

odpověděl: Co myslíte, bratře milý? Není velmi bohatým ten, jehož majetkem jest sv. evangelium, z něhož se řinou takové poklady pro život věčný?

Jednomu z bratří, jenž v psaní popisoval nezměrnou bídu v ústavu odpověděl: Vy jste chudý, ale nebyl takový též náš Pán Ježiš Kristus? Máte tedy následovati tohoto božského vzoru; zdá se však, že nechcete v ničem snášet žádného nedostatku. A kdo by netoužil v těchto okolnostech po chudobě? Pomněte, že jste nevstoupil do řádu pro pohodlí, nýbrž že jste slíbil dobrovolnou chudobu se vším nepohodlím. Vy díte: jsem chudý. Tak rád to slyším toť důkazem, že jste šťastný. Vy k tomu dokládáte, že jste nikdy nebyl tak nuzným; tím lépe, neb vám nestálo po ruce tolikero prostředků státi se před Bohem tak dokonalým.

Vždy věren těmto zásadám, dal svým učnům při počátku zimního počasí stejný šat ze sprostého sukna, tak zvaný talár bez pasu a otevřený až po prsa tak, aby upjat mohl býti železnými sponami, dlouhý, široký plášť s rukávy, stejno-krojně střevice, posléze čepici se širokým, kulatým štítem. Tak každý, kdo se se školním bratrem setkal, již z jeho obleku poznal lásku k chudobě, která byla znakem řehole školních bratří.

Hlava VII.

Noviciát a ztráty.

Jednokrojný oděv, jaký La Salle ustanovil pro školní bratry, a jaký on první sám nosil, stal se předmětem rozmanitého posuzování, posměchu ano i potupy u chátry. Tím se však žádný z ústavu nenechal zastrašiti, nýbrž spíše

s myslí právě křesťanskou, jakou jim zakladatel jejich dobře uměl vštěpovat, pokládali se za šťastné majíce příležitost dáti důkazy pokory, a mohouce si získati zásluhy.

La Salle však v tomto zlehčování poznával, že jim Bůh dává na jevo schválení nové řehole, a protož pokojně a jistě očekával, že všecko takové tupení brzy přestane.

K jedné vysoce vážené osobnosti se vyjádřil takto: Dříve než se bratří podřídili řeholním pravidlům, jim nedávno k zachovávání předloženým, a k přijetí řeholního oděvu, byli držáni za pouhé placené vychovatele a mnozí z nich objevivše se někdy v nějaké společnosti, žádali i podpory k časnému svému zaopatření. Nyní ale, co bývají oblekáni v řeholní šat a skládají sliby, všickni prosí o přijetí do řádu, by v něm až do smrti setrvati mohli, za šťastné se pokládajíce, byvše vyslyšáni. Lid pak v nich vidí toliko osoby od světa odloučené, a konání povinnosti jejich nabývá v každém ohledu lepších účinků.

Jako byl prvním při odívání se řeholním šatem, taktéž příkladem svým předcházel v zachovávání řeholních stanov. Takové sebezapírání a tato pokora působily, že lid, úřadové, duchovenstvo i ti, jež jej dříve jizlivými vtipy nespravedlivě stíhali a potupně s ním nakládali počali, jej s úctou obdivovali; jeho chovanci pak příkladem jeho byli uneseni a ku konání povinností rozníceni.

Některým, kteří pozorujíce jeho počínání nemohli si vysvětliti, jak se může tak snižovati a věnovati takovou pozornost a takové námáhání dítkám chudým, ano spustlým, odpověděl, že jest se svým stavem úplně spokojen dokládaje:

My si představujeme Pána Ježíše uprostřed svých apoštolů. On je naším vzorem. Dle jeho příkladu jsme tiší a trpěliví. Následujme sv. apoštola Pavla, který se učinil vším všem; tak se mezi naši mládeží nacházíme jako otec obstoupený svou milou rodinou. Tento duch lásky rozléval se s podivením na všechny, kdož měli příležitost k němu se přiblížiti, jej navštěvovati.

Mimo jiné uvedu je u příběh školního bratra Mikuláše Bourletta, jenž pocházejí z rodiny bohaté, a máje rodiče nad míru pečlivé a přelaskavé, poznáv blíže Jana La Salle-a, vše hned rozhodně opustil, přidružil se k němu, a následoval jej v posvátném povolání, stav se vychovatelem chudé mládeže.

Svým rodičům nad tímto jeho rozhodnutím, teměř utrápeným, poslal psaní tohoto znění: Mé povolání, co bratra křesťanských škol, nezarmucuj vás a nebudiž považováno za snížení našeho rodu. Pozorujte mého představeného, Jana De La Salle-a. On byl jeden z nejpřednějších kanovníků biskupského chrámu, doktor bohosloví, vážený u všech vzdělaných vrstev, synem vznešené rodiny, světce zbožně uctívaným. Nicméně řídí školu chudinskou, jemuž jest to blaživou rozkoší býti jejím zakladatelem. Proto jsem rozhodnut, vstoupiti do jeho šlépějí a následovati jeho příkladu, — příkladu, který jasnou září se leskne po celém městě.

Tehdáž se stalo, že jeden bratr zaměstnaný ve škole sv. Jakoba těžce onemocněl. La Salle, nemaje jiného schopného učitele, jenž by ochravného zastupoval, buď — jak jest pravdě podobno — aby osvědčil svou pokoru, aneb aby překonal svou přistvořenou slabost, sám osobně se ho jal zastupovati. Tak bylo viděti tohoto vznešeného občana, věhlasného kněze, oděného

sprostým řeholním šatem, čtyřikráte denně konati dosti dalekou cestu, vedoucí z Nové ulice k sv. Jakobu, by se tam zaměstnával těžkými jednotvárnými pracemi učitelskými, totiž vyučováním něžné mládeže katechismu a voditi ji po dvou do kostela, by tam obcovaly mši svaté.

Při tom však pamětliv byl duchovních sester „dětství Ježíšova“, jež z vděčnosti k zemřelému duchovnímu správci jejich, P. Rollandovi, chtěl vésti ku křesťanské dokonalosti a svatosti. Neopomíjel zároveň konati své povinnosti kněžské. Často hlásal slovo Boží s prospěchem právě úžasným. Vyzbrojen zvláštním darem výmluvnosti, uměl pohnouti a na pravou cestu uvésti nejzatvrzelejší a nejzarputilejší hříšníky; a ti se k němu sbíhali, ujištění jsouce, že u něj upokojí své rozhárané svědomí, a dojdou trvalého duchovního života

Církevní představení uznávajíce takového jeho nadání, často je ku spáse duší využítkovali. Tak chtíce zavésti slavné missie ve farnostech postrádajících po delší dobu vlastního duchovního správce, v nichž obyvatelstvo zabředlo v žalostné nepořádky vzniknuvší z nevědomosti náboženské a z mravní nákazy, nabízeli řízení těch missií La Salle ovi. Podjav se z poslušnosti této únavné práce, vydal se s jinými horlivými kněžími na ustanovená jim působiště. Všeobecná úcta, jíž požíval, úchvatná výmluvnost a neunavná horlivost, svolávaly v nepřehledných zástupech okolní lid, jenž úplně změnil své dosavadní chování, obnovil a oživil svou víru a zachoval na dlouho nejen památku, ale i blahonosné ovoce těch missií.

Ježto měl ústav školních bratří v čele představeného takou svatostí ozářeného, bylo patrné,

že Bůh své požehnání nově zřízené řeholi viditelně na jevo dal tím, že stále noví členové o přijetí se hlásili. Jednoho dne viděl La Salle, an se k němu blížil jinoch sotva patnáctiletý, žádající o přijetí do spolku; uvažuje mladí jeho, domníval se, že nebude volný zachovávat řeholní poslušnost a proto se snažil odvrátiti jej od tohoto předsevzetí; ale on o přijetí prosil tak naléhavě, že ho přijal.

Několik dní na to se mu představili tři jiní takového též stáří a tímtež duchem vedeni, přejíce si státi se chovanci jeho. La Salle v tom poznal řízení prozřetelnosti Boží, přijal je a přiděliv je k předešlým, zřídil noviciat, jehož vedení svěřil staršímu jednomu a vzornému z bratří, aby mladistvá srdce jejich přispůsobil životu řeholnímu. Zároveň ale založil noviciat přípravný, v který připuštěni byli jinoši čtrnáctiletí, jejichž zbožnost a nadání by ručily za to, že mají náklonnost vstoupiti do řádu. Těmto mladíkům věnoval La Salle zvláštní pozornost, předepsav jim pravidla přiměřená jejich stáří, duchu a dosavadním životním poměrům. Měli ložnici, jídelnu a místnost zábavní od noviců starších a od bratří oddělenou, a to způsobem tím, aby žádným lidským vlivem nebyli naváděni voliti si stav řeholní.

Z tohoto základu se nechalo již tehdež předzvídati, jak mnoho dobrého bude ústav bratří křesťanských škol působiti v prospěch celé společnosti lidské, pro spásu lidských duší a k slávě toho Boha, jenž s nebe přišel a pravil: co jiného chci, než aby se ta láska vzňala v srdcích lidských a rozplamenila se v skutky křesťanské dobročinnosti. Jak se radoval v Bohu La Salle z nadějného vyvinutí toho ústavu, musel též hned od

počátku snášeti trpké bolesti pro ztrátu několika velmi zdárných učňů.

První, jenž přijal odplatu svého namáhání, byl bratr Mikuláš Bourlette, jenž v Laonu, kdy bratr Gabriel Drolin těžce stonal, tohoto nejen zastával ve škole, nýbrž mu v nemoci sloužil a neustával v plnění těchto skutků lásky, a těm, již mu radili, aby se šetřil, říkával: „Co to mluvíte? Hle jednou nohou jsem v školní světnici, druhou u oltáře, duchem jsem u nemocného a srdce mé jest u Boha.“ Drolin se uzdravil, on ale brzy na to umřel, obohacen zásluhami, opustil dne 16. září 1686 zemi pro nebe. A celé město oplakávalo dlouho jeho ztrátu.

Za ním odešli bratři Jan, František a Moric. První chtěje následovati Jana Salle-a, zřekl se mnohoslibného štěstí: žil v řeholi jen osmnácte měsíců, a kněz mu při umírání přísluhující zvolal: Jaký to svatý muž! Od dávna jsem nebyl svědkem tak krásné smrti. Druhý pak, jenž byl blahou nadějí ústavu, zemřel u věku mladistvém na dědičné souchotiny, ale v nedlouhém žití vykonal mnoho zaslužného, jsa obdivován co vzor zbožnosti a řeholního života.

Hlava VIII.

Pokora a zkoušky.

Předčasnou smrtí několika bratří zarmoutilo se srdce La Salle-ovo, jak povědíno v předchozí částce, ale nezmalomyslnělo. Věřící duše jeho brala z toho důvod upozorňovati často, jak toho třeba, svatě žíti, a srdcem i skutkem k Bohu samému přilnouti. To kázával v přednáškách svým žákům, to dříve činíval sám, ano celý život jeho vynikal odvojenou horlivostí a sebeobětavostí.

Jediný trn bodal jeho srdce totiž, že jest povinen řídit celý bratrský spolek, kdežto si svrchovaně přál býti podržným všem ostatním. Než pravá pokora jest vynalezavá, a on brzy přišel na prostředek k vyplnění tohoto svého přání.

Shromáždil tedy všecky bratry u sebe a tu vykládal jim, že ústav jest již na tom stupni, že se může spravovati bez něho; že to považuje za nepřístojné, aby on co zповědník a duchovní řiditel se zanášel i správou domácí, a jelikož se společnost skládá z nekněží, naučí se nekněz snáze nežli kněz všecky potřeby spolku nejen znáti, nýbrž jim i odpomáhati, že bude lépe již nyní, než po jeho smrti, zvoliti představeného, jemuž by on pravidla řádného vedení společnosti vytknul; posléze je vybídnul, by se usnesli o jeho propuštění a přikročili k volbě nového řiditele.

Toto jeho oslovení bylo tak úchvatně přesvědčivé, že bratři uznali uvedené důvody za nevyvratné, a aby jej nezarmoutili, neopovážili se návrhu jeho odporovati, ale přijavše návrh ten, zvolili představeným Jindřicha Lheureux-a, muže rozšafného, zbožného a v každém ohledu vzorného, tak že volba nemohla lépe provedena býti.

La Salle děkoval v srdci svém Bohu ze zdaření se návrhu jeho, a on první podrídil se novému řiditeli veškerého sboru. Ano, od té chvíle pokládal se za posledního v domě, a vyhradil pro sebe sama nejsprostší práce jako, vymetati světnice i chodby, umývání kuchyňského náčiní, čištění zelenin atd.

Přísnou podrízeností veden, nepřipustil k sobě žádného bez dovolení svého představeného; z toho lze poznati pokoru jeho v novém postavení. Vydávše se k němu jednou některé vznešené osob-

nosti, hledající u něho porady, ustrnuly, slyšíce, že dříve než je k slyšení přijal, šel prosit o povolení k tomu. Tehdáž teprv vyšlo na jevo, že byl zvolen jiný představený, což až potud k výslovnému nařízení Jana De La Salle bylo v tajnosti držáno.

Věc když sdělena byla arcibiskupovi, tento dohodnuv se se svými rádci vydal rozkaz, by La Salle usazen byl na místo řiditele a bratr Lheureux aby mu byl přidělen co výpomocný u vedení hmotných záležitostí domácích. Oba dva se podrobili tomuto rozkazu, první klaně se vůli Boží, druhý pak potěšen vida se sprostěna tak velké odpovědnosti. Jakkoliv La Salle tímto způsobem byl zase k takové důstojnosti povýšen, přec neustal hledati příležitost vhodnou, cvičiti se v převzácné pokoře, a takových příležitostí se nenedostávalo v povolání, v němž byl zaměstnán mezi žáky na mnoze nezvedenými, mezi rodiči příliš často nevděčnými a nad míru potřebnými.

Zdárným vyvinováním ústavu sílil tento vždy více v základech a umožněno tím další rozšíření dobrodiní díla pro chudou mládež tak blahocinného. Od delší doby nosil se La Salle úmyslem, vydati se do Paříže, aby i tam založil školu dle svého názoru, k čemuž jej povzbuzoval P. Barre a k čemuž se také slibem byl zavázal P. La Barmodierovi, faráři u sv. Sulcipia. Ale nechtěl tím spěchat, nýbrž mínil vyčkati, až by, abych se tak vyjádřil, mu ruka prozřetelnosti Boží sama dala pokynutí. Čekal tedy na vhodnou chvíli a mezi tím o tom častěji jednal se svým arcipastýřem Monsignorem Le Tellier-em.

Ten ale úmysl La Salle ův neschválil, neboť by vzdálenost jeho bolestně nesl; proto vše možné vynaložil, aby jej od tohoto předsevzetí odvrátil,

jak z ohledu na veliké namáhání, které se na něm jen v samém městě Remeši vyžadovalo, tak i ohledem na mládež ústavu jeho. Posléze jej chtěl k sobě více připoutati tím, že mu nabídnul prostředků k otevření nového ústavu pod výminkou, že nesmí odejíti z jeho arcidiecése; neboť z jeho vzorného příkladu si přislíboval znamenité prospěchy.

Ale tímto naléháním svého velepastýře nedal se La Salle od svého úmyslu odvrátiti, ale v pokorné odhodlanosti získal arcibiskupa, že uznal potřebu, aby se dílo jeho rozšířilo; tak že poznav v La Salleovi muže Božího ustoupil posléze důvodům jeho.

Bylo to roku 1688, když se La Salleovi dostalo písemného pozvání od P. Claudia Bottu z Barmondierie, by se vydal do Paříže. Tam stávaly v předměstí sv. Germana školy, založené pro chudé dívky obojího pohlaví, P. Olierem vychované pod správou sv. Vincencia z Pauly, jehož ctností se staly dědicem. Neví se však z jakých příčin řečené školy, jichž se s počátku čítalo sedmnácte, zanikly až na jedinou, a ta byla v semináři sv. Sulpicia a nacházela se v stavu tak zbědovaném, že se z něho i její úplné zaniknutí dalo předvídati. La Salle se tedy vydal z Remeše na cestu s dvěma školními bratry dne 23. února 1688, a byl v Paříži velmi srdečně uvítán a pohostěn v školní budově. Hned poznal truchlivé nepořádky tam zavládnuvší a jal se používati vhodných léčivých prostředků. Počal rozvedením žáků na tři třídy, kteří dosud byli vtěsnáni v jedné světnici, sestaviv zvláštní rozvrh pro každou třídu dle stáří žáků; a povzbudiv všecky výmluvným proslovem, počal s udivení

hodnou laskavostí a trpělivostí sám vyučovati katechismu.

Jestiť to věci zvláštní, že se dobré skutky setkávají s nepříznivci; tak i La Salle brzy narazil na tupý odpor vyvolaný ničemnou závistí. Po dvou měsících co přišel do Paříže, P. La Barmondiere nad míru uspokojen zdárným výsledkem té školy, vybízel starého řiditele by postoupil řízení La Salleovi. Ten ustoupil tomuto vybídnutí, ale brzy vzňala se závist v jeho srdci, a buď ze zlomyslnosti aneb, což pravdě podobnějším se zdá, z nevědomosti počal zlehčovati postup a novou soustavu školství, a naváděl pana Rafronda, přednostu dílny připojené ku škole, by odstoupil.

Tím však dosáhl opak své snahy, jelikož La Salleovi otevřel cestu k zřízení dvou míst pro dva školní bratry, k vedení totiž ručních prací, a dílny na mašle z plátna, která zdárněji než dříve zkvétala.

Tu se nepřátelé La Salleovi náramně rozruřili a tak dlouho se zasazovali, a nepřestali domlouvati, až La Barmondiere uznal nezbytnou toho potřebu vzdáliti La Sallea od školy. Prosil P. Baudranda, aby La Salleovi poradil, by zatím až do budoucích prázdnin odstoupil, jenž tuto radu s pokornou oddaností přijal.

Když pak žádal o propuštění, byl místní farář ovzduším La Salleovy svatostí tak unešen, že změnil svůj úmysl řka: před vaším odchodem vám nechám tři roky na rozmýšlenou, pak budeme vidět, co se nedá dělat

Mezi tím časem se jal P. Forbin Jansen osobně prohlížeti stav tamní školy; tomuto úkolu věnoval se vši možnou nestranností několik dnů, a zpráva, již o tom podal, vypadla ku chvále Jana de La Salle a jeho bratří; jich chování

ospravedlnil a odporučil zásady, jimiž se při vyučování a vychovávání mládeže řídili. Tak nesvedla ničehož zloba lidská a Bůh patrně ukázal, že umí přijíti v čas k obhájení svých věrných sluhů. —

Hlava IX.

Těžké onemocnění Jana Sallea a smrt bratra Lheureuxa (Lerea).

Brzy po těchto právě zmíněných příbězích t. j. v měsíci lednu r. 1689 upadl P. De La Barmondière přílišným namáháním v tak žalostný zdravotní stav, že se musel v prospěch P. Baudranda fary sv. Sulpicia zřici a odebral se do zatiší ústavu kněžského, kdež svatě žil až do r. 1694, v kterémžto roce jej Bůh po zbožném skonání povolal k sobě. Nejprvnější péče jeho nástupce směřovala k tomu za každou cenu ve škole zlomiti všecken vliv oněch, kteří před La Sallem v ní vedli správu. Tak se vrátil mír do domů školních bratří vidoucích, že zažehnána příčina přestálých trapných mrzutostí a sporů.

P. Baudrand znaje La Sallea z jeho moudrého duchovního řízení, a chtěje mu dáti patrný a zjevný důkaz své úcty, otevřel při začátku roku 1690 novou školu pro chudé pacholíky v ulici Bak. Tato škola pod správou De La Sallea nadějně zkvétala; ale v brzku rozzuřily se proti němu nové bouře.

Učitelové školy pařížské uděšení nesmírným počtem žáků navštěvujících školu bratrskou, báli se, aby jejich vlastní školy nebyly opuštěny buď pro láci neb pro vyučovací způsob, zavedený ve školách bratrských. Spolčili se tedy a pokládajíce se za poškozeny ve svých příjmech, hledali za-

stání u úřadu tak zvaného velkého kantora, od kterého záviseli, a který byl oprávněn povolití a připustiti k vyučování ve školách.

Obžaloba se opírala o důvod, že prý nejsou všickni chovancové školních bratří opravdu chudí a jim tedy není svobodno vyzouti se od stávajícího zákona, od kterého byly vyjmuty pouze a výhradně školy křesťanské lásky, jež přísluší pod správu farářů. Nepřestali pak jen na žalobě, ale odvolali se z toho i k velkému kantoru; dříve než vynesena rozsudek, odvážili se až k té zlomyslnosti, že zničili všecken nábytek stávající ve škole v ulici Bak.

Veliký kantor žárlivý na svou důstojnost, již školní bratři ni nejmenším nebyli podrženi, odsoudil tyto k zavření školy, dav úplně za právo svému podržitému učitelstvu. Takový rozsudek byl bolestnou ranou pro La Sallea, nicméně by nebyl ničehož na svou ochranu byl podniknul, kdy by jej k tomu ve jménu křesťanské lásky a chudých dětí zpovědník jeho byl nedonutil. Odvolal se z toho ke sněmu. By se na své obhájení připravil, chtěl s bratřími vykonati pouť do svatyně Rodičky Boží nedaleko Paříže. Tam sloužil mši svatou, podal bratřím Tělo Páně, po celý den setrval na modlitbách, nepřijav pokrmu, teprv pozdě na večer sousto chleba. K obhájení se dostavil sám: vyloživ jak škola v ulici Bak pojmenována školou lásky a otevřena nejen se schválením, nýbrž s výslovnou vůlí faráře u sv. Sulpicia; jak tam připuštěny byly samé chudé děti, výhradně pak vyloučeny ony, které mohou platiti; jak nespravedlivý i protizákonný je tedy boj vyvolaný od učitelstva proti němu; načez ukončil žádostí, aby zamítnuta byla žaloba vrchního kantora. Vítězství, jehož se dodělal, bylo

stkvělé a úplné, a srdce jeho, co otce chudých, potěšeno bylo znovu otevřením školy. V tomto ohledu se mohl těšiti, že bude míti po několik let pokoj. Ale po jednom kříži následoval druhý. Nastalo příkré posuzování šatu, jakým se přiodívali bratři. Jedněm se nelíbil dlouhý plášť, druzí se posmívali kroji, jiní pak klobouku. Se všech stran hrnuly se na La Sallea rady, výčitky, nátlaky. On při všem stál pevně, ale i pokorně. Aby umlčel četné posuzovatele vydal pamětní spis, vyloživ v něm pohnutky a důvody, ježto jej přiměly dáti přednost takovému a ne jinému obleku, a předložil ho k posouzení některým učenostím a zbožnostím proslulým církevním hodnostářům, kteří po přísné a důkladné zkoušce jeho volbu schválili.

Nicméně neušel bolným trpkostem, způsobeným mu od oněch, kteří ho považovali za svéhlavého. Ale u svatých není ctností býti svéhlavými v plnění vůle Boží. Takováto protivensství, jakož i dobrovolné přísné kající skutky, jimiž zbožný La Salle mrtvil své tělo, značně poškodily jeho zdraví. Při sklonku r. 1690 musel se vydat do Remeše; odešel tam, jak mu bylo obyčejem pěšky. Ale sotva tam došel těžce onemocněl. Těžce vypověděti bolest bratří a vroucí modlitby, jež vysílali k Bohu za jeho uzdravení, vidouce v nebezpečí život milovaného zakladatele svého. Spěchající hledali útěchu u Boha — a v brzku mu vyprosili ulehčení.

V čas nemoce dal nevypravitelné důkazy trpělivosti, odevzdanosti a statečnosti; ano osvědčil tehdejší i lásku k své řeholi. Jeho babička srdečně jej milující, chtěla ho v nemoci navštívit. Ale řehole zakazovala ženským přístup do cely bratří školských; sotva že uslyšel La Salle o její ná-

vštěvě, hned ji nechal prositi, aby vešla do hovor-
ny. Obleknuv se, dal se doprovoditi k ní, a sna-
žil se přívětivým úsměvem a žertem ukrýti, jak
veliké sebezpřemáhání to stálo, že z poslušnosti a
úcty nemohl váženou stařenu ve svém pokoji
přijmouti.

Zotaviv se posléze, vrátil se do Paříže, tam
však se ještě nebezpečněji rozstonał, nechav
po sedm neděl školní bratry v úzkosti pro ne-
bezpečí, jež mu hrozilo. Pečlivý lékař, věhlasný
Helvecius Hadrian chtěl k překonání těžké ne-
moci předeptsati léku prudkého. Był jediný nutný
prostředek, jenž rozhodnouti měl o životu neb
smrti.

Dříve než se podrobil tomuto nebezpečnému
léčení, posilnil se vši možnou náboženskou útěchou.
Přijav Nejsv. Svátost, snažil se udělit požehnání
obstupujícím, v pláči ponořeným bratřím. S ná-
mahou vztáhnuv nad nimi pravici, nemohl ze
sebe vypraviti než jen toto napomenutí: „Mojí drazí,
odporučím vám pevnou sjednocenost a dokonalé
poslušenství.“

Léčivý prostředek se potkal s výsledkem
šťastným, nebezpečí zdárně odstraněno, a La Salle
nabyl v brzku předešlých sil, moha se opět věno-
vati svému povolání. Nicméně pomýšlení na smrt
jej přimělo k tomu, že učinil vhodná opatření
v prospěch ústavu, a povolav k sobě řeholního
bratra Lheureuxa vybízel ho, by se připravoval
k přijetí svátosti svěcení kněžstva. Měl totiž
úmysl, jakmile by tento vysvěcen byl na kněžství,
přenést naň úřad představeného, a uskutečniti
pak svou snažnou touhu žíti budoucně v zátíší.

Odcestovavšimu za veledůležitou příčinou
z Paříže do Remeše dostalo se tam za několik dní
zprávy, že Lheureux napaden byv zlou zimnicí, vězí

v hrozivém životě nebezpečí. S bolestí vrátil se hned do Paříže, ale přišel, an tento jeho miláček a duchovní syn byl již mrtev a pohřben. Touto ztrátou bylo srdce jeho přebolestně dojata, a ronil trpkých slzí nad nebožtíkem, jehož svatý život a nadobyčejné nadání obdivoval.

Smrt bratra Lheureua a některých jiných, jež La Salle připravoval na kněžství, mu jako napovídala, že to vůle Boží, aby nový ústav zastoupen byl samými nekněžími. Maje toho přesvědčení, teprv po horlivých modlitbách a přísných postech, ustanovil pravidlem, že chovancové jeho nemohou na kněze být vysvěceni, ale že mají následovat Krista Pána v jeho pokorném životě, přičiňující se v duchu křesťanské lásky o utužení v duši a v srdci chudých dítek království Kristova světla a jeho milosti.

Hlava X.

Opětný zármutek a založení noviciatu ve Vaugirard (Vožirar).

Bolest a protivensství jsou dědictvím svatých; nelze se tedy diviti, že v životě našeho světce Jana Sallea nacházíme při každé příležitosti bodavé trní, jež rmoutívalo srdce jeho.

K trpkostem, o nichž jsme právě povídali, přičísti dlužno též poklesky dvou řeholních bratří, kteří trápivše La Sallea svou nepodajností, posléze vystoupili z ústavu; rozpadávání se ústavu v Re-meši vystoupením z něho několika chovanců; přijímání nepatrného počtu nových chovanců, tak že seminář učitelů, z něhož vycházeli nejvýtečnejší vychovatelé do venkovských škol, zůstával prázdný; posléze nedostatek noviciatu, který úsi-

lovným snahám Jana Sallea navzdor zaveden býti nemohl.

Toto vše zaměstnávalo mysl starostlivého Jana La Salle, ale důvěra v pomoc Boží, jakou se svatí ve všelikém podniknutí posilují, dodávala i jemu rady a síly k odpomoci ve všeliké potřebě. Nejprve přenesl noviciát z Remeše do Paříže, by ho měl pod svým dozorem, a mohl ho řídit dle svých zásad. Tu však ihned poznal, jak novicové v Remeši žili v jisté nevolnosti, jsouce vůlí faráře u sv. Sulpicia nuceni prodlévati celé předpolední v kostele, vypomáhající tam kostelníkům, neb vykonávající rozličné posluhy při církevních úkonech. To vše bylo sice chvalitebné, jen že se tím odejívalo času, jehož měli novicové používati k cvičení se v životu řeholním a v zaměstnání rozjímavém.

Byliť také mezi bratřími někteří k práci nedostateční, buďto že v předchozím povolání namahavým zaměstnáním vysílili, aneb že stářím sešli, vstoupivše do řádu ve věku již pokročilém. Tato okolnost nebyla by škodlivou v řádu již ustáleném, ve sboru však Janem La Sallem teprv do života uvedeném se to setkalo s neprospěchem. Tak viděl La Salle bolestí sevřeným srdcem jak počtu dělníků ubývá, kdežto by ho pro četné jeho otevřené školy mělo přibývati.

Hledal rady u Boha, čeho se chopiti, by se úmysl zdařil, přísnými posty, duchovními cvičbami, vroucími modlitbami prosil o pomoc, by se obmyšlené dílo zdařilo a aby ani ďábelská ani lidská zloba již v základě nedovedla dílo to podvrátiti. Umínil si tenkrát, že uzavře nerozvížitelný svazek s některými chovanci, jichž povaha vynikala duchem vytrvalosti. by takto svému podniku upravil jistou a trvalou budoucnost.

Mezi tím najmul v blízké vesnici Vaugirard osamotnělý dům v příjemné poloze, s rozsáhlou zahradou. Tam měli se zotaviti a uzdraviti churaví, měli si tam odpočinouti o prázdninách bratři pařížští, a zkoumáno tam mělo býti povolání nových chovanců.

Mimo tento cíl měl La Salle s tímto domem ještě jiný úmysl. On totiž o prázdninách r. 1691. shromáždil tam školní bratry, roztroušené ve společnostech v Remeši, v Laonu, v Rethelu, v Guise a v Paříži: dne 8. října pak zahájil duchovní exercicie, by jimi duše posvěcena, duch lásky a sebeobětavosti osvěžen, a ku konání těžkých povinností povznešen byl. Uvažuje pak, že po delší čas již postrádali jeho řízení, chtěl jich tam pozdržeti až do konce roku, nechav je v rozličných školách zastupovati v měsících listopadu a prosinci venkovskými v semináři Remešském vychovanými učiteli.

Tak jich vzorným zachováváním řeholních pravidel, vhodným napomínáním a poučováním svým a zvláště svým příkladem nabádal k duchovní dokonalosti, k nezištným úmyslům nezbytně potřebným každému, jenž se zasvětil službě Boží a činění pravého dobra a přemáhání všelikých překážek, jež jim ustavičně zloduch v cestu kladl. V těchto měsících se mu též zdařilo odkliditi všeliká zneužívání, jež takořka nepozorovaně vloudila se do jednotlivých sborů a napraviti neúporným horlením a otcovskou vlídností chyby některých chovanců.

Dokonav toto krásné a veledůležité dílo, povolal k sobě dva bratry, o nichž měl mínění, že v křesťanské dokonalosti nejvýše pokročili, totiž Mikuláše Vuyarda a Gabriela Drolina, vybízeje jich, aby se zároveň s ním zavázali slibem, že

v ústavu zůstanou navždy. S nadšením pojali tito tento návrh a po skroušeném vzývání Ducha sv. složili tito jeden po druhém následující slib:

Nejsvětější Trojice, Otče, Synu a Duše sv., klečíc v nejhlubší pokoře před Vaší neskončenou klanění hodnou velebností, zcela se Vám zasvěcujeme, abychom, pokud nám to možno, přispěli k utvrzení společnosti škol křesťanských způsobem Vám nejlíbeznějším a společnosti té nejvýhodnějším: protož já, Jan La Salle, kněz. já Mikuláš Vuyard a já Gabriel Drolin, ode dneška a po celý život náš, neb až do úplného vyhynutí řečené společnosti skládáme slib sdružení a sjednocení se v ní, a že stále v ní setrváme, jí nikdy neopustíme. kdybychom v ní setrvali třeba jen my tři, kdybychom i nuceni byli prositi o almužnu a žítí měli od pouhého chleba. Protož slibujeme, že všecko činiti budeme jednomyslně a po společném dorozumění se a sice tak, jak to ve svém svědomí a bez ohledu na lidské soudy pro naši společnost za nejprospěšnější uznáme. Tak se stalo dne 21. listopadu 1691. v den obětování Panny Marie. Na pověření toho se tuto podpisujeme.

Výsledek tohoto slibu nebyl však takový, jaký si připovídal La Salle, jelikož bratr Vuyard nadužívaje své moci, považoval se za neodvislého představeného jedné školy, což mělo pro něj smutný konec, kdežto Drolin až do své smrti zůstal věrným svému slibu, dávaje úžasné příklady sebeobětavosti, pokory a vytrvalosti v konání i nejtěžších povinností.

Prospěchy, jimiž se vykázali bratři v zátíší Vaugirardském, přiměly La Sallea k tomu, že rozeslav je na rozličné školy, jim uložil, by jej každého měsíce písemně zpravovali o svých školních záležitostech; by je všechny, ač od sebe vzdá-

lení a oddělení svými odpovědmi na jejich dopisy udržel v duchu jednoty. Zároveň ustanovil, že se musí o prázdninách každého roku po deset dní zbožnému rozjímání věnovati a obnoviti cvičení noviciata.

By napravil škody způsobené nevěrou některých členů z řádů vystoupivších, by též nahradil bratry stavší se nedostatečnými, tak aby postaráno bylo o potřeby škol, pomýšlel na otevření ještě druhého noviciatu ve Vaugirardu. O tom se radil s P. Baudrandem, farářem u sv. Sulpicia; ten však se proti tomu opřel. Tu zase jak obyčejně vzal přísnými posty útočiště k Bohu, od čehož upustil, když téměř vysílen upadl v mdloby, takže často nalezen byl ztuhlý a jako smyslů zbavený. Když bratři na ustání od tohoto výstředního sebemrtvení naléhali, ustál sice docela od přísného postění se, ale chopil se ještě ostřejšího skrytého trýznění sebe.

Vytrvalá modlitba jeho došla u Boha milosti. P. Baudrand, aniž bylo více naň naléháno, dostavil se jednoho dne k La Salle-ovi, by mu dal svolení a 1. listopadu 1692. byl posléze noviciat ve Vaugirardu otevřen.

Toho roku utrpěli mnoho bratři v tomto městě dílem nebezpečnými trhlinami na řeholní budově naskrz velmi chatrné, jakož i střechou průsvitnou. Nedostávalo se jim dříví k topení za tuhých mrazů, neměli prádla, pokrývek, ba i o pokrm museli žebrot. Nicméně udrženi v duchu zbožnosti a sebezapření, připojovali k těmto nesnázím ještě dobrovolné posty a cvičby duchovní. Spokojenost jejich a štěstí byly úplné, neboť ve všem hledali Boha, a Bůh bývá nalezen na cestě ke Kalvarii a ne v rozkoších a pohodlí.

Hlava XI.

Drahota v Paříži a láska La Salle-ova.

Lásku, tuto významnou ctnost náboženství křesťanského, vežto se vždy světlem nejjasnějším stkví v Svatých, La Salle si také svrchovaně oblíbil, a ji s vytrvalou horlivostí po celý svůj život skutkem osvědčoval.

Z otcovského dědictví pranic pro sebe nepodržel a také nyní ničeho nechtěl míti, leč to, co by sloužilo k ulevení bídy nouzi trpících, neb k prokazování křesťanského pohostinství, jakož i dům ve Vaugirardu považován byl za útulek opuštěných a za přívětivé útočiště kněží cestujících.

Rozsáhlé pole pro jeho laskavost otevřela Prozřetelnost Boží roku 1693. Nesmírná drahota počala hubiti město Paříž a tak se zmáhala, že hrozilo nebezpečí umírání hladem. Král Ludvík IV. dal první stkvělý příklad otcovské pečlivosti, nechav každodenně rozdati více než padesáte tisíc kilogramů chleba. Mnozí následovali jeho příkladu udivuhodnou dobročinností, a mezi jinými sluší připomenouti Monsignora Godeta z Marais, biskupa v Chartru, spolužáka a přítele zbožného La Sallea, jenž prodav všecko zlaté a stříbrné náčiní, vytěženou za to cenu, jakož i všecky své dioecesální příjmy rozdal na almužny.

Mezi těmito štědrými dárci nikdy nebyl posledním La Salle: jakkoliv chovancové jeho postrádali všeho a pociťovali břímě drahoty, on přec nedopustil, by ani jediný bez podpory byl propuštěn, jenž by prosebně zaklepal na dvéře ústavu

Jeho novicové, starší a churaví bratři ve Vaugirardu neměli, ubozí, čím by zapudili hlad,

očekávali každodenně až je dojdou od spolu-
bratří pařížských dárky, jež ku jich podpoře
z vlastních nuzných prostředků uhosподаřili. Často
se i stávalo, že zástupy hladových na cestě pře-
padli a oloupili ty, jižto nesli takové naschrá-
něné drobty, takže bratřím bylo hynouti hladem.
V pokoře a odevzdanosti nic nebědovali, ale jako
zakladatel jejich tak i oni zachovali v takové
nouzi nepřetvářené veselí a nezvratnou důvěru
v Boha. Ale aby předešel nebezpečí, jakému vy-
dání byli v tamní opuštěné samotě, která v každém
okamžení mohla být i vyloupena, La Salle uznal
za nutné povolati novice i bratry z Vaugirardu
a sdružit je ve společnosti pařížské.

Dvě léta trvala drahota a po obě léta sloužil
La Salle svým podřízeným vzorným příkladem
oddanosti a důvěry v Boha. Najednou oznámil
bratřím: „chleba nemáme.“ Ano jednoho dne při-
stoupil k němu bratr, jemuž svěřeno bylo domácí
hospodářství, celý utrápený řka: „Otče, nemám
ničehož, ani chleba pro bratry, vracející se ze
školy, nemám ni haléře, bych něco zakoupil.“ Je-
diná odpověď jeho byla: Buď Bohu chvála. Na
to šel do kaple poroučeje tam Pánu Ježíši po-
třeby své domácnosti. Ještě neustál v modlitbě,
v tom udeřila zbožná jakási osoba přinášející
chleba i jiné vydatné podpory.

Jindy zase tentýž bratr ubíral se na trh,
maje u sebe jen čtyři haléře. Jděte chutě, pravil
La Salle, Bůh pomůže. Bratr poslechnul a na
cestě setkal se s paní, rozdávající almužnu. Před-
staviv se jí vypravoval jí o strastech, v jakých
postaveni jsou bratři; a ona obdarovala jej nejen
penězi, nýbrž poslala brzy na to i jinou vý-
pomoc.

Jako La Salle nikdy si nestěžoval na bídu, která stíhala jeho duchovní rodinu, tak se stalo, že P. Baudrand se o tom nedozvěděl, až teprve později; ale jakmile o tom zvěděl, ihned chtěl na své útraty opatřiti chleba. Setkav se jednoho dne s La Sallem objal ho srdečně řka: řízením Božím se setkáváme Král mně právě poslal pro mé chudé větší část peněz; z těch tuto dávám dvě stě lir.

Navzdor těmto příspěvkům snášeli bratři přetrpké strasti; vícekrát byli nuceni nasytiti se pouhými lesními kořínky, aniž po třicet i čtyřicet hodin mohli něčím sesláblé síly osvěžiti. Avšak, budiž Bůh za to pochválen, že žádný z nich z toho neonemocněl.

Posléze nastalé r. 1694 jaro připovídalo nadějnou úrodou lepší časy; a zajisté nastala úroda tak hojná, takže poznenáhlu úplně zmizela děsná bída. Tu La Salle odeslal nazpět do Vaugirardu chovance a novice, ponechav v Paříži toliko sedm bratří pro školy. V osamělém noviciatu obnovil sám všecka obvyklá duchovní cvičení, a brzy na to, to jest v květnu, vykonal pěšky prohlídku všech řádových spolků.

V každém kostele, který se nacházel při cestě, kudy se ubíral, s vroucností se zastavil, a přišed do Laonu vydal se odtud v průvodu bratří do svatyně v Liese, kde sloužil mši svatou, odevzdav pod ochranu Rodičky Boží své dílo, vzdávaje jí zároveň díky za všecky milosti jemu vyprošené.

Návštěva v řeholních společnostech sloužila mu k nemalému potěšení, shledav všudy, že se duch pokory, zbožnosti a sebeobětavosti nejen udržel, ale značně povznesl; ano zplesal v srdci

svém vida, jak mnozí z chovanců jeho horoucně jej prosili o milost, by směli složit slavné sliby, a setrvati na vždy v ústavu.

Jen bedlivě uvažujte o tom, říkával, co si právě přejete, modlete se, ano modlete se mnoho, byste poznali vůli Boží. Beze vší pochybnosti bylo toto dobrovolné nabídnutí jeho chovanců setrvati totiž doživotně v posvátném povolání, zachovati a zvelebovati křesťanské školy, srdci jeho velmi milé; za tou příčinou zvolil dvanácte nejhorlivějších bratří, shromáždil je ve Vaugirardu, a tam odbyv s nimi desítidenní duchovní cvičení na den nejsvětější Trojice Boží 6. června 1694 promluvil k nim o důležitosti o posvátném svazku, ve který míní vejíti, ukončiv těmito slovy: Náš cíl, drazí bratři, jest tedy ustanoven a vytknuta cesta, kterou máme kráčet: máme se po celý život věnovati udržení a rozmnožování křesťanských škol. Sliby vytrvalosti a poslušnosti nám pomáhati budou k dosažení dvojího tohoto zámeru. Co vojínové Kristovi utkáme se v boji s nevědomostí Prvním přilneme těsně k naší společnosti, druhý slib, totiž poslušnost, utuží naše síly, bychom jich vynakládali k jednotnému cíli, jenž jest křesťanské vychování dítek.

Potom se dostavili jeden po druhém k oltáři skládající dle předepsaného vzoru slib.

Z toho se La Salle potěšil věda, že tím přispěno k trvalému udržení jeho ústavu; ale ještě více se těšil pomýšlením, že mu možno bude složit se sebe úřad představeného. A zajisté svolav druhého dne na to bratry poznovu jim vyložil potřebu, by si zvolili jiného přednostu, by mezi nimi a představeným nebyl rozdíl, jakého stává mezi knězem a neknězem: upozorňuje, jak to prospěje, i k tomu, že by v pádu úmrtí jeho mohli

biskupové ustanovit představeného pro každý jednotlivý sbor, čímž by celá řehole byla na díly jako roztrhána; kdežto jest jeho rozhodná vůle, aby všechny jednotlivé od něho závislé sbory tvořily jedinou celistvou rodinu

Došed posléze k bodu, ku kterému směřoval obšírný jeho proslov, to jest k návrhu, by zvolen byl jiný představený, by vyvolili si jednoho z oněch dvanácti, jižto se slavným slibem stále k řádu připojili.

Návrh takový, jak to ani jinak býti nemohlo, přijat byl s nelibostí, a jen z poslušnosti přikročeno k hlasování. Všecky hlasy jednosvorně vyšly na jméno De La Sallea. Tu bolestně dojat snažil se jim dokázati, že by tím poškozen byl ústav, vybízejí jich k opětnému hlasování; to však mělo tentýž výsledek.

S odevzdáním se do vůle Boží podrobil se La Salle; jsa však přesvědčen, že lépe bude, když budoucně žádný jiný, leč jeden z bratří bude představeným ústavu, nechal oněmi právě zmíněnými dvanácti potvrditi usnešení, že po smrti zakladatelově nikdy nepřijmou za starostu žádného, jenž by nebyl členem ústavu a nebyl složil doživotní slib, že na vždy setrvá v díle křesťanských škol. Tím bylo vyloučeno nebezpečí, že by se mohl stát někdy hlavou rozličných sborů řeholních některý neznámý, jenž ač moudrý, zbožný a učený, nemohl by vésti bratry s tou obezřelostí, která se nabývá mnoholetou zkušeností, aniž by dovedl náležitě posloužiti potřebám sborů, jelikož k tomu nezbytně potřebná známost jednotlivých osob, z nichž se celá řádová společnost skládá.

Hlava XII.

Řádové stanovy, předepsané La Sallem.

Po dokonaném usnesení dvanácti pro utvrzení ústavu doživotním slibem zavázaných bratří, nezbývalo jiného, než předepsati tomutéž ústavu zvláštní řeholní stanovy, které by zapsaným členům byly jako závazným pásmem. spojujícím je ku vzájemnému bratrství a vedoucím je jednotným životem a duchem, a jimiž by jejich činnost se nesla určitým směrem k cíli zakladatelem vytknutému.

Tyto stanovy musely být výplodem mnoholeté zkušenosti, každý jejich článek byl nejen důkladně promyšlen, ale i v spolku zachováván, a tak v pospolitém řeholním životě, jako v ohni zkušén, aby se z něho dal předzvídati prospěch skutečný, který z něho pocházeti měl. Patnácte let uvažoval La Salle o sestavení stanov ústavu, protož také vše co v nich bylo schváleno a předepsáno, bylo přiměřeno silám jak tělesným tak duchovním chovanců a mělo je dokonale způsobilými učiniti k jejich povolání.

Bylo to roku 1695 a ve dvou následujících letech, co La Salle o prázdninách ve Vaugirardu se tomuto dílu oddal doprošovav se v dlouhotrvajících modlitbách a v kajících skutcích osvícení Ducha Svatého.

Nelze se tedy diviti, že jeho stanovy jsou vznešeným pomníkem moudrosti a lásky křesťanské. Bůh, jenž pro blaho své církve a svých dítek vzbuzuje řehole církevní, chce aby tyto byly společnostmi dokonalými, a On sám dává vyvoleným sluhům vnuknutí, by je založili na moudrých a pevných zásadách odpovídajících

vlastnímu zřízení, ohledem na čas, místo i na potřeby pro které byly takové spolky založeny.

Pro poučení čtenářů tohoto životopisu uvádíme v následujícím několik bodů z těchto stanov.

Účelem tohoto ústavu, tak píše La Salle na počátku svých stanov — jest, dáti dítkám křesťanské vychování: proto byly tyto školy otevřeny. Všecky zlořády, jmenovitě mezi chudým lidem odvozovati dlužno odtud, že nedbáno chudých hned v útlém mládí jejich, tak že později v dospělejším věku již takořka nemožná byla náprava jejich pro zlozvyky v mládí nabyté, jimž se těžce a nikdy úplně neodvyká. A jako hlavní užitek mající pocházeti ze škol křesťanských záleží v tom, aby zlořádům takovým bránily a zhoubným jich následkům odpomáhaly, tím jasněji se uzná důležitost a potřeba škol takových. V zájmu vychování se za našich časů velmi pochybuje tím, že se hledí jedině na dosažení vědomostí potřebných k společenskému žití, a zanedbává se vedení srdce i mysle mládeže k vznešeným a nezbytným zásadám života křesťansky mravného. Takové jsou mnohé nynější, novověkým, zásadami svobodných zednářů omámeným učitelstvem, řízené školy; chceť svobodné zednářstvo opanovati celý svět, aby mohlo vše i školství strhnouti v vzpouru proti Bohu.

La Salle chtěje provésti svůj úmysl, vychovávatí totiž zdárně i chudinu, měl na zřeteli účel takového vychování, který se nesl k tomu, by vzdělání byli občané co možno nejlepší, především ale praví křesťané, poznávající svůj božský původ a své nebeské povolání, o které se zde na zemi zasazovati mají. By se tento účel zdařil, k tomu nezbytně potřebná neumorná sebeobětavost se strany vychovatelů, která bere svůj původ

z pravé zbožnosti a z vroucí touhy po slávě Boží. To přivedlo La Sallea, že stanovil pro své chovance ještě toto pravidlo :

„Duchem tohoto ústavu jest nejprvé duch víry, jenž má členy, z nichž se ústav skládá, naváděti. by vše pozorovali očima víry. Bratři této společnosti musí všecko své počínání oživovati citem víry, majíce při tom na zřeteli rozkaz a vůli Boží, jížto se ve všech okolnostech musí klaněti, a dle níž se řídití bude všecka jejich péče. Pak bude duch ústavu pozůstávati v tom, že vytrvalou horlivostí budou vyučovati dítky, vychovávati je v posvátné bázni Boží, vésti je by zachovaly svou nevinnost, a pakli by ji měly ztratit, vštěpovati jim ošklivost hříchu a potřebu vyhýbati se mu a všemu, co by je mohlo přivést o čistotu srdce. By se tímto duchem nesl život školních bratří, bude třeba, aby se posilovali modlitbou, vhodným poučováním, bedlivostí a vzorným chováním ve škole a neunavnou péčí o spásu dítek, vychovávající je v zbožnosti, v pravém smýšlení křesťanském, to jest dle předpisů a zásad sv. evangelia.“

V společnosti, v které zavládne takový duch, nevznikne žádný zlořád, naopak pořádek a podřízenost budou vzornými strážci samého ústavu.

Protož ustanovil La Salle, aby veškerou společnost spravoval jeden nejvyšší představený s radou důvěrníků, tak zvaných přisedících, pak s dozorcí a řiditeli jednotlivých společností a škol. Jak by se k těmto posledním chovati měli podřízení bratři vytknuto následovně :

„Bratři si mají v osobě řiditelově představovat zástupce Božího a postavení jeho pokládat za zřízení Boží. K němu budou chovat pokornou a úplnou důvěru, jeho pokynutí musí přijímati se vší ucti-

vostí, jakoby vycházela od Boha samého. Neboť bratr řídítel má jim býti prostředníkem u Boha a hlasem Božím, jehož prostřednictvím je Bůh poučuje, jak se mají chovat, by jednou k němu přišli. Při všech křesťanech vůbec, ale v jisté míře zvláště při řeholnicích se má úplným leskem stkvíti překrásná ctnost lásky; tu žádal na svých chovancích La Salle, a aby se všickni bratři jako v jednom náručí takové lásky obejmali:

„Budou se bratři jedni k druhým srdečnou blahosklonností míti, a nenechají některému z nich znáti neb prokazovati zvláštní jakousi přízeň, berouce ohled na Pána Ježíše Krista, ježž mají chváliti stejnou měrou ve všech, jsouce Jím vedeni a žijíce pospolu dle příkladu a učení Jeho.

Bratři ochotně závoditi budou, by si vespolek prokazovali vzájemné služby. vždy s přívětivostí křesťanskou, nedávajíce znáti při tom jednomu neb druhému jakousi přednost. Bedlivě se míti na pozoru, by se ničím neuráželi, kdyby se jim od některého něco nemilého přihoditi mělo.

Budou dávati přednost ostatním bratřím před sebou samými ve všem, pokud řeholní stanovny a poslušnost tomu připouští, v čem jim musí být pohnutkou obapólná vážnost a nejhlubší úcta k Bohu, jenž s nimi a mezi nimi přebývá. Nebudou odporovati bratřím ani se s nimi svářiti, ale ustupovati bude jeden druhému z bratrské vážnosti.“

La Salle neukládal bratřím nemírné mrtvení těla, ač je s nadobyčejnou přísností na svém těle provozoval sám.

„Nižádné zevnější mrtvení těla nebude v ústavě pravidlem. Bratři se budou postit jen jednoho dne v týhodnu a ve dnech od církve ustanovených.“

Z těchto bodů pozná čtenář snadno moudrost v celých stanovách obsaženou. Jakmile tyto byly sepsány, svolal k sobě La Salle nejstarší z bratří vybízející je, by je pojali v úvahu, ponechav jim volnost pronést o nich své úsudky a po případě návrhy pro vhodné opravy. Uslyševše obsah stanov, seznali, že zakladatel byl Bohem samým osvícen při moudrém sestavování jich a podržili se jim ochotně a úplně, neopominuvše k přání La Salleovu článek za článkem schváliti.

Ukončiv tuto práci, jal se v poradách, jež občas s bratřími zahájil jednotlivé stati stanov dopodrobna s otcovskou obezřelostí vysvětlovati, uváděje přesvědčivé důvody o praktické prospěšnosti jich z písma svatého a ze životů svatých. Předmětem jeho, jenž se mu nejvíce zamlouval a o němž nejčastěji rozmlouval, bylo dokazovati prospěšnost vyučovati katechismu, a nevyhnutelnou potřebu vynaložiti k tomu cíli všecky síly duše a křesťanské lásky.

Nemoha však vždy kolem sebe míti všecky své chovance, sepsal rozličná pojednání nesoucí se směrem, usnadňujícím prospívání v křesťanské dokonalosti, a ulehčujícím konání těžkých povinností ve škole, a tak doplnil písemně své ústní poučování.

Hlava XIII.

Přeložení noviciatu a nová zařízení.

Pravidla předepsaná La Sallem ústavu jeho sloužila k zavedení dokonalé kázně mezi bratřími a k rozdílení u konání těžkého vychovávání chudé mládeže; měla však i ten účinek, že se do ústavu hlásili četní noví členové. Za nedlouho byl noviciát ve Vaugirardu tak žadatelů zaplaven, že na-

stala naléhavá potřeba přeložiti ho do jiného rozsáhlejšího příbytku.

Tu se počal La Salle ohlížeti po nějakém k tomu účeli vhodném domu; mezi tím se mu nabízel starý dávno již od jeptišek zvaných „desíti ctností Panny Marie“. Navržená nájemní cena byla velmi nepatrná; ale La Salle nemohl ani tu sehnati, nevěda ani jak si pomoci k nákladu potřebnému k upravení sešlé té budovy, jakož i k zaopatření žádoucího nábytku. Obrátil se tedy na faráře u sv. Sulpicia, nástupce Baudranda, P. Frotti z Chétardie. Tento muž, nevšedního nadání a vynikající horlivou nábožností, maje La Salle-a u veliké vážnosti, uslyšev oč se jedná, ochotně se nabídnul, že potřebný k tomu náklad opatří sám. Pak mluvil o tom s paní Voisinovou, s bohatou to a dobročinnou dámou, kteráž ihned věnovala k tomu účeli značnou peněžitou hotovost.

Když pak v novém domě provedeny žádoucí opravy a rozsáhlá kaple důstojně vyzdobena, možno bylo ubytovati tam novice již 18. dubna r. 1698.; na to byla kaple 16. června vysvěcena p monsignorem Maraisem, a věnována sv. Kasianu učiteli školy v Imole, umučeném od svých vlastních pohanských žáků za to, že je učil křesťanskému náboženství.

Toho samého roku byly péčí Jana de La Salle-a otevřeny dvě nové školy, jedna v ulici sv. Placida, druhá v třídě prince pařížského, tyto školy byly vlastně dílem De La Chetardie jenž pro povznešení nábožného vzdělání v městě si přál, aby oněch tisíc i více žáků školy bratrské chodili vždy první sobotu každého měsíce do kostela sv. Sulpicia, obcovali tam u oltáře Rodičky Boží mši svaté, a v její mocnou ochranu by tam odporučeni byli.

Jaký to utěšený zjev! Dítky před nedávnem rozpustilé, jako v náručí nemravnosti, chodí nyní ostýchavě v tichosti dvě a dvě po ulicích města ubírajíce se do kostela, by tam daly příklad pevné víry, zbožného pokorného chování! Hle, toť počátek blahonosného dobra, jež přináší rodině a společnosti dílo La Salleovo.

K takovému výsledku přispěla zajisté s La Sallem a s Le Chétardiem i paní Voisinová, podávajíc dítkám, jež dobročiny svými podporovala, chleba opravdu požehnaného.

Ona často navštěvovala s farářem od Sv. Sulpicia tyto školy, a jednoho dne prošedše šest tříd školy u sv. Placida, kdež uzřeli čtyři sta chovanců, zdárně vychovaných, všestranně vyučených, byli unešeni tímto zjevem a důstojný farář La Chétardie zvolal: „Ó pane La Salle, jak blahodějně se daří posvátné dílo vaše.“ Kam by se již bylo podělo množství těchto dítek, kdyby nebyly zde zaopatřeny? Potulovaly by se po městě, hynuly by v nevědomosti zásad náboženských a mravných. Jak vznešená ba udivení hodná jest práce vaše! Paní Voisinová úplně uspokojena soustavou vyučování, a pokrokem jaký nabyly dítky z toho vyučování, zvýšila ještě svou přízeň ke školám; ano když se v příštím létě zase hrůzná drahota dostavila, ona darovala denně každému žáku půl kilogramu chleba, často poslala i peněz, by se žákům opatřil šat a v tomto dobročinnění setrvala až do smrti své, která se dostavila roku 1714. Dábel nepřítel člověka Bohu oddaného, vyvolal toho času novou bouři proti La Salle-ovi. Popudil učitele krasopisu, považující v bratřích křesťanských škol tolikeré soky, kteří časem odloudí všecky žáky z jejich škol, a připraví o příjmy. Tedy zahájili proti němu boj, boj protiklerikální,

t. j. vzali útočště k násilí, vypudivše divou vzteklostí žáky i učitele z křesťanských škol, rozbivše na kusy všecko nářadí.

To zavedlo příčinu k vyšetřování, které trvalo tři měsíce a mělo za následek, jak se ani jinak nedalo očekávati, zavření školy bratrské. La Salle se z toho odvolal k vyššímu soudu na obranu chudiny, kdež dosáhl úplného vítězství. Na to se hned otevřela škola násilně zavřena, a nad to farář u sv. Hypolita, obdivuje velkou znamenitost díla La Salleova, mínil v okrese jemu podřízeném otevřít novou školu lásky křesťanské, ku které dle rady La Salleovy chtěl pomocí faráře u svatého Martina připojit učitelský seminář pro vychování učitelů venkovských.

Lepším učitelům svěřeno řízení, a přijímání toliko jinoši od farářů zvláště doporučení. Vzhledem na tuto novou společnost napsal La Salle: „Dům obydlený těmito jinochy má jméno seminář. Chovancové se v něm zdržují několik let, by tam vzděláni byli v duchu náboženství katolického, ve všelike ctnosti a v tom, co se vztahuje k příštímu jich povolání. Vyučováním a vším k životu potřebným tam opatření bývají zdarma; na to bývají vysláni do městeček a vesnic, by se tam věnovali školství. Tu ale žijí s naším ústavem jen ve styku vzájemné laskavosti a scházejí se v něm opět jen oni, již si přejí tu vykonati duchovní cvičení.“

Zajisté přepodivný jest Bůh v svatých Svých! Mnoho je toho, co v našem století na prospěch škol chudých podnikli tak zvaní lidumilové a svobodomyšlní mluvkové: nechceme tvrditi, že by se to rovnalo velikému podniku zbožného La Sallea; aspoň se mu to podobalo. Nekypěli ovšem závistí, jako za onoho času uči-

telové krasopisu, ale zběsile pronásledovali školy, v kterých zbožní učitelové rozněcovali v dětinných srdcích lásku k ctnosti a libomravnosti, a pěstovali je ich mysl v pravé moudrosti. Ó jak by to prospívalo společnosti, kdyby všickni přišli přec jednou ku poznání, že vychování a vyučování bez Boha jest vzduchem, jenž nadýmá a jest nákazou mysle i srdce.

Mezi tím se stal dům Panny Marie desíti ctností, vystavený na cestě z Paříže do Vaugirardu, domem mateřským pro veškerý ústav. Tam přeložil La Salle nižší i vyšší noviciát, tam byl útulek odpočinku pro churavé a sestárlé bratry, tam se odbývala duchovní cvičení, tam posléze se nacházela škola, jež byla pravzorem všem po rozličných městech a vsích roztroušeným školám.

Ale dílo La Salleovo mělo se více a více rozvětlovati, a pojmouti v blahonosnou činnost svou nejen chudé, ale i jinochy z rodin zámožnějších. Na to ovšem La Salle nepomýšlel, miluje pokoru a chtěje posloužiti zvláště té třídě, již štěstěna takořka vydělila; ale Bůh ho vybídnul způsobem udivení hodným, aby také na bohaté obrátil svůj zřetel.

Zbožný a nešťastný král Jakub II. byv spolkem buřičským s anglického trůnu vypuzen, usadil se ve Francii; bylť od Ludvíka XIV. milostí právě královskou uvítán. Mnohé šlechtické rodiny opustily s ním Anglii; jiné pak, a to zvláště z Irska, poslaly své syny do Paříže, by tam nabyli vychování katolického, jehož v nešťastné vlasti dosíci bylo nemožné.

Ludvík XIV. povolal k sobě arcibiskupa Monsignora z Noailes za příčinou úrady v té záležitosti, ten se obrátil na P. La Chétardie, ten však

navrhnul za vychovatele pro ony šlechtické jinochy zakladatele škol křesťanských. La Salle poznává v tomto nabídnutí vůli Boží, uvázal se v tento úkol a jal se hned upravit k tomu účeli a přizpůsobiti vhodnou místnost v prostranném domě Panny Marie desíti ctností, a tam přijal 50 jinochů irských, jež odevzdal nejen učitelům výtečnějším, nýbrž sám je střídavě vyučoval jen proto, že vychování jich žádalo větší a bedlivější obezřelosti, než ono žáků chudobných, odkázaných v budoucnosti na živnost řemeslnickou.

Odtud vzal počátek ústav vychovatelský bratří pro vzdělání jinochů zámožnějších. Z toho vzniklo i za našich časů zpozdilé ba zlomyslné podezřívání, jako by se bratrské školy uchýlily od cíle původně jim vytknutého. Ale proti tomu jest na jisto postaveno, že jak chudí tak zámožní nacházejí v křesťanských školních bratřích nejvýtečnějších vychovatelů, to z příčiny té, poněvadž bratři následující příklady svého blahoslaveného zakladatele, vzdělávají velemoudře a svědomitě srdce a mysl nadějných dítek z rodu chudého i bohatého ve vědách vůbec a v náboženství zvláště.

Hlava XIV.

Nové žádosti o křesťanské učitele a snaživost La Salle-ova o rozmnožení škol křesťanských.

Bůh v neskončeném milosrdenství svém při pojuje ku každému s pokornou odevzdaností přijatému kříži náhradu, ježto vytrpenou bolest nejen zmírňuje, ale přináší s žádoucí útěchou i vhodnou příležitost k vykonání nových záslužných skutků. Tak se dělo La Salleovi ve všelikých, od protivníků vyvolaných proti němu bouřích.

Byloť sotva zahájeno druhé přelíčení proti La Salleovi, když všickni faráři v Chartres-u předložili svému biskupu monsignoru Godetu de Marais důvěrnému to příteli La Salleovu žádost, by směli otevřít školy měšťanské. V žádosti této proslovili se následovně: „Zvěděli jsme, že v Paříži jistý kněz, pravou svatostí vynikající, jal se vychovávat i vzdělávat řádné učitele. Utíkáme se tedy k biskupské Milosti Vaší co nejponíženeji prosíme, byste ráčil svým vlivem a laskavostí svou také městu Chartres k tak velikému dobrodiní dopomoci a tím dopomoci k nápravě svěreného věřícího lidu svého.“

Se srdečným potěšením bez odkladu psal biskup La Salle-ovi naléhavě jej prose, by mu poslal několik učitelů: prosba jeho došla vyslyšení, neb již v říjnu 1699. se v tom městě otevřely křesťanské školy, do kterých se přihlásil úžasný počet žáků.

V roce na to následujícím totiž 1700. předsevzal La Salle prohlídku všech bratrských spolků, a přišed do Chartresu, pobyl několik dní u monsignora de Marais, jenž jej přijal s citem úcty, jakouž projevujeme obyčejně svatým. Byliť to dvě vyvolené duše nadšené láskou k Bohu a horlivostí po spáse duší; protož nelze vypověditi, jakou radostí uneseno bylo srdce biskupa uslyševšího z úst samého La Salle-a, jakými milostmi obdařil Bůh nově zařízené křesťanské školství.

Hluboce dojat patřil na tohoto zbožného zakladatele, v jednání svém milování hodného, bledých tváří, přísnou kajicností trýzněním sebe posty vysláblého. Chtěl mu i obětovati nový oblek vida, že jeho šat je poněkud sešlý tak, že by žádný chudák nechtěl se jím přioditi; avšak sluha Boží usmívaje se odpověděl: Můj šat je chudobnému knězi přiměřený, šatem lepším by mně poslouženo

nebylo. By učinil ale po vůli příznivci svému přijal aspoň plášť nový pod kterým ale nicméně viděti bylo, jak chudičký jest řeholní šat jím ukrytý.

Když mu domlouváno, by se šetřil a mírnější kající skutky sobě samému ukládal, s jakýmsi odporem tomu naslouchal, za to ale s vděčností přijímal rady směřující k prospěchu podřízených mu učitelů. Avšak zapověděl dle rady monsignora de Marais užívání přílišné kázně, jakou bratři v Chartresu duchem kajicnosti vedeni zachovávali.

Po městu Chartresu dostalo se štěstí křesťanských škol i městu Calais. P. Ponthon mladistvý duchovní studující bohosloví v Paříži, unešen a vzdělán chováním, jakým se vyznamenávali, obcující mši svaté, chovancové křesťanských bratrských škol u sv. Sulpicia, umínil si zasaditi se, by i otčina jeho byla účastna škol takových. Záhy psal strýci svému faráři v Calais. Hned i sami tamní učitelové krasopisu osvědčili nadšení pro takový záměr a sami se ucházeli u tamních městských úřadů o svolení k tomu, Pán Bignon vrchní přednosta Pikkardie stal se opatrovníkem školních bratří. Monsignor, Petr dell Angle biskup v Boulogni, připojil k tomu své oprávnění a vydal k tomu účeli pastýřský list, jímž pobízel své věřící, by použili dobrodiní, které se jim tím nabízí; a král Ludvík XIV. poskytnul potřebných peněz k založení té školy. k jíž řízení poslal tam La Sallé dva bratry. Valný počet přihlásivších se chovanců, a nápadný pokrok jakého se v té škole dodělali, byly pohnutkou dopřáti totéž dobrodiní i dítkám námořníků, přebývajících v čtvrti města k moři těsně přiléhající. Král vykázal přiměřenou plochu, by na ní zbudována byla vhodná školní místnost; načež tam vyslání ještě dva bratři, by tam zahájili vyučování.

Tamní měšťané v brzkú poznali, jak převelikým dobrodiním posloužil ústav La Salle-ův jak městu tak rodině. Když tedy tam přišel, aby ohledal tamní školy, s nadšením mu projevíli svou lásku a úctu. Tenkráté podal opětý důkaz pokory. Pan Gense naučiv se před tím znáti La Sallea, přál si ho uvítati v svém domě a ukryl záclonou u okna najatého malíře, který měl La Salle-ovu tvář vyobraziti. Zpozorovav to muž Boží pokorně se vytratil z domu, a nelze bylo pohnouti ho, by se tam zase vrátil.

Jiné zařízení jeho, (jež nápodobili svobodní zednáři chtějí za našich času znemravniti mládež), byly školy nedělní v Paříži v ulici Vaugirard. Nevědomost třídy dělníků byla bodavým trnem pro přelaskavé srdce jeho; umínil si tedy poučovati i je všemožným způsobem. Pomoci P. La Chétardie a povzbuzen arcibiskupem otevřel v říjnu 1699 nové takové školy, do kterých se hned v prvních dnech přihlásilo dobrých dvě stě jiných

Předem obcovali mši svaté, učež po krátkém výkladu připadajícího na ten den sv. evangelia, učili se čtení, psaní, počítání, kreslení, měřictví a posléze se jim vykládal katechismus.

Ale i tyto školy narazily na mnohé překážky. Onino dva učitelové, jimž byly svěřeny školy ty, neočekávaným skvělým výsledkem těchto škol unešení, jaksí zpyšněli a způsobili vzpouru proti La Salle-ovi, ano obávajíce se spravedivých a otcovských výčitek, uprchli v noci z ústavu. Tu prosil La Salle jiné dva bratry, by nastoupili na místo oněch, ale nedůvěřující své nedostatečnosti, obávajíce se by sami neupadli v ješitnost a vypínavost, pokornou mu písemně podali prosbu, by je v tomto případě vyprostil z poslušnosti.

Tak musely nedělní školy na nějaký čas být uzavřeny; teprv za několik měsíců, k opětovnému vyzvání někteří z vybraných bratří jali se vyplnití přání svého představeného. Jak mnozí křesťané byli by za takových protivenství ustáli od svého podniku, a upustili by od poslání tak vznešeného a prospěšného. Ale La Salle naopak se v záměru svém utužil a rozhojnil svou horlivost u vyučování lidu, zvláště čím více mu v tom bylo překáženo a odporováno. Jsa hrdinou v protivenství, hrdinně poslušen byl hlasu Božího. A tento hlas přivedl jej na tu myšlénku, jak by pod mocnou záštitou náměstka Kristova mohl i do Říma přenéstí svůj ústav; aby i tento viděl a ocenil prospěšnost tohoto díla, a usoudí-li, že se nese duchem Božím, by mu požehnal, a schválil novou tuto náboženskou společnost.

V Římě stávaly již veřejné školy, když roku 1597 sv. Josef Kalasanský předchůdce La Salle-a založil za tisícerych obtíží zbožné školy směřující k bezplatnému vyučování chudých. Tehdáž se tu nacházely tak zvané okresní školy, kteréžto vedeny ziskuchtivostí byly na ujmu věci Boží; tu byl La Salle jist, že jeho úmysl nepotká se s odporem, jelikož hlasem Sv. Otce zažehnáno svatokupectví u vědě a u vychovávání v prospěch zámožných pouze a zaručeno i chudému právo k zdárnému vzdělání.

La Salle vyslal tedy do Říma bratra Gabriela Drolina, o kterém jsme již předem psali, přidav mu za průvodčího bratra Gerarda. V městě papežů dostalo se jim čestného přijetí od kardinála d' Estrées, dříve biskupa v Laonu, nyní pak vyslance pro záležitosti Francie. Ten je uvedl k papeži Innocenciu XII., jenž jim připověděl svou ochranu, nemohl však k jejich prospěchu

ničehož učiniti, jelikož jej k žalosti katolíků smrt zachvátila.

Nástupcem jeho 23. listopadu 1700 Klement XI dobrotivě uvítal bratry, připověděv, že zkoumati bude řeholi bratrskou a podporovati. Roku 1703 vrátil se kardinál d'Estrées do Paříže; nežli odešel doporučil své svěřence panu Klaudiovi z Bussiere, který jim ochotně nabídnul v svém vlastním domě pohostinství a zůstal jim povždy přeštedrým příznivcem.

S počátku nelze bylo bratřím Drolinovi a Gerardu něco znamenitého vykonati, ale dílo jejich spočívalo pod dobrodějným stínem římského papeže a tudíž se nemohlo svým časem minouti s výsledkem nejzdárnějším.

Hlava XV.

La Salle složil úřad představeného.

Po otevření škol v Chartres, v Calais a nedělní v Paříži poslal La Salle na prosbu P. Béfaráře v Troyes i tam dva bratry; později pak roku 1703 vypravil zase čtyry bratry do Avignonu v Provanci, kdež se školy jejich dodělaly výsledku nade vše očekávání povznešeného.

Mezi tím, co se dílo La Salleovo tak zdárně osvědčovalo, vznesla se nad hlavou jeho bouře nejen se strany jeho protivníků, ale i, jak to Bůh dopustil, by se jeho ctnost osvědčila patrnou hrdiností, a ještě více se zdokonalila v ohni protivenství, se strany oněch, kteří jako on kráčeli dráhou dokonalosti

Nahodilou příčinou nového protivenství proti La Salleovi bylo tvrdé a nešetrné chování představeného noviců, ustanoveného od La Salleho, by jej v době, co meškal v Paříži, zastupoval.

Dvěma novicům se zdálo, že s nimi ředitel nakládal s nemírnou přísností, a mladistvou netrpělivostí puzeni, nečekali až se La Salle vrátí, nýbrž podrážděně přednesli svou stížnost P. La Chétardieovi. Ten, nemaje bývalou příznivost k La Salleovi, poněvadž se opřel některým zařízením, jež La Chétardie v ústavu svém zavésti chtěl, vyslyšel žalobu ukvapeně a bez rozvahy, chtěl, by oni dva novicové podali písemně svou žalobu. Za několik dní v podobné záležitosti povstal bratr z jiného ústavu, jenž přetrpce nesl způsob, jakým byl pokárán od svého ředitele.

P. La Chetardie, který nepřestával zanášeti se myšlénkou o provedení ve škole oněch opatření, jež se mu zvláště zamlouvaly, viděl se tím utvrzena ve svém mínění, a bral z toho ovšem jen zdánlivé přesvědčení, že takové přísné jeduání jest výsledek povšechného zásadního řízení, předepsaného samým La Sallem; z toho soudil, že tento za to zasluhuje výtku; ano že se mu nedostává patřičné spůsobivosti k náležitému vedení bratří v ústavu zaměstnaných. Maje za pravdu, že se v úsudku svém nemýlí, sepsal na účet mylně pojatých předsudků La Salleových zprávu o těchto dvou stížnostech, obviniv její z pohodlnosti, a zaslal vše vyšší duchovní vrchnosti.

A tu je třeba, dříve než se o těchto věcech bude dále vypravovati, požádati čtenáře, aby se nepohoršili z příběhů, jež míníme ještě uvésti. Lidé zde na zemi ostávají vždy jen lidmi podléhajícími chybám a klamům, nevyjímaje ani těch, jižto učeností a vysokým postavením nad jiné vynikají. Bůh dopouští někdy poklesky nepostížitelné, bychom přišli snadněji ku poznání nevědomosti a potlačovali tedy svou domýšlivost, která se může v srdci našem zakořeniti.

Kardinál z Noailes, jemuž podána svrchu zmíněná zpráva. ustrnul, uvažuje o vlastnostech žalobce i obžalovaného, k nimž oběma choval velikou vážnost. S jedné strany neopovážil se předpokládati podlou nevraživost při prvním, pro věhlasnou pověst, již požíval v Paříži; s druhé strany osvědčená svatost druhého nedala mu připustiti takové žaloby vrhané na kněze zakladatele nové náboženské společnosti, jenž po dvacet let jí pomáhal k zdárnému zrůstu, a oproti zuřivým překážkám udržel v rozkvětu vždy rostoucím.

O této záležitosti se jistá velevážná osobnost následovně rozepsala: „Doufám, že kardinál svým časem od nepříznivého mínění o La Salleovi upustí. Tu nemá místa žádné blouznění. La Salle se obviňuje z nemírné přísnosti oproti bratřím, kardinálovi se chce namluviti, jakoby La Salle tvrdošíjně trval na svém mínění, dle kterého se nejen sám řídí, ale neustupně žádá, by se jím řídili i jiní.“ K tomu doložil: „Hlavní provinění jeho v tom záleží jak nahlížím, že se nespravuje dle jednání svých odpůrců, kteří by se rádi vloudili do správy a vnitřního života bratří; proti čemuž se La Salle rozhodně opíral.“

Ale kardinál se v úsudku svém nepřeháhlil, nechal předejítí vážné a nestranné vyšetření, jímž pověřil svého generálního vikáře P. Pirotu. By se náležitě o všem poučil, odebral se tento do jednotlivých sborů bratrských, v nichž se úplně ospravedlnilo smýšlení a jednání La Salleovo, jenž přišed mezi vyšetřováním do Paříže, nechal s pokorou, která nemá sobě rovnou, vyšetřování volný průchod, aniž by sám sebe hájiti se snažil.

Neví se proč asi P. Pirot nepodal zprávu o výsledku svého vyšetřování, aneb že nezdělil

úplnou pravdu, neb La Salle byl obviněn ne sice z bludného učení, ale z pochybeného řízení ústavu.

La Salle se nad tím ani dost málo nepozastavil, ale ustoupil, velebě Boha z toho, že jej pokořil a sejmul s něho přetěžké břímě. Na to byl soukromně zpraven o dni, v který dosazen bude nový představený; on pak toho dne svolal všecky bratry, promluvil k nim o duchovním jich zdokonalení, zatajiv úplně příčinu pravou jejich svolání. V určitou dobu došlo návštějí o dostavení se generálního vikáře Pirota. La Salle mu vyšel vstříc a nechal jej usaditi se na čestném místě. Přicházelof P. Pirotovi jakoby seděl na pichlavém trní, bledý a roztržitý nevěděl jakými slovy má vykonati své poselství o usazení nového přednosty, za kterého vyvolen byl P. Bricot, mladý to kněz z Lyonu.

Počal chvalořečením La Salleovi, načež pokračoval vychvalovati P. Bricota, na konec pak doložil: Bolestně vám sděluji, že pan La Salle nebude více starostou vaší společnosti, jeť on v tomto úřadě nahražen P. Bricotem tuto přítomným. Na tuto zprávu dali se bratři do usedavého pláče, a počali se vzpírati, a jeden ze starších bratří s povinnou úctou, ale i neohroženě jménem všech se proslovil, že představeného mají, a že prosí by jim nebyl představen jiný.

Tu jim generální vikář přečetl arcibiskupskou potvrzovací listinu; La Salle bratřím připomenul povinnost poslušenství; avšak bratři i novicové mocně, jednohlasně volali: jen pan La Salle jest jediným představeným, kterého si žádáme a jiného nepři máme.

Na to učinil P. Bricot generálnímu vikáři návrh, by prozatím vyplnil přání spolku, a aby kardinálovi znovu předložil tuto záležitost k za-

vedení důkladnějšího vyšetření. Vikář Pirot přijal tento návrh, sepsav zprávu o tom, co se bylo přihodilo, ujistil arcibiskupa: Kdyby v řádech řeholníci a řeholnice svým podřízeným byli tak oddáni, jich tak poslušni a pro ně zaujati, jak se to u školních bratří k La Salleovi nachází, tu by se vše až ku podivu utěšeně dařilo.

Nicméně nemohl takovýto odpor proti ustanovení kardinálově, jak se to snadno vysvětliti dá, dojíti aspoň ne úředního a veřejného schválení. Zprostředkovalo se to tak, by bratři jednak ukonejšeni, jinak ale vážnost arcibiskupova nedotknuta zůstala.

P. Madot, pověřen La Chétardiem, dorozuměl se s každým z bratří zvlášť, poučiv je, že odpor jejich byl skutečnou urážkou kardinála, a že to tedy naprostou povinností jejich toto žalostné pochybení napravit. Aby pak se tato choulostivá pře čestně uzavřela, připomenul: „Bratři moji, pan La Salle nebude z vašeho středu odvolán. Žádá se toliko na vás, byste přijali jiného představeného, a tím dokázali poslušnost k danému rozkazu, a úctu k zákonité vrchnosti. Ostatně tento nový představený bude jím jen dle jména, aniž by tento úřad skutečně zastával. Bude k vám přicházet jen jednou za měsíc: čeho se budete moci strachovati z tak řídkých návštěv? Pan Bricot bude šetřiti vaší práce a řeholních pravidel vašich, schvaluje při tom vše, co zařídil pan La Salle, maje ho ve vážnosti co vašeho zákonitého vrchního a milovaného otce.“

Tato přípověď došla žádoucího výsledku; sbor bratří se vypravil k generálnímu vikáři, prose za odpuštění viny, jíž se dopustil nešetřením povinné úcty. slibuje ve všem povinnou poslušnost a podřízenost; v neděli na to byl P.

Bricot uveden a přijat za představeného. Po tomto obřadu se s bratřími rozloučil a neobjevil se mezi nimi, leč jedinkráte, po třech měsících.

Tak se zakončila bouře, sosnovaná proti La Salleovi, jenž chtěje předejítí budoucně podobným stížnostem, složil s úřadu dva řiditele, ježto byli původci těchto mrzutostí, a opravil některé položky, v řeholi noviciatní, by nemožno bylo podkládati jim nepravý výklad.

Hlava XVI.

Láska La Salleova.

Heslo Svatých bylo vždy jedno a totéž: Dej mně Bože dobrých duší a vše ostatní poroučím Tobě. Není se tedy co diviti, vidíme-li La Sallea pracovati a snášeti pro dobro duší a horliti pro jejich spásu.

Co zvláštní poslání byla mu od Boha vykázána spása mládeže; avšak horlivost jeho na tom nepřestávala, ona toužila ještě a ustavičně po obrácení hříšníků. A Bůh patrně žehnal jeho touze, vychvátiti duše, krví Kristovou vykoupené, z náručí ďábla, jelikož u něj hledali duševního pokoje nejen hříšníci, výčitkami svědomí soužení, ano zdálo se, jakoby vedením Božím přicházeli k němu kající v neřestech zabředlí, by je na cestu pravého života křesťanského převedl. Upozorňujeme na některé toliko příběhy

Ubíraje se La Salle jako obyčejně z Paříže do Laonu pěšky setkal se v jeduom lese s člověkem po kněžsku oblečeným, jehož zasmušilá, vychrtlá tvář poukazovala na zvrhlou duši. Přiblíživ se k němu a pozdraviv ho vlídně, počal La Salle vynášeti krásy v přírodě, načež, jak mu to vrozeno bylo, rozníceně zvolal: „Jak

dobrý je Pán Bůh! Jak jsme povinni milovati a oslavovati jej!“ Tato slova zbožné lásky dotkla se neznámého, jenž vynutil ze sebe několik námitek, jimiž zbloudilé duše obyčejně ukrývají hřísné tajnosti srdce svého. Ale hnedle byl překonán svatotajemným hlasem milosti Boží. Jeho nezřízenými náklonnostmi vynucené pochybnosti pojednou mizely, a nešťastný ten spolupocestný počíná s výrazem trpké bolesti vyjevovali svodlivé cesty, jež v mladosti své sledoval, jakož i nepravosti do kterých tokem svého života byl zavléčen. Přidíval se rouchem kněžským, by ušel stíhající bedlivosti úřadů, aby se mu snadněji podařilo, klamati oběti své hřísné žádostivosti; knězem ale nikdy nebyl.

Horoucí po spasení duší láskou napomínal La Salle nešťastníka, by se vrátil k Bohu upřímným pokáním, vzýváje Rodičku Boží o prostřednictví. Neznámý dojat milostí Boží, skroušeně pokleknul u nohou La Salle-ových počal se zpovídati: „K tak důležitému kroku, oslovil ho zbožný sluha Páně, musíte se připraviti tichou modlitbou. Jděte do Paříže do společností bratří u Sv. Sulpicia. Budu ihned psáti tamnímu řiditeli, by vás tam pohostil. Já tam co nevidět přijdu; zatím se tam připravujte čtením zbožných knih, především se ale zbožně modlete.

Při svém návratu do Paříže našel La Salle kajicníka v nejzazší celli, by sobě odepřel vše spojení s venkovem. Umínil si, že jej připraví k dosažení milostí, jaké milosrdenství Boží udílí kajícím hříšníkům, a vyslyšev jeho zповěď, poslal jej do Soasonu, by tam napravil svá daná pohoršení věnováním se vychovávání dítek v tamním ústavu. Nově obrácený připojil k tomuto záslužnému zaměstnání přísné sebezapírání, a zemřel

svatě v ústavu tom, stav se obětí kajících skutků, jež si na opravení svých vin sám ukládal.

Octnuv se jednou na blízku města Soissons, setkal se La Salle s jinou pobloudilou duší, již bylo také třeba Bohu získati. Bylť to skotský mladík, protestant, velmi vzdělaný, hrdý, avšak jinak mravů ušlechtilých. Věrný sluha Páně se k němu blížil, pohnul jej, že i jeho navštěvoval, a nechal se jím poučovat, po třech měsících složil slavně u sv. Sulpicia u přítomnosti tamního faráře vyznání víry katolické; ano stal se i novým apoštolem, neb navrátiv se do rodinného kruhu svého, obrátil na víru katolickou i rodiče své a některé ze svých přátel.

I jiní hříšníci přicházeli k La Salle-ovi. Jeden z těch zneuctil vznešený rod svůj hanebnými neřestmi. Vychován pro stav duchovní viděl v tomto stavu pro své hříšné náklonnosti jako zavřeny dvěře. Avšak, opovážlivý, schytralý a nadaný dovedl si lstivě opatřiti propustný list, by ho svatochrádežně zneužíval. Stav se druhým marnotratným synem vyrval se z náručí otcovského, aby ve zvrhlých společnostech rozmarnil krásné dary, jimiž jej Bůh obohatil, a vrhnul se v propast hrůzných nepravostí. Ztrýzněn jizlivými výčitkami, zhrozil se nad svým životem a rozhodnul se napraviti žití své. Padnuv k nohám P. Rance dostal místo v klášteře u Trappistů, ale po několika dnech opustil nešťastník tento řád.

Uslyšel o P. Auberyo vi, knězi to, jenž v městě Moulině pověsti svatého požíval, kdež i školy křesťanské lásky spravoval. Tomu se představil co kněz a učitel, a dostalo se mu od něho zaměstnání čestného a výnosného. Avšak výčitky svědomí nenechaly ho ni na okamžení na pokoji, v noci vyrušovaly jej děsné sny, chuť k jídlu se

zponenáhlu vytrácela a zoufalé myšlenky ukrutně ho mučily. Tenkrát slyšel rozprávěti o La Salleovi; umínil si utéci se k němu. Byv od něj laskavě přijat, ihned mu sdělil svůj vnitřný žal, odevzdav mu všecky záhadné dopisy a svodlivé knihy, jež posud u sebe choval, a vykonav s usedavým pláčem sv. zpověď, objal sluhu Páně hlasitě vyznávaje: Vy jste mne spasena učinil; co mám činit, abych usmířil mnohá provinění má? La Salle jej ponechal pod svou správou v tiché samotě, potom ho nechal zaměstnaného v ústavě vyučováním dítek, v kterémžto povolání setrval až do smrti, veda život tuhé kajicnosti a usmíření.

Těmito příběhy dostatečně prokázáno jest bohaté nadání Jana La Salle-a v napravování hříšníků. Nyní pokračovati budeme o té stránce života jeho, která na paměť uvádí nesnadné boje, jež mu bylo překonati.

Majitel domu „desíti ctností“ chtěl prodat tuto budovu, nabízeje ji La Salle ovi; ten v prvním okamžení myslel, že ji bude moci koupiti z jistého odkazu v obnosu padesáte tisíc lir. Avšak proti dotyčné závěti se stalo odvolání; proto mu řečený obnos nemohl být vydán. Dům tedy přišel do prodeje a noviciát musel být přenesen do ulice Charonne v předměstí sv. Antonína, kdežto však pro nedostatek vhodného místa pro kapli, musela společnost používatí kostela sester dominikánek. Přesídlení stalo se v srpnu 1703.

V tom opět nastala drahota. La Salle činil zázraky lásky, prose kde možno o chleba pro hladovou chudinu. Byv v těchž dnech od správce věznice dožádán, by tam vyzpovídal jistého pro státní přestupky uvězněného, vydal se tam, uvedl jej nazpět v stav milosti Boží, potěšiv jej slovem Božím a vyprostiv jej z vězenského šatu, oblékl

jej, ovšem s povolením místní vrchnosti, v svůj vlastní oděv; sám pak na se vzal i košili i šat vězňův, přehodil přes sebe svůj plášť, a vyvedl kajícího ze zajetí se srdcem radostí povznešeným, že vysvobodiv jeden trpící úd těla Kristova, zachoval se vedle výslovného rozkazu Páně: Kdykoliv jste něco učinili ku potěšení byť i tomu nejposlednějšímu z bližních, jako byste to byli učinili mně samému.

Ó jak povznášející a odhodlaná jest láska křesťanská! Dej Bože, by zase znovu oživila v srdci věřících s prvotní svěžestí, by se objevila v takových divotvorných skutcích jakých nesmírný počet zapsán jest v letopisech církve katolické.

Hlava XVII.

Nové úkazy v školách křesťanských.

Laskavost La Salle-ova zdá se, že dovede na se připoutati přízeň u každého; a tato příznivost, vedena úctou a obdivem, ježto samovolně se probouzí v srdci člověka při pozorování nelíčené svatosti, zvítězila i nad samoláskou. La Salle přeloživ všecka svá zařízení, stávající dříve v ulici Vaugirardské do čtvrti Charonne, totiž noviciát, školy každodenní a nedělní; spatřil najednou, jak se proti němu rozpoutal zase hněv učitelů krásopisu. Tito puzeni závistivou žárlivostí spolčili se s jiným četným spolkem učitelským oproti ústavu škol křesťanských, osobujíce právo vyučování sobě samým. Zdálo se, že po několik let již ani nemyslili na ústav La Salle-ův, avšak roku 1703, když se přestěhoval na předměstí sv. Antonína, tu shledal, jak protivníci těsně se sdruživše s novou odvážlivostí počali útočiti na školy jeho. —

Záminka, pod kterou nový boj započali, byla zase tatáž, totiž, že chovanci bratrských škol nejsou všickni opravdu chudí, a že se tím tedy učitelům státem potvrzeným a řádně spůsobilým u vyučování děje újma.

Dne 7. února 1704, právě když bratři ve škole zaměstnáni byli, dostavili se dva policejní zřízenci, by dle nařízení místodržitele zabavili vše, čeho se užívá při vyučování psaní totiž: pera, kalamáře, papír, vzorky, posléze i název nade dveřmi při vchodu do školy. Odcházejíce ponechali tam list, jímž se vybízel pan La Salle a učitelové jemu podržení, by se dostavili před soud pana místodržitele královského, by vyslechli příčinu zabavení všech movitostí a zaplatili pokutu za to, že pod pokličkou lásky vydržují více škol o dvaceti třídách a do nich přijímají jinochy a dítky ne úplně chudé a k značné škodě učitelů krasopisu.

La Salle se nad tím nic nezarazil, nemíne na tu obžalobu ani odpovědít, ale poručil vše Bohu. Dne 22. tohotéž měsíce bylo odsouzení prohlášeno a La Salle uznán vinným a tedy mu a všem jeho učitelům uloženo zaplatiti pokutu v obnosu 50 lir a nepřijímati do školy jen dítek chudých, jež za takové uzná zastupitelstvo městské.

Uplynuly tři měsíce v pokoji, ale 7. června obnovili učitelové krasopisů pro jistý přestupek bratří svou žalobu na ně; ale rozsudek vypadl pro bratry příznivě, a žalobcové nevysoudili na La Salle-ovi ani haléře. Za to hnali za pomoci pobouřeného lidu útokem na bratrské školy, s rykem potřěstěnců rozbili lavice, tabule, sedadla atd. vyhodivše je po kusech s oken.

Touto divočinou chtěli se vymstit za škodu, kterou prý utrpěli; ale nejvíce ulitování hodno bylo, že následkem toho školy nedělní musely být zavřeny, ač se za šest let svého trvání prospěchy nejskvělejšími vykazaly.

Uzavřením nedělních škol a semináře učitel ského uvalen La Salle v nebezpečí, že nebude míti, kde ubytovati novice a přednější žáky. Ale Bůh, jenž bdí nad věrnými sluhými svými, vnuknul P. Coignet-ovi, faráři u sv. Rocha a představenému děkanu nad faráři pařížskými, by založil blíže královského mostu školu pro chudé, a aby ji svěřil bratřím. Poslav novice do ústavu sv. Sulpicia, usadil se La Salle se svými chovanci u sv. Rocha.

Vše to, co posud povědíno zajisté přebolestně neslo srdce La Salle-ovo; za to ale Bůh nemeškal seslati mu zvláštní útechy značným vzrůstem jeho řehole a otevřením nových škol. V tomtéž roce 1704 byl La Salle vyzván, by převzal vedení škol založených od P. Nyela v Darnétalu, o kterých jsme již dříve se zmínili. On sám odpověděl knězi, jenž jej o to prosil, následovně: „Dozvěděl jsem se od P. Chardona, že si přejete dva bratry pro Raono — Darnetal a chcete věděti s jakými výlohami to bude spojeno. Jsem ochoten posloužit vám. Co se týče výše výloh, buďtež ubezpečen, že my se uspokojíme málem: prozatím Vám pošlu jen jednoho bratra. Bude mně velmi milé, dáte-li mně laskavě vědět, kde se škola nachází, a čím můžete bratry zaopatřiti.

„Jsem jist, že se snadno dohodneme, a že spokojen budete s bratry, jež vám pošlu.

„Znamenám se, pane, vaším nejponíženějším a nejposlušnějším sluhou,

La Salle.“

Pojistilo se mu 200 lir ročne pro dva bratry ; ač byla tato nabídka nepatrná přece ji přijal La Salle, protože tato škola mu na paměť uváděla již prvnější důkazy lásky p. Nýel-a. V únoru 1705 byla škola ta otevřena a nabyla za krátký čas takového věhlasu, že pohnula arcibiskupa k založení takové školy i Roanu.

Tuto diecési spravoval monsignor Colbert prelát, proslavený nenucenou přívětivostí a hlubokou učeností, jehož nejpřednější péče byla povznášeti řádné křesťanské vychování mládeže. Poznáv znamenité pokroky jakých obyvatelstvo v Darnétalu nabylo školou tamních školních bratří dal se důkladně poučiti o směru společnosti těchto bratří o jejich řeholi a obyčejích, jakož i o vyvinutí jejich ústavů ; tedy psal La Salle-ovi, by jej před svátky velikonočními navštívil, by se s ním poradil o svém úmyslu založiti také v Raonu školy pod správou školních bratří.

Stávaly tam sice tak zvané školy „lásky“, na které P. Nýel po třicet let vedl náklad, ale při všem svém namahání a sebeobětování pozoroval, že jej podržení jeho v jeho péči přiměřeně nepodporují. Tyto školy byvše řízeny správci všeobecného hospice, zůstávaly takoržka prázdné.

Arcibiskup, jakkoliv byl vrchním dozorcem nad touto správou, měl co dělat, aby pro svůj záměr naklonil své rádce ; posléze se to však přec k jeho útěše a cti vydařilo. Vizme průběh porady o tomto předmětu dne 31. března 1705 zahájené :

„Školní dozorství přesvědčivši se, že veřejné v tomto městě pro vyučování chudých založené školy pod správou učitelů tamním hospicem jmenovaných nevyhovují, ustanovilo se na tom, svěřiti je bez odkladu dvěma bratřím křesťanských škol v Pa-

řízi, ježto se osvědčili býti nejspůsobilejšími k vychování mládeže; budou míti v hospici zaopatření, byt a jedenkaždý 306 lir ročního služného; dvěma učitelům zproštěným povinnosti dalšího vyučování se vykáže jiné působení a na uznání jejich záslužných služeb vydržování budou s ostatními: pak budou ještě povolány dvě dcery Prozřetelnosti Boží k vyučování dívek, uzná-li toho potřebu správa sama.“

Monsignor Colbert vzav sebou opis tohoto jednání vydal se do Paříže a odevzdal opis La Salleovi se žádostí, by s odesláním dvou bratří neodkládal. Potěšen takovým vybídnutím vydal se sluha Boží pěšky hned s dvěma chovanci, unavivše se cestou odpočinuli si v hostinci, zachovávajíce řeholní předpisy jakoby byli v ústavu.

Přišedším do Roanu, vykázáno jednomu z oněch bratří působení ve škole sv. Gotharda, druhému u sv. Mailou. Již po několika málo měsících okázala se přednost v způsobu vyučování bratří oproti onomu, jakým se vyučovalo dříve, tak že správa, jsouc nade vše očekávání uspokojena, žádala o třetího bratra pro školu u sv. Viviana a hnedle na to ještě o jednoho pro onu u sv. Eligia. Učitelové krasopisu tam pracující žárlivě pohlíželi na tento příznivý výsledek, po příkladu svých pařížských kolegů, úsilovně počali klásti překážky dalšímu vyvinutí těchto nových ústavů. Za tou příčinou se z toho odvolali ku správě generálního hospice, obviňující bratry, že do škol přijímají žáky ze všech tříd, nejen chudých, ale i zámožných. Ale odvolání toto nevedlo k žádnému výsledku, a tak ušel La Salle novým nepřijemnostem.

Hlava XVIII.

Bolesti a útěchy.

Pro ustavičná pronásledování pomýšlel La Salle přeložiti noviciát z Paříže na nějaké pokojnější místo. Nabýváje den po dni pevnějšího přesvědčení, že ústav jeho u Roanských roste v přízni a nadevšecko u duchovní vrchnosti, svěřil úmysl svůj arcibiskupovi, jenž ho schválil, ano La Salle-a ubezpečil, jak náramně by jej to těšilo, kdyby v diecési své měl noviciát ústavu tak velezasloužilého.

V předměstí sv. Severa, které tehdáž bylo jako opuštěné, stál dům slohu monumentálního s příležitým parkem, zdí obehnaný, se zahradami a pastvinami a lesními porostlinami a t. p. Eustachius ze Saint-Yon poslední majitel tohoto statku spojil s ním ještě jiné pozemky, všechny budovy opravil a zřídil tam i slušnou kapli již věnoval svému patronu svatému Saint-Yon-u žáku to sv. Diviše mučenníka.

Poslední majitelka markýzka z Louvois pronajala tento dům r. 1691 benediktinkám u sv. Amanda v Roanu, které tam posílaly sestry buď churavé neb z nemoci se pozdravující, by se na čerstvém vzduchu zotavily.

Byv vybidnut, aby ohledal budovu, shledal ji La Salle úplně příhodnou k účeli, jemuž měla být věnována. Prostřednictvím arcibiskupovým, postoupily sestry La Salle-ovy nejen nájemní smlouvu, nybrž přenechaly mu všechny tam se nacházející obrazy, prádlo i všecka posvátná náčiní v kapli, jakož i značnou část nábytku. Markýzka se své strany snížila nájemné na roční 400 lir. Posléze převzal La Salle v srpnu 1705 Saint-Yon,

a usadil tam noviciat, ustanoviv za představeného bratra Bartoloměje.

Tam se později scházeli bratří z rozličných bratrských ústavů, by se řečmi a svatým příkladem La Salle-ovým posilovali duchem a roznítili k zachovávání řeholních předpisů.

Brzy po usazení se v Saint-Yonu předložena mu nalehavá prosba z Roanu, se všech končin Normandie, ano i z Paříže samé, o založení koleje pro společné žití jinochů z rodin, které pro mnohotvárná zaměstnání neměly času zanášeti se s jich vychováním. La Salle nemoha ničehož odepříti, když se jednalo o provedení něčeho dobrého, vyhověl po zralém uvážení těmto prosbám, upravil místnosti pro takou kolej svěřiv řízení ji oněm bratřím, kteří již vyučovali jinochy Irské.

Ochotné přijetí, jakým byl La Salle překvapen v předměstí sv. Severa, přimělo jej k tomu, založiti nákladem svého ústavu dobročinně školu, již by zdarma mohly navštěvovat chudé děti. Proti této škole se vztýčil vznešený pomník, který tam postavilo město Raon na osvědčení své vděčnosti. již chovalo k La Salleovi.

Co se tyto zájmy v městě tomto tak utěšeně dařily, utvářily se v Paříži zcela opačné poměry. Uchýliv se La Salle z ulice Vaugirardské do domu jemu od faráře sv. Rocha nabídnutému, otevřel tam školu, která měla míti krátkého trvání. Sbor učitelů malých škol, kteří posud nevystupovali nepřátelsky proti bratřím, rozvášněn vítězstvím učitelů krásopisu zuřivě povstal proti La Salle-ovi. By se mu pak tím snadněji podařilo odstranění škol bratrských, zahájil boj proti všem, kteří se pokoušeli o zavedení škol podobných. Rozsudek vypadl pro tento sbor příznivě a pro

školní bratry přísně a podvratně. Vyřknut byl 29. srpna 1704 a byl tohoto znění: „Zakazujeme školním bratřím žiti na dále sjednoceně v společnosti a tvořiti řeholní sbor.“

To platilo tolik jako zatnouti sekerou do kořenu ústavu tak velezáslužného; ale La Salle tím nezmáломyslněl; odvolal se z toho rozsudku na pařížský parlament, který se mu při podobném sporu osvědčil být příznivým doufaje, že i tentokráte rozhodne spravedlivě.

Vrchní návladní sněmu, pojav důležitost této sporné záležitosti a chtěje ji pravoplatně rozřešiti, počal ji do největší podrobnosti vyšetřovati. Uplynuly dva roky 1704. a 1705. aniž se nesmiřitelní odpůrcové La Salle-ovi dočekali s té strany jakého rozsudku Roztrpčení z toho, chopili se násilnictví a v měsíci srpnu 1705. vešli učitelové krasopisu spolčení s oněmi škol nižších do školy bratrské stávající ve farnosti sv. Sulpicia, a ztupivše bratry a vyhnavše ze školy násilně žáky, kteří nebyli nápadně otrhaní, vítězně se odtud vyklidili nesouce co vítěznou kořist některé školní náčiní sebou.

Neopovázivše se klásti odporu násilníkům, psali La Salle-ovi o tomto svém traplivém postavení, jenž na tuto zprávu zvolal: „Buď Bohu chvála! Jest li ústav náš jest dílem lidským, padne jistě; je-li však z Boha, marně budou se lidé zasazovati o zrušení jeho. Násilí jejich tím pevněji zmohutní základy jeho a bude tím trvanlivěji a zdárněji působiti.“ — Uváživ, čím je za těchto okolností svému ústavu povinen, opustil Saint-Yon odešel do Paříže.

Dne 5. února 1706. vydal sněm rozsudek od obou stran úzkostlivě očekávaný; jímž se jako již dříve dalo za právo učitelům veřejných škol,

a kterým znovu potvrdil nález vydaný vrchním dozorcem škol. Nález ten zapověděl La Salle-ovi a jeho chovancům vydržování jakékoliv školy v městě Paříži, v předměstích a v okolí bez zvláštního povolení vrchního dozorce školního, a bez vykázání domu. A co více? Vrchní královský nález se přímo dotknul La Salle-a nejen co zakladatele škol, ale i co zakladatele společnosti povolane k vyučování; proto mu bylo zapovězeno jakékoliv zařizování náboženské společnosti k účeli takovému pod jménem školního semináře, noviciatu a t. d. Tak byl muž Boží bez přestání stíhán od veřejných úřadů, aniž byl našel přítele, obhájce a soudce nestranného. Mohl opravdu říci že celá Paříž, jižto prokázal v míře přehojné tolikerých skutků lásky, horlivosti a sebeobětavosti se srotila proti němu, pronásledovala a přinutila jej po patnácti ucavných letech přeložiti jinam středíště svého ústavu.

Avšak prozřetelnost Boží zůstavila sobě péči vychvátiti z nebezpečí zařízení, ježto mělo Církví Kristově prokázati tak znamenité služby Pádná rána hnaná proti ústavu bratří škol křesťanských selhala jelikož noviciat z Paříže byl již před šesti měsíci přeložen do Saint-Yonu blíže Raona, kdež našel mocných ochranců.

Nemalým bylo neštěstím, že v tom čase, co uveřejněn rozsudek sněmu La Salle připoután byl k loži maje oteklé koleno, jelikož modle se, klekával na tvrdé dlažbě. Lékař k jeho léčení povolaný shledal, že se nemocný musí podrobiti bolestné operaci, kterou snášel s úplným klidem a trpělivostí; jsa po celý život zvyklý vše utrpení pokojně snášet, modlil se mezi operaci brevíř, aniž by mu jizlivá bolest byla jediného povzdechu byla vynutila. Dojati srdnatostí jeho, tázali se

bratři po odchodu lékařovu, zdali při operaci mnoho trpěl, on pohleděv na krucifix zvolal: Hle náš vzor! Člověk bolest téměř necítí, snáší-li ji s Kristem. Budiž jméno jeho pochváleno.

Vůči tomuto nedůslednému a násilnému nálezu usnesl se La Salle s farářem u sv. Sulpicia, že propustí ze školy dítky těch rodin, které nejsou chudými v nejprísnějším toho slova smyslu. Avšak toto opatření nikoliv neuspokojilo učitele krasopisu, kteří neustávali v násilí, ano brozili bratřím žalobami, pokutami i vězením, nezachovájí-li se vedle předpisů posledního nálezu. Na to musela škola být zavřena.

Zvěděvše to rodičové, nemálo se pobouřili, připomínajíce faráři u sv. Sulpicia, že jim není možno posýlati svých dítek do škol z platu i také z obavy, že by se jim jinde nedostalo vychování křesťanského. P. De la Chétardie uznal pravdivost těchto důvodů, přišel v horlivosti své na vhodný prostředek, jímž by školy bratrské zabezpečil proti útokům nepřátelským. Otevřel tyto školy ve svém domě a svěřiv je bratřím prohlásil, že je vydržovati bude sám, čímž nabyl plného práva, učiniti je přístupnými. Ale ani jeho laskavost nebyla s to upokojiti učitele krasopisu, ježto nechtěli připustiti, aby bratři vyučovali krasopisu, jelikož právo k tomuto vyučování jenom jim přísluší.

La Salle utýrán jednak nemocí, jednak ustavičnými těmito potyčkami nenacházeje útočiště jedině u Boha, uzavřel jíti asi na patnácte dní ke Karmelitanům, by se tam zotavil, a nabyl potřebné síly k snášení všelikých útrap, a k žádoucímu vybavení svého ústavu z těžkých protivenství, ježto se všech stran naň naléhaly.

Sotva že ukončil La Salle dobu svého zotavení, zahájili učitelové krasopisu s odvojenou prudkostí, nové pronásledování. Nevada se dosti silným k náležitému odporu a pozoruje malomyslnost svých chovanců, upustil od dalšího sporu. Povolal všecky bratry od sv. Sulpicia, usadiv je v nej bližších stanicích svého ústavu.

Ale jako po bouři vždy jasněji vznikne světlo sluneční, a jako si posvátných věcí Božích více vážíme, když jsme jich pozbyli, tak nelze se diviti, že se u sv. Sulpice bolestně pocítil odchod bratrů, a že v brzku, byvši náležitě oceněno zdárné jich působení, byli tam nazpět povoláni. Farář bolestně nesl opuštěnost bratrských škol; hledal nových učitelů pro ně, ale bez výsledku. Nicméně Prozřetelnost Boží postarala se, aby zvláště sbor bratrů od sv. Sulpicia se stal jedním z nejvýtečnejších ústavů. P. De La Chétardie pozoruje, že na sta dítek postrádá všelikého vyučování, cítil se v horlivosti své nucena, důrazně zakročiti, aby bratři vrátivše se k sv. Sulpiciu, mohli tu úřad svůj konati volně a bez překážky.

La Salle se i tomuto vyzvání podvolil, a vypravil tam v říjnu 1706 dvanácte bratrů a hned na to se tam vydal sám, by znovu zařídil školní třídy, a aby předsedal prvním pokusům. Jeho moudrosti a vytrvalosti se zdařilo překonati překážky, kladené od protivníků závistivých v Paříži, a opatřiti si klidu aspoň na dvě léta.

Mezi tím se pokoušel o zdokonalení a ještě širší rozvětvení svého díla. Přední jeho péčí bylo zlepšiti postavení bratrů zaměstnaných v ústavu Raonském. Byliť tito prací přetížení, jelikož museli po škole dohlížeti a vypomáhati v oddělení, v němž umístění byli ošetřovanci, jsouce takto od bílého rána až do tvrdé noci tak zaneprázdněni, že jim

nezbývalo ani oddechu k cvičení se v zbožných skutečích, a scházeti vespolek k vzájemnému vzdělání.

Více než dva roky setrvali bratři v tomto namáhavém povolání, jakkoliv často některý z nich z toho onemocněl. La Salle znamená, že zdraví bratří se takto vždy nebezpečněji ohrožuje, učinil návrh, jenž v sezení dne 2. srpna 1707 zahájeném byl přijat, aby počet bratří vyučováním ve školách zevnějších zaměstnaných, byl zdvojnásobněn, a aby bydleli společně mimo ústav, jen dva z nich aby v ústavu zůstávali, a tam dohlíželi na chovance chudé

Po provedení těchto opatření zvolil si k odbývání postranní světničku v Saint Yonu, která dříve sloužila za konírnu, chatrná postel, prastarý stolek, dvě stoličky, několik knih, krucifix a něco obrazů svatých tvořily všecken jeho nábytek.

Roku 1708 La Salle ochuravěl. Několik zlomyslníků použili té příležitosti k podezřívání společnosti u Saint-Yona, a podali přednostovi v Raonu žalobu na nesprávnosti v řízení tamního řeholního domu. Ten se tam za příčinou ohledání vydal, a prozkoumav vše dopodrobna, shledal nejen správu, ale i všechny ostatní věci v domě — v nejkrásnějším pořádku.

To jakož i spojené s ním znovuotevření školy u sv. Sulpicia bylo nemalou útěchou srdci La Salle-ovu, jenž navyklý ustavičným utrpením, nacházel blaživé uspokojení v tom, kdykoliv poznával, že Bůh jeho přičinění ráčí žehnatí a úklady jeho protivníků mařiti. Jiné ano daleko větší potěšení připravila mu Frozřetelnost Boží otevřením nových škol v přednějších městech.

Nejprvnější byla taková škola v Digioně (Dižon) přičiněním pana Rigoleye předsedy sta-

vovské komory. Tento vznešený pán školu založil, jeho choť ji vydržovala, synové jeho u posvátném závodění ji povznášeli. Pan Rigoley věnoval k tomu účelu La Salle-ovi ročně čtyři sta lir a zdarma byt pro dva bratry. Tito pak se své strany rozvinuli takou přičinlivostí a láskou, že pro nesmírný nával žáků rodina páně Rigoley-ová pomocí pana Rocheforta sněmovního rady si umínila otevřít tři jiné školy na dvou rozličných stranách. Městská rada i vše obyvatelstvo vzdali jim za tento křesťanský blahočinný skutek nejvřelejší díky.

Již dříve jsme sdělili o škole v Avignonu, ta nabyla takového věhlasu, že mnohá města jižní Francie žádala o školní bratry. První taková žádost došla z města v Marseille Zbožná společnost pánů sjednotila se za účelem otevřít křesťanskou školu pro chudou mládež, a otevřevše takovou již v červnu 1704 na blízku kostela sv. Vavřince, svěřili ji jáhnu Baronovi, který ji výtečně spravoval Nicméně, aby toto své dílo ještě zdárněji povznesli, usnesli se na tom, že odevzdají svou školu školním bratrům, a jeden spoluúčastník jménem pan Josef Truillard vydal se do Avignonu by si u La Salle a vyžádal a do Marseille přivedl dva bratry, kteří se tam oddali školnímu vyučování s takovou pílí, že již po dvou měsících objemnější místnost se musela opatřit, jelikož dosavadní nestačila pojmouti neočekávaný počet žáků.

Po Marseille přišla řada na město Mende. Monsignor biskup Piancourt, proslaviv se mnohým dobrodějstvím v tomto jeho péči svěřeném městě, již v pokročilém věku psal La Salle-ovi, by mu poslal jednoho ze svých chovanců, chtěje se pokusiti o založení křesťanské lásky. K rozkazu La Salle-ovu se tam vydal bratr Ponzio, jenž se

hned ujal jedné školy; brzo na to psal tento pověstí svatého slynoucí biskup La Salle-ovi: „Jsem náramně spokojen maje ve své škole jednoho z Vašich učňů. Byl bych Vám ještě více povděčen, kdybyste mně poslal ještě jednoho, jenž by schopen byl učiti krasopisu a květářství, ježto by to byl vhodný prostředek k žádoucímu přihlášení se ještě většího počtu žáků a k navedení jich k nábožnému životu.

Na tento dopis odpověděl La Salle odesláním dvou bratrů do Mende

Pověst o tomto novém ústavu se víc a více po širém okolí rozcházela a dostala až do pohoří Cévennes-kého v jižní Francii pověstného náboženskými třenicemi; kdež se tedy usilovně jednalo o to vychvátiti nejdříve mládež z rukou hugenotských. Hugenoti byli ovšem zbraněmi přemoženi, avšak církev musela důkladným poučováním pravdu svého učení na jisto postaviti.

Prostředkem k tomu účeli nejvydatnějším bylo beze vší pochybnosti svěřiti mládež učitelům úplně spolehlivým; tedy se P. Merez generalní vikář Monsignora Maurice ze Saulx biskupa v Alaisu prosebně obrátil na La Salle-a, by mu poslal několik učitelů.

Nelze vypověditi potěšení, jaké pocítil La Salle při pomyslení, že chovancové jeho Prozřetelností Boží povoláni jsou vypomáhati při obrácení jinověrců na pravou víru. Ihned tam vypravil dva nejvycvičenější a nejzkušenější bratry, a Monsignor Saulx sám uvedl je v říjnu 1707 do školy. S počátku se noví žakové, byvše naváděni od rodičů, stavěli spurnými, svárlivými a pohrdavými, ale zponenáhlu dovedli bratří moudrou opatrností a vytrvalostí nejen mladistvé způrníky

zkrotiti, nýbrž získati si vážnost i samých jinověrců.

V témž roce byli zase dva bratři posláni do Grenoble, staré hlavní město v kraji Dauphiné, kde otevřeli v měsíci září ve farnosti sv. Vavřince školu, do které se nahnul nesmírný počet dítek, kteréžto škole blahořečily vděčné rodiny. Na počátku tohotéž roku 1707 byl La Salle vybidnut, by založil ústav v městečku Contado Venosino. O tom zachovala se zpráva v listu, který La Salle zaslal bratru Gabrieli Drolinovi do Říma: „Bratr Albert, tak psal La Salle, otevřel nedávno školu ve Valréasu v diécesi Vaisonské. Biskup tamní, jenž zná a velmi miluje naše bratry, vykázal jim k obývání svůj vlastní biskupský dům“.

Posléze vyprosila si po víceletém naléhání a pro nezištnou obětavost zbožná paní z Poignantu v roce 1708 na La Salle-ovi dva bratry pro školu u sv. Dionyse, města to na blízku Paříže položeného.

Tak potěšil Bůh věrného sluhu za přestálé boje a vytrpené bolesti při zakládání pěti nových ústavů během něco málo více než jednoho roku.

Hlava XIX.

Péče La Salle-a o duchovní blaho svých chovanců.

Tak rychlé zmahání se ústavu křesťanských škol vzbudilo v duši zakladatelově jistou obavu, jaká se často pozoruje u Svatých, totiž aby pochvala světa nebyla na škodu dušem učenníků jeho, nebo aby je nesvedla k nezřízené samolásce, která se nesrovnává s duchem pravé sva-

tosti. V této duchovní úzkostlivosti umínil si, že vykoná všeobecnou prohlídku všech ústavů.

Jelikož se mu nedostávalo ani času ani síly, aby práci tuto předsevzal sám, svěřil jednomu z nejčilejších bratrů jménem Josefovi prohlídku ústavů v Guise, v Réthelu, v Laonu a v Remeši, ponechav sobě osobní návštěvu v ostatních místech půlnoční Francie. Kamkoliv na těchto svých cestách zavítal, všudy byl přijat s dětinnou úctou a zvláštní oddaností; ano i se strany samých biskupů se mu vzdávaly důkazy takové vážnosti, které se pokorné mysli jeho zdály být přílišnými. Tomu se nesmíme diviti, poněvadž vyhýbaje se po příkladu svého božského Mistra pozemským chválám, nehledal kamkoliv přišel jiného, jen aby tam mnoho dobrého vykonal.

Především se snažil vštípiti svým chovancům neohroženost v utrpeních, jež jim bude snášeti; a po přemožených strastech povzbuzoval je k setrvání v důvěře. Oni pak se cítili jako znovuzrozenými a potěšenými jeho nad míru přívětivou vlídností a láskou. Viděliť na něm vzorný příklad svatosti, která v spořádaných řeholních společnostech vždy utěšeně působí. Neb věděli o něm, že obětoval všecko své jmění, zřekl se všeho pohodlí, ano že sebe sama věnoval svému povolání a že jako oni žil v chudobě a poníženosti. Také jich nebylo tajno, že jsou všickni jako zapsáni v jeho srdci, neb to na své oči viděli, že ku každému z nich jeví stejnou otcovskou péči. Při výročních návštěvách, ač každodenními pracemi uondán, nalezl-li některého bratra postonávajícího, hlídal jej po celou noc sedě na tvrdé stoličce blízce jeho lůžka; za dne pak jej zastával ve škole, jako každý jiný učitel

V duchovních cvičeních, které zaváděl při svých návštěvách v ústavech, hleděl všecky důkladně utvrditi u víře, by tím jasněji poznávali vznešenost povolání svého. „Pevné přesvědčení u víře tak říkával, poskytuje křesťanskému učiteli vydatnou posilu, kdykoliv duch v pracovním povolání počíná ochabovati. Víra jej opět zotaví k důstojnosti apoštola. Bratře! bude ti přicházeti, jako by ti víra připomínala. věz, že povolání tvé jest svaté. Snaž se, abys svou horlivostí v duších lidských doplňoval samo dílo Kristovo“.

Otcovská jeho přívětivost nemohla ničím ani sebe bolestnějším utrpením překonána býti. On vždy bedlivě a strahovitě přihlížel k tomu, aby řeholní předpisy bratrské lásky ani v nejmenším porušeny nebyly, tak že se každý jeho ústav osvědčil býti pravou křesťanskou řeholní rodinou. Takovouto lásku k bratřím neustával odporučovati oněm, již jednotlivým sborům jako v čelo byli postaveni.

Jednou vida La Salle, že jeden představený poněkud ostré výčitky činil podřízenému školnímu bratru, zavolal jej stranou: „Co pak to?“ pravil k němu šetrně, „na takový způsob následujete příklad svého nebeského mistra? Jakou důvěru bude onen bratr míti v slova vaše, kdykoliv mu budete radit, aby oproti školním dítkám si počínal vždy trpělivě. Byste tuto chybu napravil, jděte, padněte k nohám jeho, zlíbejte je a prostě ho pokorně za odpuštění. Tak jej pohnete, že svou modlitbu spojí s modlitbou vaší, abyste si na Bohu vyprosili posilu k spasitelnému napravení svých pochybení.“

Vy jste nemírně chladnokrevný a přísný, psal jinému představenému. „Nevíte, že strom rostoucí v obmezené prostoře, do níž nemá přístupu ani

vzduch, ani světlo, nemůž rozkládati větve? Jest třeba napravovati dle způsobu opatrného lékaře, který chce nemocného uzdraviti, ne usmrtiti“.

Tento svatý zakladatel křesťanských škol, odůvodňoval svá ponaučení vhodnými příklady, počínaje si při tom ke každému jak výmluvně, tak laskavě. Jednou měl potřebu otevřítí domovní dvěře, ale nemaje od nich klíč, pokorně došel k vrátnému, žádaje ho o klíč, a otevřev dvěře vrátil mu klíč sám s uctivým díkůvzdáním.

Všecky jeho listy jsou tolikými důkazy jeho vlídnosti a otcovské péče o jeho chovance. „Učiním pro vás vše, co mně bude možné, tak psal bratru Gabrieli do Říma, neb přebolestné to nesu slyše, že tak nuzně tam žijete. Ani mi nelze vypověditi, jak velice mne zarmoutila zpráva o vašem ochuravění a jak se nyní raduji z vašeho pozdravení se. Já také jsem po sedm neděl churavěl tak, že jsem ani choditi nemohl, ale díky Bohu jest mně zase lépe“.

Ctnost, jakou zvláště vynikal a jakou přál, aby vynikali i chovancové jeho, a kterou jim také neustále odporoučel, bylo naprosté poroučení se do rukou Božích vždy a ve všech případech. V tomto směru psal také bratru Gabrielovi: „Nesluší šetřiti peněz potřebných na odstranění překážek čelících proti zdaru našich ústavů; jinak by vám Bůh nežehnal. Jen se mnoho modlete, by On s vámi naložil, jak se mu líbí. Ano jest třeba, byste se zcela odevzdali do Jeho vůle a prozřetelnosti“.

Byv od něho samého zpraven, že má naději dosíci školu okresní v Římě, radoval se z toho s ním, avšak použil té příležitosti povzbuditi jej k odevzdání se do vůle Boží. „Není na čase, tak mu odepsal, byste s tou věcí spěchal, dosti na

tom, že jste již učinil začátek vyslechněte radu pana Deversa, hlavního zástupce Lazaristů, jenž by si přál, a to bude také prospěšnější, byste vroucně prosil Boha, očekáváje dobu příhodnější, a ta se dostaví sama sebou“.

Po několika měsících mu psal slova, v nichž se v pravém světle zrcadlí krása jeho duše. „Co se mne týká, nechci se v ničem přenáhliti, a nevydám se ani do Říma, ani jinam, jest třeba vyčkati až Prozřetelnost Boží dříve pokyne; vždy jsem byl šťasten, kdykoliv jsem se nechal vésti vnuknutím Božím, neb tu si nemám co vyčítati; kdežto, když něco jsem podniknul samovolně, nesetkal jsem se se zdárným výsledkem, a Bůh k tomu nepřispěl se zvláštním požehnáním“.

S touto neobmezenou důvěrou v Prozřetelnost Boží a s tímto odevzdáním se do Jeho vůle, pustil se do každého podniku, a bylo-li k některému užitečnému podniku značného nákladu třeba, nikde se neodvážil k ukrytí výloh na to potřebných, vydlužiti si peněz; za tou příčinou psal tomutéž. „Nepouštějte se do ničehož bez mého svolení, neb jsem rozhodně proti dělání dluhů; a nesvolím ani k sebe menšímu dluhu. Chci, byste mně i o výlohách nepatrných předložili dříve rozpočet; vím ze zkušenosti, že jest lépe žíti v nedostatku, nežli v prodluženém přebytku; těší mne, že tento náhled sdílíte se mnou; jev se vrhněte důvěrně do náručí prozřetelnosti Boží, nemáte-li k tomu ani síly, ani živé víry, chopte se bez odkladu prostředků k tomu nezbytných; jinak nedovedete počínati si ani křesťansky, ani opatrně; já sám si takto počínám“. Později mu opět psal: „v příloze vám posílám padesáte lir, byste mohl otevřít zase jednu školu a zaopatřiti si čeho potřebujete a prosím, byste s otevřením té školy neodkládal.

Dojde vás nejspíše psaní před svátkem posvěcení basiliky sv. Petra. Zaveďte devítidenní pobožnost od svatvečeru této slavnosti až do uplynutí týhodnu; na to počněte vyučovat dítky s důvěrou v požehnání Boží“.

Toto pokynutí nezůstalo bez spasitelných následků, neboť v každém ústavu vládnul a díky Bohu dosud vládne u všech La Salle-ových chovanců duch víry, lásky, sebeobětavosti a důvěry v Boha. A ten dobrotivý Bůh, jenž na zemi již odměňuje ctnost, jako za času svatého toho zakladatele žehná i v nynějších dobách bratřím škol křesťanských i jejich pracem.

Hlava XX.

Hlad roku 1709 a jeho následky.

Při počátku roku 1709 nastaly ve Francii mrazy, o jakých se málo kdy čítá, ba jakých Francie před tím nikdy nezažila. Na povětrnost velmi mírnou klesl teploměr za několik dní náhle až na 21 stupňů pod bodem. Touto nadobyčejnou zimou utrpěly pozemky tak mnoho, že se nesklídilo žádného druhu obilí, a že se rolnictva dotkla trapná beznadějnost. Následek toho byl hlad, o kterém v tehdejších listech se čtou děsné zprávy. Na trzích nebylo ke koupi žádného zboží, lid vůbec hynul úzkostí, a chudina zvláště s hrůzou vzpomínala, že bída nastávající bude krutější, než byla ona, kterou přestála roku 1693.

Ve velkých městech, jako v Paříži, bylo viděti tisíce nešťastníků, ani bloudili, bledí a vyzáblí po ulicích a veřejných náměstích, prosíce tu s pláčem, tu s výhrůžkami o sousto chleba, by jim byli vyrváni z náručí smrti.

Děsná dražota dotkla se i La Salle-a, jemuž nastal boj se svrchovaným nedostatkem. Bratři, bydlící v Paříži, hned při počátku hrozivé dražoty, obmezili se v svých potřebách jen na to nejnnutnější. Zkřehlí krutou zimou, nedostávalo se jim peněz k vytápění ani společných světlic a tím méně na opatření si teplého oděvu, ba nuceni byli v sešlé mezi hadry pohozené šaty se oblékati. V jídelně dostávali jen tolik, by hladem neumřeli; na dobročinné almužny nemohli čekati, protože i bohatí lidé museli si ve všem ukládati ujmu.

Nicméně bratři ani dost málo nehořekovali, a La Salle jsa vždy veselé mysle těšival je říkáje: „Nestrachujte se, Bůh nikdy neopustí doufající v něj. Ve všem uspokojí živou víru a pevnou naději, ano nastane-li třeba, učiní i úžasné zázraky. Ježíš Kristus slibuje, že bude s těmi, kteří hledají království Boží a spravedlnost jeho. Nikdy neopustí toho, kdo mu věrně slouží, a na každé stránce písma svatého nalézají se toho patrné důkazy. Zde na zemi se nic neděje bez vůle a dopuštění Božího. Dobré i zlé, chudoba i bohatství vycházejí z jeho rukou a on je rozdává dle své svrchované dobrotivosti a moudrosti. Přijavše z bohaté Jeho štědroty tolikerych dobrodiní, nezpouzejme se, když spravedlnost jeho dopouští na nás zaslouženou pokutu. On je naším Pánem, staň se tedy, jak se jemu líbí. Zařídíme-li své přání dle jeho vůle, vždy se potěšíme v každém utrpení a ulehčíme si i v nejtěžším kříži a trpělivé snášení nynějšího nedostatku bude nám k zásluze počítáno. A kdybychom museli i hladem umříti, a shledá-li nás Bůh i v tom do Jeho vůle odevzdanými, bude naši odevzdanost v nebi korunovati a vřadí nás do počtu mučenníků křesťanské trpělivosti.“

On tedy trpěl nejen pro sebe, nýbrž pro bratry, obávaje se, že by při vrozené jim slabosti duch jejich pod těžkými svízeli mohl ochábnouti. Sbor, který tou drahotou nejvíce utrpěl, byl onen v Raonu. Neb jeho příjmy byly nepatrné, úroda v Saint Yonu žádná — od ústavu nemožná byla podpora, jelikož z příčin hospodářských větší počet dítek nemohli jejich rodičové do školy posílat.

Přispěli sice někteří pánové ku pomoci, ale za nedlouho uvedeni bratři v takové nesnáze, že La Salle, by je nenechal zahynouti hladem, musel noviciát i s řiditelem bratrem Bartolomějem přeložiti do Paříže. Ale příchodem noviců do Paříže vyvolány byly stížnosti a zdá se, že mnozí z těch, již povstali proti těmto chovancům La Salle-ovým učinili tak jen z obavy, aby sami nebyli vydáni hladu. Ale La Salle je poučil řka: „Nebylo by to nekřesťanské, zavřítí dvěře těmto ubohým jináčům a propustiti je v tomto strastném čase? Kdyby také všickni v ústavu našem nesetřvali, zajisté si pak vyvolí stav spáse jejich duše výhodný“.

Na vyprošení potřebných milostí na Bohu, podrobil se i přísným kajícím skutkům. Nedbaje krutých mrazů nepřipustil, by se vytápěla jeho vlhká a studená cela. Když mu padalo péro z křehlé ruky, nechal si jen málo zatopiti, jen aby mohl dále psáti; postíval se obyčejně dva až třikráte v témdni, ale v tomto roce se postil každodenně, spokojiv se jen jediným pokrmem totiž chlebem a vodou.

Někdy byla důvěra jeho trpce zkoušena, ale nikdy zviklána, ale samým Bohem odměněna. Když se jednou ubíral do jisté svatyně blíže Paříže, setkal se s přítelem, který se ho otázal

kam jde. „Ach!“ odvece, „můj ústav nemá chleba ani peněz ke koupi, a pekař mu nechce nic na dluh dáti. Jdu sloužit mši sv. a prosit Boha, by nás neopouštěl. Onen přítel poskytnul mu přívětivě peněz, jimiž mohl opatřiti na několik dní nejnutnějších pokrmů. Jiných almužen se mu dostalo od neznámých dobrodinců, a tu vždy zbožně vyznával: „Není možno, abychom byli opuštěni, vždyť jsme dítky Prozřetelnosti Boží!“ To však jest s podivením, že ač takovou nouzí stížen, přec dovedl ku pomoci přispěti i ústavům vzdálenějším. Přestědrým se k nim zachoval, a každý dar doprovázel i průpovědmi utěšeně povzbuzujícími. Tak psal jednomu řiditeli: „Daleko budiž mne, abych vás opustil. Není-li svatou povinností přispěti bratřím ku pomoci v roce tak děsné bídy? Vizte jak Prozřetelnost Boží vám ku pomoci spěchá. Buďtež ubezpečeni, že vás neopustí, pokud budete Bohu horlivě sloužiti. Nemohu věřiti, že by se musela našim chudým bratřím odepríti snídaně. My v Paříži jíme pouze komisařek kterým nás obmýšlí laskaví dobrodincové“

Ústav v Chartresu úmrtím monsignora Marais-e a žalostným hladem přišel o všecku podporu, ba i o vše k živobytí potřebné. Řiditel tedy La Salle-ovi navrhoval, aby ústav zavřel; ale on se tomu rozhodně opřel, ubezpečuje, že se Prozřetelnost i o Chartres postará. Zajisté dostalo se tamnímu sboru, čeho k živobytí třeba. Vůči těmto příběhům zvolal jednou P Blain u přítomnosti bratří Raonských: „O jakými díky jste zavázáni Bohu! Víím jakými strastmi vám hrozila panující drahota, poněvadž znám chudobu vašich ústavů. Nicméně každý s udivením uvažuje, že léta neblahé paměti 1695 a 1709 vás nechala na živě, kdežto mnoho jiných usmrtila. Kdo byl

chudší nežli vy? A kdo jiný došel tolik laskavé podpory jako vy? Bez majetku a bez příjmů byli jste zachráněni, zachováni, kdežto metla urputného hladu krutě řádila v lůně zámožných rodin. Mnohé společnosti, jimž se dříve ničehož nenedostávalo, jsou takřka zničeny. Vy pak nemajíce ničehož, jste se v dobách nejstrastnějších počtem ještě rozhojnili“.

Po přestálém hladu jiná metla postihla sbor pařížský, kurděje, nemoc nakažlivá, často smrtelná, pošlá z nedostatku a z chatrné stravy. La Salle se s otcovskou pečlivostí staral o ošetřování nemocných, pořídil nemocnici, aby oddělil nemocné od zdravých, a ustanovil dva sebeobětavé bratry k posluze nemocných. Věhlasný holandský lékař Hadrian Helvecio se dobrovolně nabídnul k léčení jich, ano i potřebných léků zdarma jim připověděl, tak že všickni mohli dojíti žádoucího zdraví.

Když pak počátkem roku 1710 nastalo mnohoslibné upokojení myslí, byl La Salle s mnohých stran nalehavě žádán o založení nových škol. Jak bylo mu obyčejem, ihned se osvědčil službovolným; nejprvé se snažil vyplniti přání P. Chuchona Lazaristy, faráře ve Versailu, jemuž s počátku poslal dva bratry učitele a později ještě jiné, jimž opatřil prostranný a dobře zařízený dům. Potom byla v Moulinu přičiněním P. Aubery a s přivolením městského zastupitelstva otevřena nová škola. Posléze zařídili bratří nákladem Albota z Cocherie pána na Bazinchenu ještě školu v přímořské Bologni.

Tyto školy byly posledním nadáním ve vlasti La Salle-ově před sklonkem jeho života.

Hlava XXI.

Prohlídka ústavů v jižní Francii a založení noviciatu v Marsiglii.

Blaživě povznesen šťastně přestálým hrozivým hladem a otevřením nových škol, jak se v předchozí stati vypravovalo, umínil si La Salle veden otcovskou láskou a péčí o blaho bratří navštívit ústavy v jižní Francii rozpoložené. Začátek učinil v Avignoně, kamž došel při konci svatopostní doby r. 1712.

Radostí unesení uvítali jej bratří do anjela útěchy, prosíce, by u nich setrval několik dní. V této krátké době okázala se v jasné záři nezměrná laskavost jeho. Poznáv neduživost bratra zaměstnaného v nižší třídě, nabízel se zastupovati jej řka: „Odechnete si, synu můj, já budu za vás chodit do školy, dokud nebudete úplně zdráv.“ Tak skutečně učinil, doprovázeje dítky i do kostela Augustinianů, kde sloužil mši svatou.

Sloužením nejdražší oběti mše svaté byl vždy hluboce dojat a nabyl jím vždy anjelské posily. Bývalo na něm při navracení se do sakristie patrné zbožné roznícení pozorovati, tak že láskou Boží proniknutému nemožno bylo svléknouti posvátné mešní roucho, leč až za čtvrt hodiny později; a žádný neopovážil se jej v takové chvíli vyrušovati, obávaje se každý, že by jej znepokojil u vnitřné blaženosti, jakou pociťoval při obírání se s Bohem.

Bratři v Avignonu byli by si přáli těšiti se dlouho ze společnosti tohoto ctihodného otce svého a snažně jej prosili, by se nevydával na svých cestách v nebezpečení, poněvadž zvláště na venkově byly cesty ohrožovány četami rozbouřených Hugenotů, dopouštějících se rozličných

násilí a ukrutností na úraz cestujících, zvláště pak osob duchovních. Zbožný La Salle však s obvyklou důvěrou v Boha říkával: „Budiž Bohu chvála. On mne chránil před násilnostmi jejich v letech minulých, bude zajisté žehnati i letošním cestám mým. On mne dovede zdráva a bez úrazu do ústavu v Alais, Vans a v Mende.“

A skutečně došel šťastně do prvního z těchto měst. Biskup Monsignor ze Saulx jej přijal se zvláštní laskavostí, a všechny vrstvy měšťanstva závodily v osvědčování hluboké úcty tak věrnému sluhovi Božímu a pochvalným vynášením lásky a horlivosti jeho učenníků, jakož i jejich dovednosti u navádění dítek k pravé víře a mravnosti.

Z Alais se La Salle vydal do údolí Chazoezac, kdež se, ukryté za korunou strmých skal, rozkládá malé město Vans. Na cestě se na chvíli zastavil na blízké faře v Gravières, kdež jej s potěšením přijal místní duchovní, jeho přítel Petr Moynier, který byl založil školu ve Vansu, a jehož La Salle sám ustanovil za duchovního správce tamních školních bratří.

Opustiv Gravières pustil se přímo do Vansu. Strasti, jichž mu na této cestě bylo přetrpěti byly k neuvěření trapné. Pěšiny byly úzké neurovnané, kamenitá stezka vedla nepravidelně nad pohorskými propastmi do tmavého lesa, podle nepřístupných skalisek bylo mu sestupovati po příkrých srazech.

La Salle nejsa zvyklý choditi po krajinách horských, došel do Vansu utrmácený, s nohami oteklými a tak zraněnými, že se z nich řinula krev téměř potokem; a nastala při něm slabost přílišná. Bratři Renatus a Masiminus uvítali jej s nevyslovitelnou radostí; jejich slze vydávaly mu výmluvněji nežli jejich slova svědectví o jejich

dětinné vděčnosti a hluboce v jejich srdcích zakotvené úcty; vroucí láskou vedeni vynaložili všemožnou péči o jeho zotavení a uzdravení.

Sotva se pozdravil vydal se La Salle do Mende, kdež před pěti lety monsignor Piancort otevřel školu. Nástupce jeho monsignor Petr Baglion následoval příklad La Sallea jak v horlivosti, tak i v zbožnosti, a snažně si přál, aby tento s ním stoloval, než La Salle se tomu uhnul chtěje svým chovancům dáti příklad přísného zachovávání reholních předpisů.

Pozdržev se nějaký čas v Mende vydal se pak do Uzés, kdež jednal s tamním biskupem, jenž měl pod svou pravomocí školní bratry ve Vansu. Tento prelát si nad míru vážil dobrodiní, jakého, blahonosné působení těchto bratří přinášelo tamnímu obyvatelstvu a chtěl, aby nebyli tito jinam přesazováni, ale aby tam pro vždy ponecháni byli titíž bratři. La Salle mu ale vysvětlil, že to vyžaduje prospěch ústavu, by se představenému řádu ponechala volnost k přesazování jich v případech takových, jichž zatajiti někdy potřeba káže. Biskup z Uzés schválil tyto důvody a připověděl, že bude vždy bratry ve Vansu chrániti a jim blahopřáti.

Z Uzés se odebral La Salle do Marsiglic, kdež se mu dostalo velmi čestného přijetí. Přemnozí duchovní toužili seznámiti se s ním; přicházeli k němu radíce se s ním o prostředcích k snadnějšímu rozmnožování křesťanských škol po městech a krajích, a nabízeli k tomu svého spolupůsobení. Takovéto přívětivé a obětavé nabídky přivedly jej na tu myšlenku, založiti v tomto městě noviciát. Sdělil tento svůj úmysl některým, jež považoval za nejhorlivější, kteří ho jedno-
svorně schválili. Ihned se projevilo mezi faráři

městskými posvátné závodění a dobročinný jeden pán složil darem vydatnou k tomu účeli zálohu, ano jiní pro budoucnost zaručili značné příspěvky.

Nade všecky jiné osvědčil se nejštědřejším příznivcem místní biskup monsignor Xaverius z Belsance, jež přirovnávali pro jeho svatost, dobročinnost a učenost k sv. Karlu Boromejskému, jež papež Klement XII. vyznamenal paliem arcibiskupským, a jež papež Benedikt XIII. vychválil touto výpovědí: „Vy jste předmětem naší radosti a naší korunou, jako jste oslavou a vzorem kněžstva veškeré církve.“

Monsignor z Belsance si přál otevřítí v městě mimo školu svěřenou bratřím ještě jinou školu; vyzval tedy kněze jesuitu, jenž v době svatopostní kázal v jednom z nejpřednějších kostelů města, aby poučil četné své posluchačstvo o naléhavé potřebě křesťanského vychování dítek chudých rodičů; aby se obyvatelstvo zasadilo o založení školy, v níž by chudá mládež zdarma mohla být vyučována a ta aby zřízena byla z příspěvků dobročinných měšťanů a aby svěřena byla bratřím škol křesťanských.

Tato nabídka došla nejen schválení ale i podpory, když však mělo dojítí k uskutečnění, tu povstali proti tomu blouzniví jansenisté s takou vzdorovitostí, že překazili provedení tohoto blahonosného zámyslu.

To způsobilo La Salleovi trpkou bolest, on však neokázal proti svým odpůrcům nižádnou nevůli. Za to ale tím bedlivější péči věnoval otevření noviciátu. Povzbuzován a podporován biskupem a jinými zbožnými katolíky, nabídnul se mu k pronajmutí prostranný dům a z roveň se mu přihlásilo mnoho jinochů dobré vůle k vstou

pení do noviciátu. Tím se usnadnilo otevření noviciátu již v září 1712 a sice na základě těchže řeholních předpisů které se tak výborně osvědčily v noviciatech v Paříži a v Saint-Yonu. Nejprvé spravoval noviciát sám, později však, když za příčinou občasných prohlídek musel často odcházet, zvolil za řiditele bratra Timotea Bazina dosavadního řiditele v Chartresu posléze zvoleného za druhého generála ústavu.

Ten proslul svými vznešenými ctnostmi; postačí, uvedeme-li co důkaz pevné jeho víry a poslušnosti tento příběh. Když roku 1709 viděl La Salle toho potřebu ustanoviti řiditele pro ústav v Chartresu, ihned pomýšlel na bratra Timotea, který se právě nacházel v Raonu, jsa postížen rakem jakýmsi v koleně, neduhem těžce vyléčitelným. La Salle jej navštívil v nemocnici osloviv ho: „Bolí mne to, že vaše choroba nedovolí vám vydati se na cestu, neb bych vás byl rád poslal do Chartresu, byste tam osvědčil svou poslušnost.“ — „Má rána“, odtušil hned frater Timoteus, „mně nebude vadit v poslušnosti k vám; jen o to vás prosím, byste mně udělil své požehnání a dotknul svou rukou mého bolavého kolena.“

La Salle zaraziv a potěšiv se touto jeho věrou, činil mu výčitku pro takovýto návrh, ale překonán naléhavou prosbou Timoteovou pravil: „Bůh odplaf poslušnost vaši“ a učiniv palcem znamení sv. kříže na koleně Timoteově doložil: „Jdětež do Chartres byste učinil zadost poslušnosti a já se budu za vás modliti.“

Bratr Timoteus povstav po bratrském políbení vydal se pěšky na cestu, pojav za průvodce hůl. Chtěje po příchodu do Chartresu odstraniti ovazek s kolena, shledal se úplně vyhojeným.

„Tenkrát jsem neklamně poznal — tak napsal ve svém listu — že mně Bůh vyléčil na dotknutí, požehnání a přímluvu mého představeného.“

La Salle blažený nad trvalým zařízením noviciátu a nad jmenováním ředitele v osobě Timotea Bazina, věnoval se jiným pracem lásky a hlásání slova Božího s takou horlivostí a s takým výsledkem, že se za něco málo let mohlo říci: v tomto široším biskupství není jediného zákoutí, v kterém by nebyla nápadná stopa nějakého blahočinu La Salleova.

Hlava XXII

Boj jansenistů s La Sallem.

Klam a podvod byly vždy nejoblíbenější zbraní bludařů k zavlečení neopatrných a vrtkavých lidí v tenata bludů; takových zbraní chopili se jansenisté, umínivše si pokoušeti La Salle-a, pokládajíce za jisto, že podaří-li se jim zavléci jej do svých osidel, jejich sekta tím velmi získá, a najde ochotných a četných přívrženců. Z té příčiny se tvářili, jako by jej chtěli v úmyslech jeho podporovati. Z počátku nepojímal žádného podezření. ano považoval za upřímné jejich nabídnutí, a používal jejich služeb k snadnějšímu provedení svých dobrodějných zámyslů.

Sotva však pod záštitou biskupa a jiných církevních hodnostářů otevřel noviciát, tu počali se jansenisté obávat, že se jim záměry nepodaří a chtěli se pokusiti jinak. Pod jistými záminkami svolali v příhodný čas schůzi. K té pozvali i La Salle-a; ze zdvořilosti se tam vydal, ale hned poznal s hrůzou a bolestí, že pokud se mluvilo o Bohu, nebylo ničehož k namítání, jakmile se však obrátil hovor na papeže, na učení o milosti

Boží, na vlašnost mravní, tu se pojednou různily náhledy, a zjevně brojeno proti ustanovením církevním. Lýcha a záští vloudily se do věrouky a blud se okázal v ošklivé nahotě.

V jednotě a poslušnosti se svatou Stolicí a a v odporu s novým bludařstvím seděl La Salle při těchto rouhavých rozmluvách v trapné mlčelivosti. Byv vybídnut přímo, by projevil svůj náhled, otevřeně a bez bázně, že popudí proti sobě nepřátele, povstal vyvraceje blud a hájí pravdu učení církve sice bez vášnivosti, ale s rozhodnou neohrožeností. To však podráždilo jansenisty tak, že se zapřísahli proti němu nesmiřitelným nepřátelstvím a počali pronásledovati jej. Počali přibližovati se k bratrům a zkoušeti je nenacházejí-li se mezi nimi někteří, jimž by řeholní oblek a řád nebyl snad obtížný, a na neštěstí našli mezi nimi dva, ježto z nedostatku povolání byli schopni pronevěřiti se; ty pak za nedlouho pobouřili. Spoléhajíce se na tyto, obžalovali La Salle a u zakladatelů škol, že 1. vyrušuje učitele v konání jich povinností s častým posláním jich do vzdáleného noviciátu; 2. že v prospěch noviciátu vydává uspořené peníze, ježto věnovány byly na vydržování učitelů, ponechávaje těmto jen tolik, čeho k živobytí třeba; 3. že s novici nakládá přísností neuprositelnou a předpisuje pravidla nesnesitelná.

Tímto podezříváním rozšiřovali nepřátelé La Salle-ovi záští proti němu, zapomínajíce, jak přísně se u Jansenistů samých proti pochybujícím členům jejich vystupuje, stavěli se za obhájce těch školních bratrů, jež vyhlašovali za oběti nelidské přísnosti. Předešlé vychvalování se proměnilo v hnusné posuzování: mírnost a pokora školních

bratří se pokládala za výsledek pokrytství, a přísná kázeň za podlízavost duší otrockých.

Ano všedše i do noviciátu svedli některé slabomyslné novice, že z ničemných pohnutek vystoupili z ústavu. Tím se také stalo, že se počet školních dobrodinců zmenšil a mnozí z nich odepřeli své zaručené roční podpory; tak vydána společnost bratří truchlivé budoucnosti. Ale na tom nebylo dosti; protivníci uváděli v pochybnost La Salle-ovu pravověrnost; uveřejnili potupný list, v kterém se jeho věhlasné pověsti tak na cti utrhavě dotýkali, jak to jen ďábelská zlovůle vymysliti může. On po vykonaných vroucích modlitbách uznal za svou povinnost vydati k svému obhájení ospravedlňující list, v němž jal se vši mírností a láskou dokázati lživé obžalování; avšak nebylo mu dáno víry a pronásledování nepřestalo. By nabyt síly a rozhodnosti, ještě vroucněji se modlil, konal kající skutky a poutě — ale i to vše nepříznivě bylo posuzováno. Při takovém stavu věci umínil si La Salle odejiti z Marsiglie, domnívaje se, že svou nepřítomností ukojí hněv svých závistníků, ustanoviv se na tom vydati se do Říma, kamž jej takořka táhla láska k církvi a k náměstku Ježíše Krista. O tomto svém rozhodnutí zpravil bratry i novice o Božích Hodech velikonočních roku 1713, pojav sebou za průvodčího jednoho z chovanců, jehož chtěl potom na výpomoc tam ponechati bratru Gabrielovi. Pojistiv si na cestu dvě místa na lodi, odešel, by si vyprosil požehnání u biskupa monsignora Belunce-a, Ale když přišla hodina odchodu, a on chtěl již vstoupiti na lodičku, přišel k němu biskup, řka: „Neodcházejte nyní. Mám vás tu právě nevyhnutelně třeba. Jistý pán miní založiti školu a chce řízení jí svěřiti vám: žádám tedy byste

tu zůstal, a čeho třeba zařídil a ustanovil učitele.“

„Budiž z toho Bůh pochválen!“ zvolal La Salle, a obrátiv se k některým bratřím jej vyprovázejícím. dodal usmívaje se: „Hle, již se vracím z Říma: není to vůle Boží, abych tam šel.“ Bratr pro Řím ustanovený tam šel sám. La Salle pak se pokoušel o provedení té školy, která pro zlomyšlnost Jansenistů nemohla být otevřena. Odevzdán jako vždy do vůle Boží, psal bratru Gabrielovi: „Přál jsem si přemilý bratře přijíti do Říma, ano již jsem takořka na cestě ve společnosti s jistým panem Ricordeau-em, kanovníkem kapitoly v Troyes: ale jak vám poví bratr, kterého k Vám posílám, velmi důležitý podnik mne zde zadržel, ač se mně posud provedení jeho nepodařilo.“

Byť i tenkrát ta škola nebyla zavedena, ústav by tím byl ničehož nepozbyl, poněvadž po smrti La Salle-ově roku 1733 chovanci jeho byli v Marsiglii na všech školách zastoupeni. I sami protivníci jeho museli přisvědčiti, že patrné požeňání Boží spočívající na křesťanských školách Marseljských jest ovocem trpkých křížů přestálých La Sallem od nich tak opovrženě nenáviděným. Tak se posléze jasně dokázalo, že když La Salle nejvíce byl pronásledován, tu ústav jeho zkvétal nejzdárněji; když byl potupně odmršťován, jeho učenníci byli co nejprívětivěji vítáni; když pak život jeho byl stíhán nejtěžšími kříži a bodán nejpichlavějším trním, tu sklízeli školní bratři nejbohatší žně. Hle jak klanění hodny jsou cesty Prozřetelnosti Boží; jako s kříže nechá řinouti se vykoupení: tak vyvádí z holestí, z pronásledování a z ponížení pro své vyvolené vítězství a slávu.

La Salle se v pokoře své domníval, že příčinou zmíněných protivností byla nedostatečnost jeho k vykonání úmyslů Božích: proto odevzdal správu všech záležitostí do rukou bratra Timotea odebrav se na poušť sv. Miximina, kdež tím horlivěji se modlil, a přísné kající skutky konal. Tam byl vydán té trudné zkoušce, kterou dobrotivost Boží ukládá jen svatým k zvýšení jich dokonalosti a k rozmnožení jejich zásluh; byloť mu tam totiž žítí v opuštěné samotě a v úplné nevědomosti toho, co se v ostatním světě děje. Proto statečný u víře, a podobný v tomto ohledu sv. Terezii, tím horlivěji trval na modlitbách.

Ale kalich trpkosti nebyl posud vyprázdněn, ano mnohem trpčí a jizlivější rány čekaly naň. Po Paříži se roznášela zlovlná pověst, že zamýšlí La Salle svůj ústav opustit a ponechatí jej svému osudu. Takovým způsobem, byl-li v některém z jeho ústavu právě přítomen, jej tupili pro nemoudrou prý správu; nebyl-li tam po nějakou dobu, tu nepřátelé mu vyčítali, že ústav zanedbává. Říkával tedy: „Nejsem-li v ústavu osobně přítomen, nepotřebují si protivníci moji o mé učeníky pranic hlavu lámat.“ V tomto přesvědčení si umínil opustiti krajinu Provanskou a odebrati se do Mende v Gevaudan, a navštívití tamní chovance a utvrditi je v povolání jejich Doufal, že aspoň u svých chovanců najde pro sebe útěchy, ale jak bolestné to překvapení, když se přesvědčil, že bratři v Mendě byli vlažní, rozpoutaní, nepodajní. Z toho v srdci svém velmi zatruchlil a pokoušel se o to, aby v nich znovu vzkřísil téhož ducha, v němž je vychoval. Toho se však bohužel nedodělal, jelikož oni radou jeho pohrdli, ano i z domu jej vypovídali, aneb chceli u nich přebývati, aby si vydržování své osoby

sám platil. Byl-li mezi učenníky Pána Ježíše jeden Jidáš, nelze si diviti tomuto chování se odrodilých bratrů.

Zbožný La Salle nejsa s to zaplatiti si chleba od vlastních chovanců mu odepřený, utekl se ke kapucínům, kdež byl přijat s laskavostí nejprívětivější. Tam přijal bratra Timotea, ježž za příčinou řízení noviciatu zanechal v Marsiglii. Ten, přišed do Mende, a nevěda, co se v tamním ústavu přihodilo, představil se bratrům, tito se ale k němu o nic lépe nezachovali, jako k jeho představenému. Přebolestně dojat takovýmto zlořádem, uchýlil se i tam kam útočiště vzal La Salle; a spatřiv jej padl mu k nohám pláče, naříkal si na nevděk svých učenníků a vypravuje mu, že nucen byl opustiti Marsiglii, vida, že působení jeho tam bylo bezprospěšné. „Nepřátelé, tak pravil, bránili jinochům, majícím pravé povolání, vstoupiti do ústavu. Z oněch málo noviců které jste mně svěřil, svedeni zlým příkladem těch, kteří ústav opustili, pozbyli vytrvalosti, vidouce jak malý počet jich zbývá, ba svedeni i od svých dosavadních příznivců, opustili ústav a nechtí býti více našimi. Přicházím tedy, bych se vám opět propůjčil k službám, žádaje byste mně přikázal jiné zaměstnání a zároveň snažně prosím, byste zase převzal všecku správu ústavu a zasadil se o udržení kolisajících ústavů v Provinci“.

Tato zpráva La Salle a nepřekvapila; i odpověděl: „Buď Bohu chvála milý bratře; ale proč pak se utíkáte ke mně. Copak nevíte, že již ne mohu rozkazovati jiným. Vždyť vás není tajno, že mnozí z bratrů mne nechtí míti více svým představeným? Oni k tomu mají podstatný důvod, neb jsem k tomu neschopný.“ Tím více než kdy jindy dojat bratr Timoteus: „nevstanu — pravil

dokud mne jinou povinnost neuložíte a neudělíte k tomu své požehnání“. Pohnut takovým synovským osvědčením, pokynul věrnému učenníku a pozdvihnuv jej políbil srdečně. Nechav jej několik dní odpočinouti, poslal ho do Avignonu, by řídil tamní ústav.

Hlava XXIII.

La Salle v Grenoblu a v Parmenii. Odsouzení Jansenismu.

Pozdržev se po dva měsíce v Mende, odešel odtud La Salle do Grenoblu, kamž sotva přišed zakusil útěchu tak blaživou, že byla spolu přiměřenou náhradou za bolestnou před nedávnem utrpenou urážku. Tam sešel se s bratřími přebývajícími pospolu u neporušené poslušnosti k řeholním předpisům, konajícími s vytrvalou horlivostí povinnosti povolání svého, kteří šťastni, že ve svém středu mají přelaskavého otce svého, závodili mezi sebou v osvědčování mu skutků synovské lásky a oddanosti, snažíce se dle možnosti zmírniti bolestné rány zasazené mu nevděčnými bratřími.

Povznesen pospolitou bratrskou láskou a snášlivostí, ježto zavládla mezi těmito vzornými chovanci jeho, a potěšen v zbožném zátiší tamního domu rozhodnul se, že se tam déle pozdrží, vyvoliv si k odbývání nejzadnější světničku, by se mohl oddati zbožnému životu. Svůj čas si rozvrhnul tak, že se vždy první dostavil k společné pobožnosti, ale poslední odcházel; zbytek dne zasvětil tichému rozjímání. Touže po prostředcích ku křesfanské dokonalosti šel navštívit blízký kartusianský klášter, založený svatým Brunonem, vyšlým jako on z kapitoly Remešské. Došel tam

v lednu 1714, kdež se cítil unešen duchem k Bohu při pohledu na místa posvěcená kajícími slzami tohoto světce. Tam se zdržel tři dny, aniž by se byl dal poznat, aby tak předešel okázalým poctám ježto by se mu co Remešskému kanovníku jistě byly tam projevovaly, a nesnadný mu byl návrat do Grenoblu, jelikož unesen svatotajemným mlčením a zbožným rozjímáním, jaké kartusiané přísně zachovávají, cítil se mocně puzena k žití v rozjímavém úkrytu. Proto žil napotom v ustavičném rozjímání a v tuhé kajicnosti, následuje takto učenníky sv. Brunona. Ale navzdor tomu ani v nejmenším nezanedbal povinností, jež si co zakladatel křesťanských škol sám byl uložil, ano i na ty pomýšlel, a vše čehož třeba bylo opatřil. Ale svatým duším — jak by to vlastně mělo, u každého býti, s'ouží modlitba k zotavení duše, k osvětlení v protivenstvích života, skytá jim posilu k odolání a k vítězství nad nepřáteli, i k statečnému setrvání v nesnadných zkouškách životních a k šťastnému provedení podniků, jež k vykonání jim Prozřetelností Boží uloženo bylo.

Sluší ostatně opětovati, že La Salle svůj ústav nikoliv nezanedbal. Pakliže se odebral na krátko do úkrytu, by odejmul tak svým odpůrcům příčinu k zášti, přec neopomíjel zaříditi vše, čeho třeba bylo ku prospěchu svěřených mu bratří. Jmenovav bratra Timotea dozorcem v Provinci a vypraviv z Grenoblu do Paříže jednoho z bratří při škole sv. Vavřince, by přinesl spolehlivé zprávy o stavu a potřebách tamního ústavu, ustanovil v třídě tomuto přikázané prozatím učitele jiného. Teprv, když tento se vrátil, oddal se zase životu zbožně kajícímu.

Brzy na to byl napaden prudkými bolestmi reumatickými, ježto se zmohly tak nemírně, že

sebou nemohl ani pohnout; jsa připoután k loži vězel v nebezpečí života. V tomto stavu říkával: Budiž Bohu chvála!“ „Jeho nejsvětější vůle se staň, ne má. Přijímáme li od něho zdraví, musíme s odevzdáním přijmout i neduhy. Jeho nejsvětější jméno budiž věčně velebeno“.

Jelikož léčivé prostředky, jichž se k vyléčení jeho zkoušelo, okázaly se býti spíše na škodu než k vyhojení, pomýšleno na účinnější způsob léčení, jakéhož se již dříve při něm v tomtéž neduhu užilo, ale mnohem bolestnějšího nežli neduh samý a podobajícího se pravému mučeníctví. Z vypsání tohoto způsobu léčení se nejlépe pozná trpělivost La Salle-ova.

Pod nemocného, položeného na mřížové se dadlo, položily se dvě rozzaveným uhlím naplněné nádoby, na které se nasypaly jalovcové jahůdky, by se tím vyvinulo prudší teplo, a vyvedlo potřebný výpar reumatické vlhkosti, tak že by zničením těchto sesílily čivy i jiné částky těla. Když na jednu stranu obnaženého těla nemocného doráželo palčivé teplo, byla strana druhá ovinuta lněnými přikryvkami a žíňovkami, by se vyvinutá teplota soustředila ve všech údech. Takové trýzni by se nikdo jiný byl nepodrobil. Světnička, v které se tento trapný podnik prováděl, byla horkem a dusivým kouřem tak naplněna, že se tam jen s tíží mohlo dýchat. V tomto jizlivém utrpení byly z úst zbožného trpitele slyšeti tyto povzdechy: „Bože můj! Bože můj, dej mně potřebné trpělivosti“. K čemuž často připojil své obvyklé díkuvzdání: „Buď Bohu chvála“. V tomto utrpení, ježto v jistém ohledu se porovnati může s mučeníctvím sv. Vavřince, osvědčil sluha Páně hrdinnou trpělivost a vytrvalost, jakož i plamen vroucí lásky k Bohu. Posléze se klouby z ponenáhlu počaly volněji pohybovati a

prudkost bolestí se mírnila. Počav se zotavovati, pocítil nevýslovnou radost, neboť se dosud více nežli pro bolesti rmoutil nad tím, že se nemohl modliti brevír a sloužiti mši svatou. Jakkoliv se snažil na místě toho říkati sv. růženec, neb kratičké zbožné povzdechy, nicméně nesnesitelné jej trápilo to, že také nemohl pravidelně přijímati Nejsv. svátost oltární. Protož jakmile počal popocházeti, ihned sloužil v domácí kapličce mši svatou; a bylo na něm viděti, jak se tvář jeho zářila nebeskou radostí.

Nabyv zase tělesného zdraví umínil si potrvati po nějaký čas v tiché samotě, aby jak říkával nahradil duševní ztráty, jež utrpěl v čas nemoce. V tom co pomýšlel, kde by k tomu účeli našel vhodného místa, nabídnul mu opat Saléon útulek na jednom ze svých statků tak zvaném „Parmenie“ rozloženém sedm mil od Grenoblu, na hřebeni vysoké hory, doposud opuštěné, kamž přicházeli pouze pastýři pasoucí tam občas svá stáda, a obyvatelé vesnic na úpatí té hory vystavených, scházejíce se tam ku počtě sv. kříže tam postaveného. Za časů La Salle-ových byla tam svatyně s klásterem zbudovaná nákladem zbožné panny jménem Aloisie, která oblekši s jinými zbožnými dívkami řeholní šat, tam se s nimi usadila, kde zachovávaly společně přísnou, jejich pohlaví přispůsobenou řeholi sv. Brunona.

La Salle přijal toto nabídnutí P. Saléona, zdržev se v Parmenii skoro po celý únor 1714. Při své pokoře hledal porady u sestry Aloisie. Tyto dvě svaté duše si vzájemně porozuměly, a ku svému svrchovanému duchovnímu potěšení si své zbožné smýšlení obapolně sdílely. La Salle se jí přiznal, že cítí v srdci mocnou touhu po samotě, a sestra Luisa jej od toho úmyslu zra-

zovala, řkouc: „Jen se neoddávejte životu osamotnělému. Nemůže to býti vůlí Boží, abyste opustil rodinu, které jste řízením Božím se stal otcem. Starosti a strasti s tím spojené jsou nezbytným dopuštěním Božím a sluší v nich setrvati až do sklonku života“. La Salle považoval tuto radu za vnuknutí Boží a poslušně se podřídil. Tak si vyvolila Prozřetelnost Boží chudou dívku, by upokojila a povzbudila kněze, jenž při své povznesené křesťanské dokonalosti, a při své poníženosti se pokládal za nehodna dokonati dílo započaté.

Mezi tím co La Salle se zdržoval v Parmenii, zažil toho potěšení, že se mu za syna a chovance přihlásil pan Dulac z Montisambertu později nazvaný bratr Ireneus. Ten byl po čtrnácte let vojenským důstojníkem, oddal se však při vojenském stavu životu hasardnímu a vůbec nezdárnému. Byv v bitvě u Malplaguetu raněn, vrhnul se jako sv. Ignác z Lojoly na čtení životů svatých.

Po dvacíti letech zřekl se vojenství, po několika měsících posluhoval nemocným ve špitalích, pak žádal o přijetí mezi mnichy sv. Brunona, potom do kláštera Františkánského, avšak nebyl připuštěn. Z toho zarmoucen rozdal chudým vše, co měl, převlekl se v poutníka, vydal se pěšky do Říma a do Lorety, žebraje po cestě, a navštívilv katakomby a některé poutnické svatyně, vrátil se do Grenoble.

Pak se pokusil zase o přijetí do některého kláštera; nedostalo se mu přijetí s připomenutím, že prý je od Boha k něčemu jinému povolán. Tu se svěřil P. Saléonovi, který jej doporučil La Salleovi, jenž se ihned jal zkoumati, shledá-li v bývalém důstojníku pravého povolání; po mnohých zkouškách přijal jej mezi své chovance, dí

mu: „Buď Bohu chvála! Budete bratrem křesťanských škol. Bůh vás chce míti mezi námi a vy budete moci mnoho dobrého působiti.“ Tato věštba se vyplnila, neb bratr Irenej vzdělával a oslavoval nejen ústav, ale každého, kdož se jej naučil znát.

La Salle se vrátil do Grenoble 19. března 1714 a dostavil se tam v čas, by se osvědčil poslušným synem církve jak slovem tak příkladem. Kliment XI. bolestně nesl, že se škodlivě rozmáhá sekta jansenistická, tedy bullou „Unigenitus“ (jedno rozený) zavrhnul 101 článků Quesnela obsažených v knize „mravná rozjímání o Novém Zákoně“

Proti tomuto apoštolskému nálezu povstali odporní soudcové a proti těm se zase opřel La Salle nestrachuje se, že sebe i svůj ústav vydá vzteku této celý kraj provenský mocně pobuřující strany, neohroženě počal hájiti proti ní církev i papeže; svolal bratry, poučuje jich o jedovatosti zavržených článků, a potvrzuje v pravdě víry katolické.

Rozmanitými způsoby snažili se odpůrci, aby jej zavlekli do bludu: shledavše jej ale nepodvratného u víře, jali se jej Jansenisté pronásledovat a hanebně tupiti. On se ale jejich nátisky nicméně nenechal odstrašiti, naopak v kázáních vyvracel jejich námitky a pohany, a poučoval a utvrzoval věřící v pravé víře.

Jeho všestranně pravidelné jednání, neposkvrněné chování jakož i jeho přísně sebezapírání nejen jej samého u lidu vážně povznášelo, nýbrž i mravní a náboženskou zvrhlost stoupenců Quesnelových na odiv postavilo. Ano on zahanbil tyto hrdé pokrytce odívající se v roucho ctnosti, aby tím snáze vcliký počet nevědomých a neopa-

trných od pravdy odvrátili; a tak se La Salleovi podařilo uvést do ovčince Kristova nazpět mnohé zbloudilé duše.

Hlava XXIV.

Následky pošlé z nepřítomnosti La Salle-ovy v Paříži.

Po dva roky La Salle ani nevkročil do hlavního města Francie zdržuje se po celý ten čas v krajích Provenském a Dofenském a trváje na modlitbách v rozjímáních, jakož i v kajicnosti na dvojí úmysl ten, by utišil zlost nepřátel svých, a aby vyprosil požehnání s nebe na svůj ústav. Jakkoliv mezi tím časem nepřerušil, nýbrž stále setrval v péči o blaho svých chovanců, maje styky s bratřími Bartolomějem, Tomášem, hlavním plnomocníkem v Saint Yonu, a Josefem dozorcem, nicméně zneužili nepřátelé jeho nepřítomnost na škodu ústavu jeho.

Rozšiřovaliť zúmyslně pověst, že La Salle co zakladatel opustil řádovou společnost, protože nechtěl na dále zachovávatí řeholní předpisy, jež sám jiným k zachovávaní uložil; že tedy je třeba, aby tyto zmírněny byly. I zdálo se, že k tomu bylo dosti příznivých okolností, jelikož se La Salle vzdálil, aniž by byl ústav někomu jinému svěřil, leč pouze bratru Bartoloměji, jenž co představený noviciátu požíval jistou vážnost a důvěru pro své svědomité plnění řeholních zákonů, ale nemaje sobě přikázanou výkonnou moc, přicházel často do rozpaků. Pokud byl La Salle živ a nezřekl se důstojnosti představeného, nemožno bylo voliti pro bratry jiného přednostu. Při takovém stavu věcí nacházel se ústav v poměrech neurovnaných; toho tedy odpůrcové La Salleovi zneužili, chtějíce

do zařízení ústavu uvést změny, po kterých po celých deset let toužili, jež ale La Salle připustiti nechtěl. Vykládali tedy bratřím, jak obtížno jest vedení a správa ústavu ba i nesnesitelné pro každého jednotlivce: že i La Salle sám nemohl se déle podržovati, a že žádný z bratří nepovažoval se za schopna k přijetí nástupnictví. tedy že celé zařízení nezbytně musí být opraveno. Nesmí se však přehlédnouti, že takovéto opravení směřovalo na úplné zrušení celého moudrého sestavení řádu.

Zajisté, dle úmyslu zakladatelova měli všickni bratři, rozeslaní do kteréhokoliv místa, tvořiti jednu toliko rodinu, závislou na jediném vrchním přednostovi a držeti se jednoho zákona, totiž předepsané řehole. Všickni pak bratři, jsouce povoláni k totožným povinnostem, stejným způsobem museli být vzděláni, všem se muselo dostat stejného vyučování, všickni měli vynikati těmitéž ctnostmi, všickni se měli nésti tímtéž duchem. By se tato jednota uskutečnila a i pro budoucnost udržela, museli se bratři podrobit jednoročnímu noviciatu, v němž by se s řeholním duchem seznámili, ano čas po čase se uchýlili v rozjímavé soukromí, a mimo to každého měsíce dopisovati svému představenému o svém působení, o svém přání a t. d. Představený a dozorce docházel do všech jednotlivých ústavů, by se přesvědčil, vládne-li tam pravý řeholní duch, a aby po případě odpomohl, kdyby tu a tam předepsaný řád byl porušen. Mimo to měl představený úplnou moc odvolati neb jinam přeložiti toho kterého bratra, aniž byl povinen pověditi příčinu, proč tak učinil, kdykoliv to uznal za potřebné k zachování svornosti a míru v ústavech, aneb z jakékoliv jiné příčiny. Podřízení biskupu a místním farářům, dožadovati se

měli u těchto pokynutí, jak by se ohledem na diecesní a farní požadavky spravovati měli, nesměli však připustiti zavádění jakýchkoli novot v řeholních pravidlech buď ve vyučování, aneb v pospolitém řeholním obcování. Řeholní předpisy byly, jak již na počátku této knihy bylo povédáno, důkladně promyšleny, zkoumány a stvrzeny, načež setkaly se za všech okolností nejlepších výsledků, a nikdy neobjevila se příčina měniti je; a proto se až dosud přísně zachovávají.

Nejvíce pak popuzovalo protivníky La Salle-ovy to, že od škol bratrských vyloučení učitelové světští, kteří také chtěli, aby bratři měli představeného mimo ústav bydlícího; by se každý ústav spravoval sám pro sebe, a aby bratři nepodlehali přeložení na jiná místa. Slovem zamýšlelo se úplné na mnohé části roztrhání díla La Salle-ova, a utvoření tolika neodvislých ústavů, kolikero škol se tehdáž pro chudé děti otevřelo. Snadno si lze domysleti, čeho se tímto schytralým návrhem mělo dosíci. Jistě, kdyby se byl tento návrh provedl, byla by z ústavu La Salle-ova nepozůstala než historická upomínka, jelikož by se následkem rozdělení byl musel úplně rozpadnout.

Ještě jiná a mnohem větší pohroma mohla z toho pojíti. Té doby bylo totiž francouzské duchovenstvo rozpoltěno na dvě strany, a přemnozí duchovní pohrdnuvší apoštolskou stolicí stali se stoupenci sekty jansenistické. Kdyby tyto sektáři se byli zmocnili výchování národa, byl by z toho následoval žalostný převrat, nenávisť církve a úplné odpadnutí od svaté stolice. Tomu by nelze bylo odpomoci, jelikož mnozí své bludné smýšlení dovedli rouchem pokrytým zakrývati.

Bůh ale bděl nad spásou svého stádce tak, že se nezdařil tento lstivý úmysl. Protož nemoha si arcibiskup pařížský vysvětliti příčiny, pro které se Jan La Salle svého ústavu vzdaloval, a chtěje zabrániti, aby se mezi učiteli lidu nevloudil duch jansenistický, jmenoval dozorcem škol zbožného a všestranně váženého P. Brou. Ten si svou horlivou důsledností osvojil v brzku všecku správu a řízení bratrského sboru pařížského. Vychovanci La Salle-ovi, buď že se neodvážili protiviti se tomuto zařízení, aneb že spokojeni byli řízením jeho, usnesli se, že jej nazývati budou svým představeným, a aby vyplnili jeho přání, uznali jej co takového písemnou od nich jednosvorně podepsanou listinou.

Dle příkladu pařížských zvolily si i jiné ústavy za představeného kněze. Toto zařízení ale nemělo škodlivých následků, jakkoli nejstarší z bratří, vidouce v tom nebezpečí hrozící ústavu, upozornili na to bratra Bartoloměje by se proti takové opravě opřel. Nicméně však nebylo v tom pádu žádného odporu třeba, jelikož duchovní představení sami ani nepomýšleli na zneužívání moci sobě svěřené a jen na tom přestávali, býti pouhými ochranci bratří, ponechávající řiditelům jednotlivých ústavů jednati neobmezeně po právu jim doposud příslušícím, a šetríce oproti bratrským sborům všemožných ohledů. Ano pařížský arcibiskup sám všelikého měnění řeholních předpisů se zřekl.

La Salle byl o všem, co se bylo přihodilo, dopodrobna zpraven, přece se nevydal do Paříže ponechávaje vše rukoum Božím, důvěřuje nezvratně prozřetelnosti Jeho. Ale bratři v Paříži, ve Versailles a u sv. Dionisa, toužíce míti jej zase ve svém středu, obávající se však, že by pouhými

prosbami ničeho nedosáhli, způsobem nejnalehavějším upozornili jej na potřebu návratu jeho. Za tou příčinou poslali mu listinu tohoto obsahu:

Náš vřele milovaný otče!

„My přednější bratří škol křesťanských majíce zření k větší slávě Boží a k většímu blahu svaté církve a naší řeholní společnosti, uznáváme za svrchovanou potřebu, abyste zase převzal péči a hlavní správu posvátného díla Páně, jelikož se Bohu líbilo vyvoliti si Vás, byste dílo to založil a po tak dlouhý čas spravoval. Všickni se neseeme přesvědčením, že jako Vám Bůh dal, tak Vám i ještě dá svou milost a potřebné síly, byste řádně spravoval tuto společnost, která se pro církev osvědčila tak veleprospěšnou, a spravedlivé jest vyznání naše, že Vy jste ji vždy vzorně a s nejlepším výsledkem spravoval.

Protož Vás, přelaskavý otče, co nejpokorněji prosíme, a ve jménu celého sboru společnosti, jemuž jste poslušnost připověděl ukládáme, byste se vrátil a bez prodlení převzal péči a vrchní řízení celého ústavu, znamenajíce se v nejhlubší uctivosti nejponíženějšími poddanými našeho nej-laskavějšího otce. Na osvědčení toho se všickni tuto podpisujeme.“

Tak se stalo v Paříži, dne 1. dubna 1714.

Účinek tohoto listu byla se strany La Salla ochotná jeho poslušnost, jenž se hned vydal, aby se rozloučil s arcibiskupem a s přednějšími dobrodinci. V den odchodu tisknuv několikráte své milé chovance k srdci, napomínaje jich k oba-polné jednomyslnosti, udělil všem své otcovské požehnání. Opustiv Grenoble, odebral se do Lyonu, kdež se zdržel několik dní; odtud se ze zvláštní úcty vydal k uctění tělesných ostatků sv. Františka Saleského, a navštívil některé ústavy, které

byly na té cestě, jíž se právě ubíral, nejbližší, dosti uondán přišel do Paříže 10. srpna 1714. Radost bratra Bartoloměje a celého bratrského sboru při objímání úcty a lásky hodného otce byla k nepopsání.

První slova sluby Božího byla: „Tu jsem, co žádáte ode mne?“ Bratří jej snažně prosili, by hned převzal řízení všech ústavů; ale on se v tom neokázal příliš povolným, nýbrž raději si přál, pokud je na živě, aby si bratří zařídili správu přiměřenou řeholním předpisům, obávaje se, že by po jeho smrti mohl být zvolen některý světský představený, který by hned v základu ohrožoval ústav.

Ale žádoucí tento jeho návrh se nezdařil, musel nicméně proti své vůli vrchní správu vésti, pojal však bratra Bartoloměje za spolusprávce se vnějším vedení ústavu.

U vykonávání vrchní správy bylo mu bohužel zápasiti s nemalými obtížemi; neb se jednalo buď o odstranění neb o dorozumění se s P. Brou. Ten s počátku, co od arcibiskupa ustanovený, hájil své postavení co představený, avšak za nedlouho co zbožný a spravedlivý kněz uznal, že La Salle co zakladatel jest oprávněn řídití společnost školních bratří a ochotně upustil od dalšího vlivu v řízení ústavu. Tak mohl La Salle po dvouletém nesnadném řízení pokojně se zasazovati o vyvinutí a zdokonalení svého díla.

Hlava XXV.

La Salleova důvěra v Boha.

V tomtéž roce, v němž se La Salle do Paříže vrátil, byl šlechtic z Armeštalu přijat do noviciatu. Ten pocházel ze vznešené rodiny ně-

mecké a sloužil ve vojště císařském pod princem Eugenem Savojským, načež se po krvavé bitvě u Denainu zřekl vojenství vydav se na cesty. Došel na cestách svých do Lyonu, dozvěděl se, že v jednom kostele má jistá ďáblem posedlá osoba zaklínána býti. Chtivostí puzen, jakkoliv luterán a zarytý bludař, chtěl tomuto obřadu přítomen býti myslé, že nalezne v něm novou příčinu vysmáti se obyčejům katolickým. Sotva že vkročil do chrámu, ona posedlá zběsile se naň vrhla volajíc: „Ty nevěříš v zlé duchy? Jednoho dne zkusíš zuřivost ducha zlého.“

Uděšen touto výhrůžkou a zároveň zastíněn milostí Boží, odešel z chrámu s předsevzetím, že se kacířství zřekne a stane se katolíkem. Ano, přišed do Paříže, na radu jistého váženého řeholníka zřekl se i světa, vstoupiv do noviciatu školních bratří dne 8. října 1714. Tam očekával jej zlý duch, jak mu to předpověděl.

Z Armeštalu utrpěl v bitvě několik poranění, která tehdáž byla již úplně zacelena a vyléčena. ale tohotéž dne, co vstoupil do ústavu La-Salle ova, se rány ty znovu otevřely s bolestmi a záchvaty tak děsnými, že zplakali nad ním bratří, kteří byli očitými svědky tak hrůzného utrpení. Všecky léčivé prostředky okázaly se býti marnými. Zlo se okamžitě horšilo, až pozbyl řeči nemoha sebou ani hnouti; proto mu bylo uděleno poslední pomazání. Ku podivu! Tato svátost působila tak zázračně, že z Armeštalu nabyl zase smyslů, za několik hodin se pozdravil a hned druhého dne na to mohl již se oddati počátečnímu noviciatnímu cvičení.

Ale toto zotavení nemělo dlouhého trvání, neb sotva že uplynul jeden týhoden, upadl ve stav daleko broznější předešlého, zbaven smyslů,

bolestí se svíjel, chrlil krev, divě ztáčel oči. Chvillemi se zdálo, jakoby oči upíral na nějaký předmět ve světnici, nepravidelně pohyboval ústy, jakoby s někým ustrašeně rozmlouval, rozháněl rukama, jakoby se bránil proti útokům, jimiž ohrožován se zdál. V tomto horečném sebou lomcování setrval po celou noc; pak upadl v úplnou po několik hodin trvající zmrtvělost, a tu se zdálo, jakoby viděl množství v hrůzných podobách ho oblétajících zlých duchů, hrozících mu zardoušením, nezřekne-li se života řeholního. Toto hrůzoděsné vidění vyvinulo na celém těle hojného potu. zděšeně měnilo jeho tvář, že se zdálo, jako by již blízek byl smrti. Pak se mu zdálo, že se mu zjevila Rodička Boží Panna Maria, ana od něho zapuzuje hejno pekelných duchů a jej konejší. Nabyv smyslů snažně prosil, aby oblečen byl v roucho řeholní, v němž se mu ulehčilo; ale tato úleva mu přišla draho, jelikož ďábel toto jeho chování pokládal za novou sobě učiněnou potupu, se vymstil ještě jizlivějším trýzněním své oběti. Přicházelo mu, jakoby jej zlý duch uchopil za krk, aby ho až k smrti doškrtil. Nešťastník nemohl ani vydechnouti, tím méně mluvíti, neboť mu i jazyk zpuchnul, ač zachoval úplně jasnou mysl. Když se utišil, podána mu byla nejsvětější svátost, a poněvadž se zdálo, že život jeho vězí v patrném nebezpečí, shromáždili se bratří kolem jeho lože a začali se modliti za šťastnou hodinu jeho smrti. Mezitím co se modlili počal se nemocný tišiti tak, že sotva dokonány byly modlitby, on pojednou se cítil jako znovu-vzkříšený.

Uzdravil se i tenkrát, ale brzy zase onemocněl. Zlý duch chtěl tuto duši vzdáliti od cesty křesťanské dokonalosti; když marným se osvědčilo

jeho pokušení, odvrátiti jej od stavu řeholního, pokoušel se vzbuditi v něm zášť proti La Salle-ovi, bratru Bartoloměji i proti zpovědníku jeho. Obnoviv tedy všecka dříve již popsaná trápení; vyškubnuv mu nehty u nohou s ukrutnými bolestmi, vylíčil mu tyto tři osobnosti jako katany, kteří ho takto chtějí utrýzniti až k smrti.

La Salle, jenž až dosud s napnutou pozorností zkoumal nadobyčejný stav nešťastného churavce chápal, že žádným lidským prostředkem nedojde uzdravení. Tu pln důvěry a víry v Boha dlouho se vroucně modlil, posléze se uzavřel ve světnici nemocného šlechtice, jal se nad ním vykonávati církevní zařikání. Proti tomu se ďábelství spočátku opovážlivě opíralo, až donuceno bylo vyjítí z toho těla, jež po tak dlouho soužilo, by se v ně více nevrátilo.

Tato důvěra v Boha, že se mu dostane všech milostí, jež považoval za potřebné pro ústav, sebe a bližního, byla nejpřednější ctností La Salle-ovy, již osvědčoval při všech okolnostech. Takto důvěřujícím v prozřetelnost a dobrotivost Boží se ukázal nejen v případech kromobyčejných, nýbrž každého dne ano v každé chvíli. Tak ku příkladu, když bratří naň nalehali, aby té vážnosti, jíž se těšil u krále Ludvíka XIV. použil k vymožení listu výsadního, jímž by zabezpečeno bylo zákonité trvání ústavu, odpověděl:

„Neslušelo tak učiniti pokud žil biskup Charterský, ježž král poctil takou důvěrou, tím méně nyní po jeho smrti. Náš ústav jest dílem Prozřetelnosti Boží, její ochraně i na dále jej odporučíme. Chcete-li,“ doložil po kratičkém rozvážení, „můžete o to prositi po mé smrti.“

Tato důvěra, jíž skládal v Boha a která jej vedla ve všelikých potřebách nedůvěřovati v lidi,

došla u Boha odměny prokazováním zvláštních milostí nejen ústavu, ale i La Salleovi samému, v němž všickni obdivovali člověka nadobyčejného k němuž se utíkali hříšníci, nešťastní a pochybující.

Věhlasná pověst o jeho svatosti přivedla k němu jistého nešťastníka, jenž se nechal vysvětit na kněžství, aniž cítil v sobě povolání ku stavu duchovnímu, ale aby došel přijetí, tvářil se co povoláný a ctnostný. Stav se knězem, pokoušel se prostředky nedovolenými o štěstí a vyšší hodnosti. Puzen prudkou vášnivostí, ucházel se o to, ano za tím úmyslem i vlastní krví podepsal přípověď, již se zadal moci ďábla, jen aby ho tento duch pekelný nechal až do pětašedesátého roku svého stáří užívati všelikého štěstí. Nešťastník ten ale brzy poznal, že tento jeho vyvolený pán nenazývá se bez příčiny duchem lži, neboť jej zavlekl pod nesnesitelné jeho nepravosti.

Jednoho dne utrápen jizlivými výčitkami dostavil se do domu školních bratří u sv. Sulpicia, poroučeje se do modliteb La Salleových, jemuž se jal vypravovati o hrůzných věcech. Kleče před ním, s usedavým pláčem úpěnlivě prosil, aby mu svou osvědčenou laskavostí pomohl k ukojení svědomí ukrutně pobouřeného.

Zbožný La Salle těšil ubohého laskyplným poučováním, napomínal jej, aby doufal v milosrdenství Boží, připraviv jej ku složení doživotní zpovědi, kterouž tohotéž dne s pláčem a lítostí vykonal. Po uděleném mu rozhřešení žádal usmířiti své veliké viny vstoupením do některé řehole, v níž se hledí zvláště ku kajícímu životu.

Přečasto navštěvoval La Sallea, aby hledal u něho útěchy a rady; a tu nebude nemístné

zmíniti se o některých pokynutích, jimiž poučoval jistého jiného kajicníka:

„Přizpůsobte se,“ tak mu psal, „s laskavou povolností ku všelikým slabostem svého bližního, především pak si uložte, že nikomu nedáte znát své udivení nad některými jeho poklesky. Strážte se ukazovati nemírnou přísnost nebo pánovitost k bližnímu, ať je on kdokoliv, dobře věda, že to nejvhodnější prostředek k pojištění svého vlastního vnitřního upokojení a k snadnějšímu překonání své vlastní svéhlavosti.“

Hledejte každodenně všemožnou příležitost prokázati se službovolným těm, proti kterým jest srdce vaše jaksi zaujato. Buďte upřímný ku každému. Nepromluvte ni jediné slovo, jež by se vztahovalo na poklesky bližního. Nepronášejte ztížnost o jiných, leč by neuchylná potřeba to za povinnost ukládala.“

Jaká to laskavost jest v těchto radách vyslovena! Hle, kterak se tu slova sv. Pavla: „Láska dobrotivá jest,“ ve světci La Salleovi osvědčila a zdokonalila.

Hlava XXVI.

La Salle v Saint-Yonu.

Ústav bratří škol křesťanských mnoho utrpěl v r. 1715 úmrtím Ludvíka XIV., jež se událo 1. září. Tento král uznával všeobecnou prospěšnost ústavu La Salleova, a byl proto jeho velepříznivým ochráncem, v něm tedy padla ústavu mohutná opora a ušly výnosné příspěvky. Hned po jeho smrti odešla z Paříže jiná o školy křesťanské velezasloužilá osobnost, paní z Maintenonu, usadivši se v Saint-Cyru, aby přihlížela k výchování dívek tamního ústavu, a zároveň, by

se připravila poníženým a blahočinným životem k šťastné smrti.

Když zašly tyto dva zdroje výnosných almužen a zdražily se zároveň potraviny, nebylo La Salle-ovi možno vydržovati v Paříži noviciát; protož ho na počátku října přeložil do Raonu do domu Saint-Yona, kdež cena životních potřeb mnohem nižší byla oněch v hlavním městě.

Brzy na to, uznávaje že jeho přítomnosti u sv. Sulpicia není neuchylně třeba, přesídlil La Salle sám k Saint Yonu s úmyslem, že tam znovu upraví noviciát, ježto jej považoval za základ ústavu.

Tam setkal se mimo s P. Blain-em, horlivým příznivcem zdaru školních bratří, také s panem z Pontkarré-em, jenž sotva spatřiv La Salle-a snažně jej prosil, by otevřel ústav pro vychování jinochů světských, na jejichž chování přísnost vlastních rodičů jest nedostatečná.

Nesen vroucí láskou nemohl odepříti toto nabídnutí, považuje tento úkol za mocný prostředek k navrácení zbloudilých duší Bohu. Položil pouze za podmínku, aby tito jinoši směli být připuštěni k návrhu prvního soudního předsedy. Úžasné a utěšené následky tohoto zařízení nenechaly na sebe dlouho čekati; ježto mnozí pokládáni za nenapravitelný, dojeti milostí Boží a mocným apoštolským slovem sluhy Božího, se polepšili; byvše vráceni rodinám svým, vzoruým životem svým toho dovedli, že příbuzní jejich zapomněli na trpké bolesti, ježto jim svým dřívějším nezvedeným chováním způsobili: tak i jiní prosili o milost přijetí do některého řeholního řádu, by se tam z přešlých poklesků káli.

V červnu r. 1716 byl La Salle velmi mile překvapen, byv totiž v Saint-Yonu navštíven panem

Gense-em, věhlasným dobrodincem bratří v Calais-u, který s panem De La Cocherie, zakladatelem ústavu v námořské Bolognii se vydali na cestu jen za tou příčinou by zase jednou viděli La Salle-a, a z blízka pozorovati mohli jeho úžasu hodné ctnosti.

Za ten kratičkový čas, co se tam zdržovali, podivili se jeho nesmírné chudobě, a tážíce se ho, proč se zřekl kanonikátu a všeho svého vezdejšího jmění, ježto by snad lépe bylo bývalo vše co vydatnou pomůcku k snadnějšímu vydržování a povznešení ústavu podržeti sobě. Na to tenkrát svou vrozenou otevřeností odpověděl: „Ubezpečuji vás, pánové, že kdyby Bůh tehdy, když mne upozornil, jak velice prospěšným se stane náš ústav, byl spolu předpověděl i kříže a protivenství, na které narazím, snad bych pozbyl býval pevné vůle, a nebyl bych se opovážil jen hnouti jediným kamenem té budovy, již postaviti jsem se odhodlal. V nejjizlivějším protivenství jsem zpozoroval, že nepřátelsky proti mně vystupovali lidé, v které jsem pevně důvěřoval a očekával od nich, že mne v započatém budování nejen podporovati ale i pomáhati budou. Kdybych byl spoléhal na sebe, na mou důstojnost a na mé pozemské statky na místě, abych důvěřoval jedině v Boha, náš spolek, celé naše dílo by se bylo rozpadlo, a nezbylo by z něho než rozvaliny. Avšak budova byla dostavěna, a všemocnou ochranou Boží odolalo všelikému úsilí vynaloženému na jeho rozrušení. To mne posiluje v důvěře, že vítězně překoná všecka protivenství, která i v budoucnosti nastanou; a dílo toto církvi svaté prokáže služby, jaké ona právem od ní očekává.“

Když pan Gense odcházel, chtěl jej La Salle doprovoditi, ale mnohá neodkladná zaměstknání

to nepřipustila; však brzy potom nahlížeje, že jeho návštěva velice prospěje ústavům v půlnočních krajinách Francie se nacházejícím, a chtěje vyhověti naléhavému přimlouvání bratra Bartoloměje, pěšky se pustil směrem ke Calaisu v prvních dnech srpna 1716.

V tomto městě byl přijat s nevypravitelným potěšením a dostalo se mu okázalých projevů vážnosti a úcty od úřadů, od vznešených i od občanstva. Odtud se sebral do Saint Omeru, kdež se s tamním biskupem měl dohodnouti o založení křesťanských škol, k jichž otevření došlo r. 1719.

Ze Saint-Omeru vrátil se La Salle do Saint-Yonu. Pověst o jeho svatosti mu předcházela, protož mu téměř celé město vyšlo vstříc, by jemu svou hlubokou úctu projevilo. Mnozí líbali jeho šat, jiní jej prosili o požehnání: tak že průvod jeho až do domu školních bratří byl pravým slavo-průvodem. Prachudičský šat jeho hluboce dojal ty zbožné lidičky, kteří jej nepozorovaně oblékli v lepší řeholní šat, starý pak oděv co posvátný ostatek uložili.

Sotva se vrátil do Saint-Yonu následkem únavného cestování ochuravěl, musel tam zůstat přes dva měsíce, snášeje nejjizlivější bolesti se svatou ba úžasnou odevzdaností. Pozdraviv se znovu pomýšlel vzdáti se vrchního říditelství ústavu, maje za to, že nadešla vhodná doba vyplnění tohoto toužebného přání. K tomu konci nechal k sobě přijíti do Saint-Yonu přednějších bratří z Raonu a z Darnétalu, jakož i představené noviciatu i ústavu pro jinochy světské. Pomodliv se dříve, jak mívával obyčej, vydal ve zvláštním oslovení počet ze své poslední cesty, poukázav spolu na utěšený stav, v jakém se, díky Bohu, ústav nachází. Pak upozorniv na svou sešlost, která mu

zřetelně připomíná, že jeho žití jest na krátko odněřeno, omlouvaje a vážné důvody pronášeje, aby pohnul bratry, by jej propustili a z bratří ústavu horlivě oddaných si jmenovali představeného; i viděli se bratři nuceni ustoupiti jeho vůli. Usnesli se tedy, že vyšlou bratra Bartoloměje jakožto vrchního dozorce do každého jednotlivého ústavu, by oznámil nejbližší zasedání povšechné kapitoly, a nechal si od každého bratra dát písemnou přípověď, že předpisy sem spadající přijme a dle nich se zachová. K tomu jej splnomocnili tímto písemným vynesemím:

„My podepsaní bratři křesťanských škol sešedše se do domu v Saint-Yonu, abychom opatřili vše, co blaho našeho ústavu vyžaduje: a hledíce k tomu, že pan La Salle, náš zakladatel, skoro již rok není s to pro své neduhy obtíže svého úřadu snášeti: uznali jsme za prospěšné, ba za nutné, aby bratr Bartoloměj, jenž mu po několik let u vedení našeho sboru vypomáhal, navštívil všecky jednotlivé odvislé naše ústavy, aby seznal, jak se všudy šetří naše posvátné řeholní předpisy, načež by se v dorozumění s přednějšími bratřími pro budoucnost stanovili prostředníky, kterými by se oživila a utužila svornost a jednota mezi námi; bychom se usnesli o ustanovení vrchní naší správy a opatřili zároveň povšechné upravení ústavu našeho v schůzi, jež zahájena bude roku nejbliže příštího v ústavu v Saint-Yonu od svátku Nanebevstoupení Pána našeho Ježíše Krista, až do svátků Svatodušních. Na osvědčení toho se tuto vlastnoručně podpisujeme:

V Saint-Yonu 4. prosince 1716.

bratr František — bratr Desiteus — bratr Karel
bratr Ambrož — bratr Štěpán.

Pod tímto ztvrzením se čte :

Co bratři svrchu uvádějí ustanovili za mého souhlasu
G. B. De La Salle “

Jediný od dohlídky bratra Bartoloměje byl vyjmut ctihodný bratr Gabriel, zdržující se v Římě, ale La Salle nechtěje ho pro vzdálenost z ciziny obtěžovati, poslal mu druhého dne následující dopis :

„Není mou vinou, že jsem vám tak dlouho nepsal. Psal jsem vám před tímto listem, ale nedostal jsem odpovědi. Myslím, že vás mé psaní nedošlo, jako se to jistě stalo s dopisy vašimi poslanými mně. Za tu dlouhou dobu jsem zakusil mnohých nepříjemností. Nyní se právě nacházím v ústavu v Saint-Yon v předměstí Raonském, kde máme noviciat. Ubezpečuji vás, přemilý bratře, že vás mám stále na mysli, a často se za vás modlím. Nyní mně můžete psáti, kdy se vám bude líbit a doufám, že bratr Timoteus, který působí nyní v Avignoně, a je velmi obezřelý, o mně psaní vaše odešle, a já vám s vděčností zase odepíši.

Skoro po deset měsíců mně zdraví obstojně slouží, a hnedle tomu bude rok, co jsem se usadil v zdejším ústavu. Poslední vaše psaní mne velmi potěšilo. Seznal jsem z něho výtečné vaše srdce. Sdělte mně jak se vám vede. O posledních prázdninách jsem vám chtěl poslat ještě jednoho bratra, moudrého a dobrého učitele, který dříve již byl v Římě, jenž velmi správně mluví po vlašsku, ale z příčin naléhavých museli jsme jej poslat jinam. Bratři pomýšlejí zahájiti shromáždění ode dne Nanebevstoupení Páně až do Hodů Božích Svatodušních, aby upravili rozličné na řeholní zákony a na řízení ústavu se vztahující záležitosti. Žádám vás, bratře přemilý, byste nám sdělil svůj

souhlas se vším, co v této schůzi od čelnějších bratří ústavu usnešeno bude.

„Mám za jisto, že školu sobě svěřenou držíte u vzorném pořádku. Prosím vás, zdělte mně, kolik žáků navštěvuje školu tu. Váš synovec přišel ke mně, pravil, že chtěl vstoupiti do noviciatu; zdál se mně ale býti ducha poněkud tékavého; řekl jsem mu, by si to dobře rozvážil; od těch dob jsem jej více neuzřel.

Přelaskavý bratře, ostávám v Pánu Ježíši Kristu zcela oddaný

La Salle.“

Hlava XXVII.

La Salle se vzdává představenství a místo jeho zaujímá bratr Bartoloměj.

Bratr Bartoloměj věrně oddán úřadu naň složenému, bez odkladu se vydal na cesty, zanášeje se skoro pět měsíců prohlížením dvaadvaceti domů, jež tenkrátě čítal ústav. Vrátiv se do Saint Yonu 1. května 1717 zdělil, že všickni bratři ni jediného nevyjímaje podepsali slib, jímž se zavázali, že poslušně budou státi k ustanovením nejbližší všeobecné kapitoly.

Za čtrnácte dní po jeho návratu se sešlo šestnácte řiditelů u La Salle-a, chtěje zbožným rozjímáním v zátiší otužiti duší svých, aby se pak vydali k jmenování představeného dle výslovného přání zbožného zakladatele. Ten ve svých poradách směřoval výhradně k tomu, aby upozorňoval bratry na důležitost úkonu, na jehož konečné provedení se právě připravovali; a že jest nezbytně třeba, aby sebe i výsledek toho úkonu poručili řízení Božímu, neboť volba sama musí se provésti tak, aby se do ní žádné lidské

ohledy nevmísily. Z tohoto ohledu projevil La Salle své mínění bratřím následovně:

„Jest třeba, abyste své náhledy a přání vytrřbili, chcete li s Duchem Svatým hodně spolupůsobiti při volbě toho, kterého si Bůh sám z vašeho středu vybral. Nenechte se vésti ohledy světskými, výhost dejte osobní předpojatosti a neodůvodněným předsudkům. Při té volbě se neohlížejte na vlastní prospěch, na přízeň neb nepřízeň, nenávisť, náklonnost neb hněvivost. Zachovejte své srdce v úplné nestrannosti, a nakloňte se k tomu, o němž zvíte, že v jeho prospěch vypadla většina hlasů. Jelikož nejste vy, jenž volíte, nýbrž Bůh ve vás a vaším prostřednictvím, pozdvihněte mysl svou k němu a neustaňte modliti se s apoštoly: „Iy Pane, který znáš srdce všech, ukaziž, kteréhož jsi vyvolil“. Skutk Apošt. 1, 24. Chcete-li jej poznati, dejte svůj hlas tomu, jehož vám svědomí vaše odporučilo; který dle vašeho přesvědčení má největší zásluhy, jež byste volili v hodinu své smrti, jehož uznáváte za nejschopnějšího k řízení ústavu, a vyzbrojeného pevnou vůlí a nezdolnou touhou udržeti v platnosti řeholní předpisy, a udržeti všecky bratry v horlivosti a zbožnosti.“

„Jmenujte toho, na němž poznáváte, že jest nápadně obmyšlen dary Ducha Svatého, že je moudrý zbožný a rázný. Dejte svůj hlas tomu, v němž tyto vlastnosti dokonale jsou soustředěny a které k zdárnému řízení tak četné rodiny Boží jsou svrchovaně potřebny jako: opatrnost, přívětivost, bdělost, ustálenost, zbožnost, horlivost a laskavost. Zvolte si toho, jenž v nejvyšším stupni v sobě sjednocuje tyto řídké ctnosti, a umí je vždy pospolitě vykonávati: horlivost ve spojení s obezřelostí, osvícenost s laskavostí, odhodlanost

s přívětivostí, dobrotivost s přísností: jenž jest přívětivý bez rozmazlivosti, pečlivý bez mrzutosti, pevný bez kolísání, horlivý bez roztrpčenosti, dobrotivý bez slabosti, opatrný bez lstivosti.“

„Pověřte svým hlasem onoho, jenž žije svatě a se snaží, by se takovým stal, by byl vzorem vaší, hodným vašeho následování; jenž se na svém povýšeném křesle nebude vynášet, ale ponížovat, jehož srdce vás bude otcovsky milovat, jež ale i vy v jeho nad vás povznešenosti bez přetvářenosti milovati budete. Při té volbě neberte ohled na jeho rod, ani na jeho stáří, ani na to, jak dlouho členem ústavu, jaké je tváře neb postavy. Myslete si jako byste v něm neviděli člověka, nýbrž Boha samého. Pak zvolíte jistě toho, jehož pro vás zvolil Bůh sám, když zvolíte člověka dle srdce Božího a ne pouze dle srdce svého. Člověk vedený milostí Boží a v němž milost Boží působí, není člověkem pouhé lidské záliby a přízně.“

Mimo tato napomenutí předložil La Salle svým učňům modlitbu k Duchu Svatému, kterou on sám složil, povzbuzuje jich, aby ji často konali. Samo sebou se rozumí, že před volbou bylo třeba přípravné schůze za příčinou stanovení pravidel a předpisů, jichž dlužno bude šetřiti při hlasování; a tu prosili bratři La Salle-a, by té schůzi předsedal. Ale on, obávaje se, že by ta úcta, jakou se k němu bratři nesou, snadno by mohla býti závadnou volnosti při rozvahách i při hlasování, protož krátce odpověděl: „ostanu v svém pokojíku a prositi budu Ducha Svatého, by vás osvítiti ráčil.“

Posléze se dne 8. května 1717 bratři sešli a obcovavše dříve mši svatě, po vzývání Ducha Svatého přikročili k tajnému hlasování a jmeno-

vání společného přednosty, co nástupce zbožného La Salle-a. Jednosvorně zvolen bratr Bartoloměj. Nechybělo mnoho, aby tento po takovém výsledku byl neomdlel; padnuv před bratřími na kolena úpěnlivě jich prosil, by tímto úřadem pověřili jiného, hodnějšího a schopnějšího; ale čest a důstojnost, které se v své pokoře mýnil uhnouti neuprosně mu uložila poslušnost; ač u domnění své nehodnosti sklíčen a jako zničen, musel u nohou svých bratří, ani jeden po druhém přistupovali k němu, slibující poslušnost ve svém i ve jménu jednotlivých jimi zastoupených domů řeholních.

I osvědčil tento nový vrchní představený takovým jednáním, že má na mysli jen slávu Boží a blaho ústavu. Než zkušenost v Paříži jej poučila, že všecka jeho síla nestačí k zdárnému nesení těžké odpovědnosti za celou řeholní společnost: protož poradiv se s La Sallem, prosil svoliče, by mu dva bratry ustanovili k výpomoci, kteří by s ním sdíleli péči o správu veškerého ústavu. Byliť k tomu účeli zvoleni pod jménem „pomocníci“ (asistenti.)

Po těchto volbách obrátili bratři zřetel na upravení řeholních předpisů; každý přednesl svůj úsudek o nich, pak je předložili k posouzení La Salle-ovi. Po bedlivém uvážení těchto usnesení, připojil k svému dobrozdání ještě některé pokyny o skromnosti nově zvolených asistentů, a jistá ponaučení, jakby si tito měli počínati, by se ve všem udržel náležitý pořádek. Když pak toto opatření bylo dokonáno byl opis toho rozeslán do všech jednotlivých ústavů, pověřen a podepsán od bratra Bartoloměje, aby se mu každý člen ústavu poslušně podřídil. Jakmile se viděl La Salle v postavení podřízeného, cítil se jaksi povýšeným, oddav se vnitřnímu zdokonalení sebe

zvláště v ctnostech pokory a poslušnosti, jimiž dříve již vzorně vynikal. Nechtěl, aby se naň bral zvláštní nějaký ohled, ano přál si by si ho ani nevšímalí a třeba jím i pohrdali: řeholní předpisy zachovával tak, jakoby byl nejhorlivějším novicem, jakož býval vždy nejprvnějším, kdykoli se v ústavu odbývala duchovní cvičení. Po vyvolení bratra Bartoloměje podržoval se tím přísnější kázní a tím horlivěji trval na modlitbách. Ač zdraví jeho bylo vetché, nosil na holém těle zíněný šat, opasek se železnými kroužky, opatřený naostřenými ocelovými špicemi. Každého dne se mrskal až do krve, aneb se trýznil, leže na zubatých zašpičatělých kruzích; a na nahých prsou měl zavěšený kříž s naostřenými špicemi. Ukládal si přísné posty a jiné dobrovolné tuhé kající skutky, a bolestně to nesl, vida, že jiní nepohrdají jím tak, jak se o sobě domníval, že by to byl zaslouhoval.

Nehledaje v ničem vážnost pro sebe, dával tento svatý muž ve všem příklad dokonalého sebezapření; nikdy si nedovoliv ničehož, co by se zdálo být jakousi odchylkou od řeholních pravidel, aniž by k tomu byl nedostal dovolení. Při společných cvičeních, hledal vždy poslední místo, a bylo vždy třeba rozkazu nástupce jeho k tomu, aby se usadil na místě prvním.

Nemaje dosti na tom, že si sám spravoval šaty rozpárané, sám si chtěl také zamétati světlici, stláti postel, jakkoliv takové práce mu při churavosti jeho byly obtížné; čehož mu bratr Bartoloměj vzhledem na povinnou poslušnost však zapověděl.

Slovem, každý skutek tohoto svatého kněze byl krásným příkladem pokory, podrživosti, poslušnosti a skromnosti, tak že v něm vtělila a

uskutečnila se rada Pána Ježíše, buďte jako maličtí, byste vešli do království nebeského. A vyplnilo se proto na něm, že čím více se ponížoval a před světem ukrýval, tím hojnějšími milostmi obmýšlel jej Bůh, aby dokázal, že kdo se poníží bude povýšen.

Hlava XXVIII.

La Sallova nábožnost a jeho péče, aby ji vštípil chovancům svým.

Po uplynutí událostí pro ústav tak důležitých, o nichž vypravováno v hlavě předešlé, vzdaloval se La Salle vši správy ústavu, obmeziv se pouze, když byl požádán od nástupce svého v předsednictví, což tento vždy v důležitých záležitostech činíval, o radu neb o dobrozdání.

Takovým způsobem účinkoval jeho blahonosný vliv mezi jeho chovanci, a tak možno mu bylo od nich odvrátiti mnohé nebezpečí a prokázati jim mnohá dobrodiní, jaké bylo ku příkladu to, že dům v Saint-Yonu ústavu do vlastnictví přenechán, za cenu daleko nižší, než byla pravá cena jeho; této přízně pak se ústavu dostalo jedině z veliké úcty, již posvátná osoba La Salleova požívala.

Vše, co se s ústavem po odstoupení La Sallea s přednostenství přihodilo, postrádá zvláštní důležitosti, o tom tedy pomlčíme, a bude třeba i prospěšno, upozorniti v této stati na vynikající zbožnost La Salleovu, jenž v nynějším svém postavení považoval modlitbu za úlohu takové důležitosti, že se z ní dá posoudit, k jak vysokému stupni dokonalosti to přivésti může duše nelíceně zbožná. „Nenajdete,“ tak říkával, „pravé a trvalé ctnosti při duši, která není modlitbou

s Bohem jako sjednocena. Kde nevládne duch Boží, tam panuje lidská přirozenost a samoláska potlačuje pravou lásku. Modlitbou zapomíná duše na sebe samu a sloučí se s Bohem.“

Jeho takořka neustálé obcování s Bohem, tak píše o něm jeden z jeho životopisců, jakož i touha jeho, by i chovancové jeho v zbožných cvičeních vždy více prospívali, jej přimělo k tomu, že sepsal povšímnutí hodný návod k řádnému modlení, chtěje tím upozorniti na prospěšnost a vznešenost této duchovní posily a útěchy, připojiv mimo to zvláštní ponaučení, jak by si mohl každý snadno utvořiti způsob k náležitému obcování s Bohem.

Každodenně navštěvoval novice uváděje jich v taková vznešená duchovní cvičení, by záhy zvykali na tuto nebeskou potravu. Po tomto cvičení, které s nimi konával před polednem, naváděl je k zbožnému rozjímání. Upozornil je na rozličná pochybení, jichž by se mohli dopustit buď nevšímavostí, aneb nedostatečným vniknutím v předmět, o kterém právě rozjímají; pak jim sdělil návod, podle kterého by se při tom držeti měli —

Přesvědčiv se, jak to nesnadné utužiti se v duchu zbožnosti, a že všeliký pokrok v tom ohledu závisí od přípravy, dal si La Salle všemožnou práci; nechával tyto nadějně jinochy přicházeti k sobě, by se v tato cvičení zpone náhlu vpravili, a posléze v kouání jich řádně zdokonalili. povzbuzuje jich, aby se v takové obcování jako všili, aby bděli nad svými smysly, by všecky své činy konali pro Boha a brali si v tom za příklad Pána Ježíše Krista.

Pozoroval-li někdy, že v horlivosti ochabovali, chtěje jich znovu rozhorliti a uvésti na pravou

cestu, říkával jim: „Nezasluhuje-li toho Bůh, abyste z lásky k němu činili sobě násilí v plnění jeho svaté vůle?“ Často napomínaje jich, doložil: „Proč pak byste synáčkové moji nekonali všechna díla svá co možno nejdokonaleji, byste se tím Bohu zalíbil? V Bohu pocítíte zvláštní pohnutku k opravdivému milování, a toto vás zase rozněcovati bude k sebeobětování; s Ním bude povznesena vaše trpělivost, a zdokonalená vaše, do Jeho nejsvětější vůle odevzdanost. A zajisté od toho dne, co byl La Salle na kněze vysvěcen, stal se život jeho nepřetržitým pásmem utrpení a obětí, jež snášel z lásky ke Kristu Pánu a za tím účelem, by se vítězně rozšířilo božské učení Jeho. Dle toho, jak pozoroval, že se život jeho blíží ke sklonku, zmáhala se v něm touha, by se školní bratří tužili v následování příkladu tohoto nebeského učitele; a aby je tím vydatněji roznítil, by víc a více milovali Pána Ježíše, zavedl v Saint-Yonu pobožnost ustavičného klanění. Každotýhodně vyznačil představený noviců na zvláštní tabulce hodinu, v které se musel jedenkaždý bratr pokloniti Panu Ježíši v Nejsvětější Svátosti ukrytému. Tak se dnem i nocí vznášely k Bohu modlitby jako vonné kadidlo za blaho noviciatu a křesťanských škol. Tatéž láska ke Kristu Pánu jej vedla k tomu, že všem doporučil časté přijímání Nejsvětější Svátosti Oltářní.

Jednomu z bratří, který mu psal, že se pro mnohé své nedokonalosti nesmí opovážiti Nejsvětější Svátost častěji přijímati odpověděl. „Jděte k Pánu Ježíši. Zdali nejdete k lékaři kdykoliv onemocníte? Předneste mu upřímně své slabosti, a proste Pána Ježíše, by vás uzdravil a posilnil.“

Jinému naříkajícímu si na duševní vlažnost psal: „Jděte bratře k svatému přijímání a do-

jdete horlivosti, jelikož je Pán Ježíš láska a milosrdenství.“

Při cvičeních, jím samým zavedených říkal: „První z víry pocházející účinek jest, že bývá člověk naveden k poznání, milování a následování Krista Pána. On je vzorem hodným následování, a oči vaše musí vždy býti obráceny na to, aby se příklad Jeho zrcadlil ve vás a v srdci dítek vašemu vychování svěřených. Zříďte své chování dle chování Kristova, a to i proto, že si vás před mnohými jinými zvolil, byste jeho dílo dokonali ku spáse dítek.“

Ale tato láskyplná péče a horlivost nevztahovala se pouze na novice, ale nesla se ke všem těm, již žili v Saint-Yonu pod dozorem bratří, zvláště k jinochům pokleslým.

Tito svodlivými náklonostmi zaslepení jinoši se tak snadno napravití nedali. K opravdivému polepšení takových pobloudilců bylo třeba mužů svatých, jichž plamenná slova by dovedla obměkčiti i zatvrzelejší srdce. Zbožný La Salle, jak jsme již dříve o něm pověděli, svou přívětivostí, a ještě více svými častými a vroucími modlitbami, na tentýž úmysl konanými, získal si záhy jejich důvěru, tak že se snadno se vším svěřili, a jím se dali ve věcech svědomí svého vésti. Za tak opatrné a laskavé péče svědomitého lékaře dalo se duševní uzdravení s jistotou očekávati. Ostatní chovancové k němu lnuli co synové k nejmilejšímu otci. On je zpovídal s otcovskou láskou, byť počet jich byl sebe větší, aniž by dal byl byť i nejmenší znamení buď ne-libosti neb únavy.

On se jim věnoval ve všem, jen aby je všechny získal Kristu; on byl mezi nimi, když se vyráželi, když se učili neb modlili, ano pokud to jeho

tělesné neduhy připouštěly, chodil s nimi i na procházku. Tito jinochové viděli se šťastnými, uznávající vděčně jeho lásku a péči o jejich blaho, účelivě naslouchající jeho naučení, a hledající příležitost, by mu svou příchýlnost a úctu osvědčiti mohli: a když někdy odcházel od nich; by se v nevinných zábavách volněji pohybovati mohli, vždy to dali patrně znát, jak je jim toho líto Pakliže některý z nich jevil nechť k učení, aneb v něčem pochybil, nechal ho k sobě přijíti, napomínal jej tak šetrně, že jej snadno k lepšímu poznání přivedl.

Péče tohoto sluhy Páně o duchovní blaho ústavu v Saint Yonu byla neunavná, a činila mu vždy příjemnějším přebývání jeho v samotě, z které si málo kdy někam vyšel.

Požíval-li v tomto domě pokoje a útěchy vzhledem na své chovance, nicméně neušetřilo jej ani zde bodavé trní Život svatých se vždy podobá životu Pána Ježíše; a jako našemu božskému Spasiteli se až na konec jeho pozemského poslání dostalo přetrpkých bolestí za úděl, tak i La Salleovi bylo snášeti jizlivých strastí.

Jakkoliv po dráhně let osvědčil pérem, ústy i skutky veřejně i soukromí svou ryzí pravověrnost a bezvýminečnou oddanost k apoštolské stolici: přec se opovážil ten onen nestoudný stranník podezřívati i v posledních dnech života jeho z jansenistického sektářství. Nezbyvalo mu než hájiti se, a učinil tak listem oplývajícím ponížeností i neohrožeností, laskavostí a nezvratnou vírou dokázav, že smýšlení jeho vždy úplně souhlasilo s učením římského papeže, a že toto své smýšlení pomocí Boží nikdy neměnil. Ale navzdor tomu obhájení jeho málo mu prospělo, jelikož

zvláštní nepřátele jeho uvedli jej v podezření i u duchovní vrchnosti.

Ale Bůh, jenž neustále bdí nad věrnými sluhý svými, byl s ním, tak že vítězně překonal hnusné na cti utrbaní.

Hlava XXIX.

Poslední nemoc zbožného sluhy Páně.

La Salle od delší doby již pozoroval na sobě, že se konec jeho pozemského žití blíží, ač u věku vysoko byl nepokročil. Ač slabost a neduh jeho nepřipouštěly vážné obavy blízké smrti, nicméně prudké bolesti daly předvídati, že se žití jeho schyluje ku konci. Nejvzdorovitější z jeho neduhu, který jej bez ustání soužil, bylo hostečné loupání, jež si způsobil v malém domku Vaugirardském, v němž si vyvolil pokojík nezdravý, který ani v zimě nenechal vytápěti. K tomu se přidružil v posledních letech i neduh prsní, jenž jej dnem i nocí trápil, ale přece nepoukazoval na blízké úmrtí.

Ale jako by mu s nebe dáno bylo pokynutí, že již běh života dokoná, připravoval se ku poslední hodině, a odvraceje se od světa, tím horlivěji se roztoužil po věčnosti.

V těch letech psal jednomu ze svých chovanců :

„Pro lásku Boží vás prosím, drahý bratře, byste se v nižádné záležitosti více na mne neobracel. Máte své představené, jimž povinen jste vyjeviti potřeby své jak duchovní, tak světské. Nesmímť od nynějška na nic mysletí jen na smrt, která mne brzy vyvede z tohoto světa.“

Jakkoliv se patrně přemáhal, by kruté bolesti, ježto jej svíraly, utajil veselou a pokojnou

myslí, přece rozprávěl často o své blízké smrti; proto také bratří zdvojnásobili své úsilovné péče o něj. Byloť to dojemné závodění o to, by se vše možné stalo, a byť to sebe větších obětí vyžadovalo, pro zachování života jim tak předražený. Nade všecky nejstarostlivější byl bratr Bartoloměj. On co představený nedal svou vážnost v ničem tak znáti, leč když se jednalo o to, aby se vroucně milovanému otci dostalo potřebné péče a obsluhy k ulevení jeho choroby.

Přišed jednoho dne k němu, by mu posloužil, bylo slyšet, jak ho oslovil hlasem poněkud rozechvěným, kdežto se ze zásady k němu vždy nesl s ponížeností a mírností.

„Chcete snad,“ promluvil k němu přízvukem hlasitějším bratr Bartoloměj, „abychom prohřešili se nevděčností? Proč pak žádáte na nás něco co nás, když na to jen pomýšlíme; zarmoutí, ba ponižuje.“

Jeden z bratří, který právě šel tudy, slyše představeného tak rozhorleně mluvit, přiblíživ se k němu, uctivě ho prosil, aby mluvil mírněji: „jelikož,“ doložil, „náš přelaskavý otec dnes náramně mnoho trpí.“

„Ó můj milý bratře,“ odvece s bolným pohnutím bratr Bartoloměj, „kdybyste znal příčinu, která mne donutila k tak přísné domluvě, dal byste mně za pravdu, a promluvil byste ostřeji nežli já. Předobrá otec náš tvrdí, že ústav náš jeho nemocí záhubně bude poškozen, a chce, bychom jej nechali v krutých bolestech jen proto — jak on tvrdí — že prý nezasluhuje, bychom si připouštěli výloh pro něj.“

Zajisté La Salle projevil několikráte svou vůli dokonati život svůj v některém bídém zákoutí Raonském mezi kmety pro společnost lid-

skou nepotřebnými. Jen bázeň, aby tím příliš nezarmoutil své vychovance, jej pohnula k tomu, že ustal od této touhy. Nicméně, jakkoliv tak žalostně trpěl, povstával s lože v hodinu řeholním pravidlem stanovenou, a setrval v kapli konaje s ostatními bratřími duchovní cvičení a jen na rozkaz poslušnosti opustil někdy později lože.

Když někdy bratr Bartoloměj se musel na nějaký čas ze Saint Yonu vzdáliti, tu jeho nepřítomnost zavedla mu příležitost ku mrtvení svého těla. Když se dle možnosti zúčastnil společných duchovních cvičení, vyhledal pro sebe nejzadnější místo, a když bratři přisedali s jednoho místa na druhé, on se ubíral v pokoře za nimi zasednuv až za novici. V čase svatopostním se bratři marně pokoušeli upravit mu pokrmy jeho těžké chorobě přiměřené, jelikož on si umínil v tomto kajícím čase s dosavadní přísností zachovávatí církevní příkázání o postu. Oběť bude brzy dokonána, tak říkával usmívaje se, třeba tedy abych ji očistil.“

Navrátiv se uložil bratr Bartoloměj La Salleovi. by mezi bratřími vždy na prvním místě se usadil a zakázal mu prostřednictvím zpovědníka posty a jakékoliv mrtvení sebe. Dávaje přednost poslušnosti ohledně mrtvení sebe, všemu se poslušně podřídil. Dle příkladu apoštoloва přinášel své tělo Bohu v oběť živou, nahražoval mrtvení svého těla, jež si v duchu ukládal, obětí Bohu milejší, totiž horlivými skutky pobožnosti, pokory a poslušnosti.

Obětuje své trapnými neduhy pozvolna ta-kořka ztýrané tělo, obětoval zároveň s ním i vůli svou, neustávaje s horlivou vroucností volati: „Bože můj, já chci jen to, co Ty chceš: chci to jen proto, že ty to chceš.“ — O svých trpkých

těžkostech nemluvil žádnému leč jen lékaři, představenému a bratru ošetřujícímu jej. Před jinými jevil pokoj a veselí takové, že žádný nemohl pozorovati, jak blízké jest skonání otce přemileného.

Pokud možno bylo, bavil se s ostatními nemocnými aneb se scházel s bratřími ku zbožným rozmlouvám. Jednou spatřil ve dvoře trestního oddělení jinocha, jehož hlava pokryta byla jizvami nelibě zapáchajícími; stál tu opuštěný, všickni se mu vyhýbali. La Salle spěchal k němu, věnovav mu otcovskou péči a doporučuje ho bedlivému ošetřování a léčení. Každodenně pak přicházel do nemocnice, vymýval mu bedlivě a laskavě rány, poskytoval mu lékařem předepsaných léků až do úplného vyléčení.

S velikým namaháním sestoupil někdy do dvora, když se tam chovanci bavili; jakmile se tam objevil, vždy jej slavnostně uvítali. Všickni běželi k němu, by uslyšeli z jeho úst buď návěští o jeho zdraví nebo spasitelnou nějakou radu; a on odpovídal jim s otcovskou laskavostí a přívětivostí, tak že v tom okamžení se zdálo, jako by ho byly opustily všecky bolesti. Když jednou s nimi rozmlouval, přinesli mu sedátko, by si na něm odpočinul. Bratr jej právě doprovázející domnívaje se, že si nebude chtít usednouti, odstrčil sedátko stranou, aniž by ho byl na to upozornil; avšak chtěje se La Salle přece posaditi, padl zpátkem tak nešťastně, že, když jej pozdvihli, našli jej beze smyslů.

Tento pád byl příčinou, že se mu na hlavě utvořila hrozivá boule, která nepřipustila více žádné naděje na uzdravení. Ale tomu navzdor nepřišla přece hodina jeho, Bůh dal, že se oteklina rozhostila blíže jednoho ucha a tím odstraněno vše nebezpečí. V době, ve které věrný sluha Boží

musel z tohoto pádu být léčen, osvědčoval takou vzornou trpělivost, že vynutil slzy těm, jimž po-
přáno bylo štěstí posluhovati jemu.

Když se počal pozdravovati a procházeti se z jedné světnice do druhé, padly mu na hlavu dvéře, ale na štěstí jen stranou, však pádem tím utrpěl na hlavě bolestnou ránu. Ke všemu tomu připojilo se prudké píchání mezi žebry, jež ho přinutilo, že zase musel ulehnouti

Lékař pokládal tento případ za smrtonosný, a že si nemocného mnoho vážil, velmi často jej navštěvoval, a setrval u něho celé hodiny, čekaje, až jeho lékařská péče dospěje k nějakému pří-
znivému výsledku; ale bohužel viděl se nucena oznámiti bratřím, že věda lékařská nestačí k vy-
lčení těžce nemocného. Vše bádání lékařské ob-
mezilo se pouze, aby jak bude možno, prodloužen byl život tak drahocenný. Ale nechal povážlivou nemoc dostoupiti až na nejvyšší stupeň, aniž by nebyl svatého toho kněze upozornil, by se na smrt při-
pravil. To pak se stalo ku konci měsíce února 1719.

Na toto návštěví se tvář nemocného, až dosud bledá, rozzářila nevýslovnou radostí, a sebrav všecku svou duševní sílu, zvolal: „Ó jak žízni duše má po Bohu! Tak budu přece již vysvo-
bozen z Egypta, abych mohl vejíti do země za-
slíbené. Jen tam uzřím Tvou, o Bože, tvář.“

By vyplnil přání bratří řeholních a aby osvědčil svou poslušnost bratru Bartoloměji, nepřestával přijímati předepsaných léků.

Jelikož se neduh více a více vzcháhal a sil ubývalo, domlouval zbožný trpitel svému ošetřo-
vateli řka: „Nedělejte si k vůli mně zbytečné vý-
lohy, já jsem zcela odevzdán do náručí svého nebeského Lékaře; jedině v Něj skládám svou naději. Proste Jej, aby i On prosil za mne.“

Hlava XXX.

Smrt Jana De La Sallea.

Zdalo se, že v prvních dnech měsíce března r. 1719 se zlepšil zdravotní stav La Salleův, neb mohl i z lože povstati a i mši svatou sloužiti. Avšak úleva trvala jen několik dní, hned se obnovily zase veliké a již neustálé bolesti, tak že musel ulehnutí, nemoha sebou ani pohnouti.

La Salle choval po celý svůj život takořka od dětinství zvláštní úctu k pěstounu Páně, sv. Josefu a snažil se tuto úctu s napjatou horlivostí a s živou vírou vštěpovati do srdce i u jiných. Když se tedy přiblížil den 18. března, ozvala se v srdci jeho neobyčejná touha oslaviti naposledy aspoň s milými spolubratřími zítřejší svátek; a tu opětoval u vroucí úctě: „Jakou by to bylo pro mne útěchou, kdybych mohl zítra vstoupiti k oltáři! Jakou blaženost bych pocítil, moha obcujícím mši svaté podati pokrmu andělského, a pak pokleknouti před obrazem sv. Josefa, našeho svatého ochrance a poroučeti všechny nás do jeho mocné přímluvy.“

I vyplnila se tato vroucí jeho touha. Okolo desáté hodiny večer pocítil La Salle k nemalému podivení všech bratří, jak se jizlivé bolesti jeho mírní, a jak se bývalé síly ponenáhlu vrací. Usnul sladce neprobudiv se až ráno a to ve stavu takovém, že mohl s lože povstati a sloužiti v kapli mši svatou, kdež jej bratří s dychtivostí očekávali. Oblečen v posvátná roucha, odsloužil s nadobyčejnou vroucností nejdražší oběť mši sv. a podal při svatém přijímání svým tak velikou milostí hluboce dojatým chovancům Tělo Páně. Vzdavše Bohu díky odešli všickni k svatému zakladateli svému projevující mu, mocnou přímluvou sv.

Josefa omilostněnému své synovské potěšení a přejíce mu dlouhotrvajícího zdraví. Ale La Salle byl ovocem pro nebe již dozralým a jeho zotavení nemělo trvati jen několik hodin. Vrátil se do nemocnice, by si odpočinul, upadl zase ve předešlý stav slabosti a bolesti, a nebylo mu více možno vyplniti ani svou ani touhu svých řeholních bratří, sloužiti totiž zase mši svatou. Farař od sv. Severa nevěda dosud o povážlivém stavu, v jakém se La Salle nacházel, jakmile o tom uslyšel, bez odkladu spěchal navštívit jej a vida hrozivě nebezpečný stav jeho, otevřeně ho vybídnul: Pane La Salle, snad pozorujete na sobě, že se vám blíží hodina smrti a na to že se dostavíte před soudnou stolicí Boží.“

Vesele a upokoženě odpověděl La Salle: „Vím to a úplně se poddávám vůli Boží. Život můj jest v rukou Páně. Staniž se nejsvětější vůle Jeho.“ Od té chvíle zůstal duch jeho co nejpevněji spojen s Bohem touže po okamžiku, až se přetrhne poslední pásmo, ježto jej poutalo ještě k zemi. Prosil tedy, by mu poslouženo bylo svatými svátostmi umírajících.

Touha jeho po přijetí Ježíše Krista ve svátosti skrytého byla tak roznícená, že se téměř nemohl dočkati té hodiny, ve které se mu té milosti dostane. Po celou noc trval na modlitbách a sotva se rozednilo, sám vše zařídil, čeho třeba bylo k důstojnému vykonání tak posvátného úkonu. Slušně vyzdobena byla všecka místa, kudy se měl ubíрати host nebeský; nemocnice, ve které byl věrný sluha Páně, se proměnila v pravou svatyni. La Salle nepřipustil, aby na loži mu podáno bylo Tělo Páně. Jeho vroucí láska ku Kristu Pánu, jakož i živá víra působily v něm, že zapomněl na kruté bolesti, nechal se tedy oblék-

nouti v řeholní šat a posaditi, očekávaje v zbožném rozjímání svého Boha, jemuž od dětinství tak věrně sloužil.

Farář u sv. Severa chtěje La Salleovi dáti důkaz hluboké úcty, jakou k němu chová, umínil si dáti tomuto posvátnému úkonu výraz co možno nejslavnější. Vyzval tedy všecky duchovní a mnohé z přednějších osadníků, by se účastnili průvodu s Nejsvětější Svátostí až do Saint-Yonu, připojivše se k četnému, k tomuto účeli zbožně se chystajícímu zástupu.

Uslyšev nemocný hlas zvonu oznamujícího příchod Páně, pomocí bratří pokleknuv sklonil hlavu skoro až k zemi, klaně se hluboce Bohu svému. Složiv pak vyznání víry, přijal Tělo Páně s vroucností právě andělskou tak, že všickni přítomní zbožně uneseni, vzděláni a pohnuti byli. Na to pomodliv se ještě nemocný, nechal se odvésti na lože.

V noci se nemoc značně zhoršila, pročež hned z rána žádal nalehavě, by mu udělena byla svátost posledního pomazání. Jakkoliv se mu náramně přitížilo, zůstal při úplném jasném sebevědomí, takeže mohl těm, kteří jej přišli navštívit, dáti spasitelná ponaučení, ano i předpověděl budoucí utěšený rozkvět ústavu v Saint-Yonu.

Vzpamatovav se maličko, nechal bratry přijíti k svému loži, a aby je povzbudil k věrnému setrvání v řeholním povolání, jako v závěti jím na paměť krátce uvedl, co jim po všecka léta do srdce vštěpoval:

„Především poroučím Bohu svou duši a potom bratry křesťanských škol, s kterými mne Bůh sám tak těsně sloučil.

Nade všecko pak odporoučím bratrům nezlomně věrnou úplnou oddanost církvi svaté,

zvláště v nynějších rozervaných časech; aby pak toho dali důkaz, nesmí se nikdy a v ničem odchylovati od učení římského papeže a církve katolické, připomínajíce sobě, že jsem poslal dva bratry do Říma, abych pojistil potřebnou u Boha milost, že ústav vždy zachová poslušnost svaté Stolice.“

„Potom odporoučím bratřím dětinnou nejhlubší uctivost k Pánu Ježíši Kristu a k Nejsvětější Svátosti Oltářní, vytrvalou lásku k modlitbě, zvláštní úctu k Rodičce Boží a k sv. Josefu, patronu a ochranci našeho ústavu. Nechť všickni plní povinnosti své horlivě a nezištně, a ať žijí pospolu v bratrské svornosti, vzdávající slepou poslušnost svým představeným, jelikož to vše jest základem a zástitou vší dokonalosti řeholní“

Pozorující bratři jak namahavě svatý zakladatel jejich rozpráví, že je sklíčen zármutkem a hlas jeho že víc a více slábne, obávali se, že snad již k poslední hodině pracuje; proto všickni poklekli prosíce umírajícího otce za požehnání; bratr Bartoloměj pak doložil, aby požehnání to svědčilo nejen přítomným, nýbrž všem bratřím ústavu. V pokoře, která jej ani na smrtelném loži neopouštěla, pokusil se toto vybidnutí odmitnouti, musel však posléze naléhavým prosbám ustoupiti; pozdvihl tedy oči i rukou svých k nebi řka: „Bůh požehnej vám všem!“

Na tato slova nemohli se bratři ubrániti slzám, dali se do hlasitého pláče, a našli útěchy jedině v modlitbě, v odevzdání se do vůle Boží a v pomýšlení, že tento otec jejich s nebe je bude opatrovati, jako to činíval na zemi.

Po malé chvíli se zdálo, že umírající sluha Páně pozbyl smyslů. Tu bratři klečící ustavičně u lože jeho, hlasitě se modlili za umírajícího.

Ještě však neskončili své modlitby a skonávající nabyl zase na okamžik smyslů; dojat vroucí pobožností bratří, sebral vši sílu a dojemným hlasem promluvil: „Chcete-li zůstati a setrvati v posvátném povolání svém, nesrovnávejte se s tímto světem, jinak byste si mohli ponenáhlu oblíbiti v jeho libůstkách a způsobech a posléze se s ním tak spřáteliti, až byste z nevčasné k němu šetrnosti naklonili se k jeho jakkoliv zhoubným názorům, zvlažněli byste v zachovávání řeholních předpisů, život řeholní by se vám znechutil a mohla by se ve vás ozvati touha po vystoupení z řádu.“

Studený pot přerušil poslední slova La Salleova co předchůdce smrtelného boje, jenž také konečně nastal o půl druhé hodině ranní v pátek. Přišel mezi tím poněkud k sobě a byv otázan, přijímá li své bolesti s odevzdáním se do vůle Boží, odpověděl: „Ó ano. Klaním se ve všem vůli Boží, co se mne týká . . .“

Přestal mluvit neb počal umírat. Ve tváři jeho se až do konce jevil neporušený klid a přítivost; ke čtvrté hodině sebrav ještě poslední sílu, jakoby se chtěl posaditi a nakloniti k někomu, povzdechl a skončil smrtí spravedlivého, odcházeje k soudu Božímu se srdcem upokojeným v naději věčné oslavy.

Tak odešel ze středu svých synů 7. dubna 1719 v 68. roce svého stáří.

Hlava XXXI.

Slavný pohřeb a obraz La Salle-a.

Moudrý Šalomoun napsal, že vše na zemi jest marností. Toliko ctnost a svatý život, byť i po mnohá léta byly jako v nepovšímnutí, po-

sléze dříve neb později září na všechny strany se rozptylující a unášející. To pak shledává se v životě všech pravých velikánů, to jest takových lidí, kteří ve svém povolání měli vždy na zřeteli účel, pro který je člověk stvořen, totiž pro Boha, pro nebe; a to se také okázalo na La Salle-ovi.

Když tento pokorný, chudý, opovržený, potupený, pronásledovaný a nenáviděný muž se ukryval před svými nepřátely a jako zneuznaný, z jedné krajiny do druhé bloudil, shromažďoval okolo sebe dítky chudého lidu, je, nehledě na potíže a strasti, vyučoval: tu by se bylo mohlo myslet, že si svět ani jeho smrti nepovšimne, ba že společnost lidská si jaksí oddechne jsouc sproštěna protivného břímě ne-li hanby.

Avšak tu se nestalo tak. Smrt La Salle-ova byla všeobecně pokládána za neštěstí; mrtvola jeho uctěna byla co posvátný drahocenný ostatek. Sotva že se rozešla zpráva o jeho úmrtí, nastalo na všech stranách pohnutí. Všickni spěchajíce scházeli se u mrtvoly tváře ušlechtilé a přívětivé, jakou se jevila v letech mladosti; všickni plačíc líbali studené ruce, které prokazovaly tolikrát dobrodiní; z jeho oděvu odjímány částečky a ukládány za vzácné památky, a každý i sebe nepatrnější předmět po něm za drahocenný poklad považován.

Za malou chvíli byla světnice v Pánu zesnulého vyprázdněna tak, že samým bratřím nezbylo ničehož na památku. Pro útěchu všem opatřeny opisy posledních slov, jež zbožný sluha Páně na krátce před svou smrtí jako v závětu promluvil; opisy takové položeny dříve k tělu zesnulého. byly pak rozdávány a rozeslány bratřím nepřítomným.

Tělo v Pánu zesnulého, oblečeno v roucha kněžská, přeneseno v pátek na večer do kaple v Saint-Yonu, a tu bylo viděti četné zástupy klečící u mrtvolky tak velikého dobrodince Francie ani prosí, jak každý pravil, Svatého. A zajisté, za svatého byl ctěn a takovým se také hned tenkrátě okázal, jelikož mnozí poroučejíce se do jeho přímluvy dosáhli znamenitých ano zázračných milostí pro tělo i duši.

Pohřební průvod do farního kostela konaný na Bílou sobotu večer byl velkolepý nejen nesčíslným počtem duchovenstva, jak světského tak řeholního, jakož i nepřehlednými zástupy shromážděnými na cestách, jimiž se průvod ubíral. Bylo zajisté dojemné naslouchati, jak vypravoval každý o ctnostech, jakými zvěčnělý vynikal, a jak všickni oslavovali jeho spásonosné zásluhy o zdárné vychování mládeže; a srdce rozrývající nářek, že smrt jeho jest nenahraditelnou ztrátou pro církev i vší společnost, rozléhal se po městě.

S potíží prodralo se kněžstvo do kostela přeplněného lidem, a ještě tíže bylo dostati se tam s mrtvolou svatého kněze, již pochování bylo možno až za nastalé noci; byla pak prozatím uložena v prozatímní kapli farního kostela, roku pak 1734 přenešena do kaple bratrské v Saint-Yonu a za sto let potom, to jest r. 1835 v kapli ústavního konviktu bratří v Raonu, kdež až dosud se uctívá.

V pondělí po neděli bílé konány slavnostně smuteční služby Boží za přísluhy kněží menšího semináře u sv. Patricia, a všech jinak nezaměstnaných bratří ústavu a za účastenství přčetného zástupu příšedšího, aby vzdali povinnou úctu tomu, jenž se za svého života všelikým poctám pokorně vyhýbal.

Skoro ve všech městech Francie slouženy za spásu jeho duše mše svaté a konány modlitby; se všech stran docházely představeného bratra Bartoloměje soustrastné projevy, který chtěje truchlící bratry a chovance svatého zakladatele potěšiti psal jim: „Máte příčiny plakati nad smrtí přelaskavého otce. Nemůže býti jinak; všickni to bolestně neseme, jsouce zbaveni mocné opory zde na zemi. Avšak uváživše dobře všecko, přemilí bratři, musíme vyznati, že to byla vůle Boží. Bůh nám jej dal a zachoval pro tak drahá léta, jak se Mu to líbilo, a vzal nám ho, by ho odměnil za jeho utrpení a za svatý život jeho. Apoštolové zatruchlili velmi uslyševše, že je opustí božský jejich Mistr a On je těšil řka: „užitečné jest vám, abych odešel, neb neodejdu-li, nepříjde k vám Utěšitel (Jan XVI. 7). Náš předobry otec nás neopustil: máme pevnou důvěru, že se nachází mezi svatými v nebi. On tedy mnoho může u Boha, jelikož již zde na zemi přijal nescíslných milostí pro sebe, pro svůj ústav a pro tolik duší, jimž pomáhal, aby se obrátily k Bohu a Jemu se zasvětily“

Spravedlivý byl žal synů La Salle-ových, jelikož ztratili otce lásky nejhodnějšího, pozbyvše v něm jednoho z největších světců, osvěcujících v sedmnáctém století Francii, muže apoštolského, proslaveného všelikými ctnostmi; kněze podle srdce Božího vyslaného ku blahu chudé opuštěné mládeže.

Slze tedy vyroněné nad jeho rakví, vnitřný a nepřetvářený zármutek celé Francie, úcta vzdávána jeho jménu, byly odměnou přiměřenou za opravdu hrdinný, sebeobětavý život. Sláva, jakou ověncena byla jeho památka, byla slávou nebeskou a lesku takového, který jest s to zasloniti draze zaplacenou oslavu, již vzdává svět svým vele-

duchům, a již v zápětí následuje jistě buď zapomenutí, ne-li potupa.

La Salle, jak o něm píše jeho životopisec, byl nadprostřední výšky, pravidelného vzrůstu, širokého čela, přiměřeného nosu, velikých skorem modrých očí, laskavého vzezření, jasného, srozumitelného hlasu.

Tvářnost jeho jevila přívětivost spojenou s vážností, v ní se odrážely nevinná radost srdce, a andělské veselí duše jak veliké, tak klidné; následkem častého únavného cestování byla jeho pleť snědá, vlasy kaštanové později sešedivělé, čímž se stala tvář jeho tím vážnější. Způsoby jeho jednotvárné avšak milostné, poukazující na ty vážné povahy, jež s podivením vidíváme v rodinách, v nichž se dle starých obyčejů zachovala upřímná, nestrojená zdvořilost: pouhý pohled naň vzbuzoval důvěru.

Z celé osobnosti jeho rozestíralo se ovzduší svatosti, jímž v duši každého vyvolána bezděky vážnost a úcta. Byv vychován v rodině zámožné a od rodičů jej něžně milujících, osvojil si mnoho příjemných vlastností; namahavými pracemi a mrtvením sebe tělesné síly jeho znenáhlu postupem let mohutněly, tak že se říci mohlo, že prospíval rovnoměrně v tělesném zdraví i v ctnosti, a že by život byl zachoval až do nejpozdějších let, kdyby své tělesné síly byl tak přísnou kajicností neseslabil.

Hlava XXXII.

La Salle za blahoslaveného prohlášen.

Vraťme se zpět v duchu k životu Jana La Salle-a. Obraz představující se duchu našemu jest po soudu světa nezajímavý, věhlasný pro La Salle-a.

Nacházíme na sta ha na tisíce dítek zůstavených sobě samým, žijících nejen v bídě, ale i v naprosté nevědomosti; vedeny jsou k nepravosti, stávají se zhoubnou rakovinou ve společnosti lidské, spoustou v rodinách, ježto se bez pochyby octnou jednou v žaláři ne-li na popravišti! Na ty pohříchu žádný nepomýšlí; ano společnost nechtíc se poskvřiti jimi nelidsky se od nich odvrací.

Následky z tohoto zla jsou velmi hrozivé a jest svrchovaná potřeba srdce nejen šlechetného, ale i rozhodného, které by zlo pochopilo a odvážilo vhodného prostředku, to jest vychování mravného, umného a zvláště náboženského; nejen pravá zbožnost má do sebe moc zkrotiti zlé náklonnosti, vésti k pravé šlechetnosti, a navésti člověka, by užitečným se stal sobě a bližnímu. Toto přešlechetné srdce jest blahoslavený Jan La Salle, jenž se zřekl důstojnosti kanovnické a vlastního bohatství, a v nezvratné důvěře v Boha stal se otcem nešťastné mládeže.

Znamenité a velezáslužné bylo jeho dílo, a jakkoliv bylo i veleužitečné a nezbytně potřebné, přec bylo nenáviděno a pronásledováno. Kdo pak asi bude vítězem v boji, v němž se utkal La Salle? Viděli jsme, že zvítězil on; ale co jej to stálo! Za dobu čtyřicítiletého bojování nezažil ani jediného pokojného dne Trpké kříže byly ovocem jeho horlivosti a nepřemožitelné vytrvalosti. Potřeboval jen hlesnouti, ihned se mu za to dostalo posměchu a potupy, proti čemuž se vždy opřel pokorou a ponížeností.

Uvedmež si na pamět k svému vzdělání i jeho příklad, jakož i obraz jeho mravní povahy.

V největších, jeho ústavu brzkým, na oko jistým vyvracením hrozících nebezpečnostech, neohroženě si počínal důvěřuje nezvratně v Boha.

Přátelé i nepřátelé, bohatí i chudí, církevní i světští hodnostáři, ano i vlastní chovanci jeho vypovídali mu urputný boj: ale ti všickni byli v rukou Božích prostředkem k jeho posvěcení. Všudy pronásledován, spěchal dle rady Pána Ježíše z jednoho města do druhého, ale nikde našel útočiště, aby tam pro něj nebyla hora Kalvarie. Avšak uprostřed tolikých křížů a utrpení, nespatriil na něm nikdo známku nepokoje, netrpělivosti neb hněvivosti. Po nejprudších protiventstvích jevil ve všem svém počínání mírnost, veselí a přívětivost zrovna tak, jako vykonání každodenní pobožnosti.

Všecken život jeho byl naprostá chudoba, sebezapírání a přísná kajicnost jen za tím účelem, aby získal duše Pánu Ježíši. Žíněné šaty, bdění, tvrdé lože, požívání nechutných pokrmů, přísné, časté posty, cestování pěšky, odpírání sobě vína a vytápění světnice v nejprudších mrazech — od čehož neustál až na konec svého života, tak že by se mu bylo mohlo vyčítati, jakoby byl trýznitelem svého těla.

Vnitřním sebemrtvením zničil v sobě starého člověka, což jen předcházejícím zevnějším sebezapřením docíliti mohl. Umíraje sobě samému, snadno překonal odbojné přistvořené náklonnosti, tak že se v něm již ani neozvala nějaká naruživost, nevůle, neb přenáhlenost. Tímto dokonalým konáním křesťanských ctností vítězil nad každým hnutím srdce svého a tím pocítil v duši své pokoje, z něhož jej ani sebe bouřlivější události vyrušiti nedovedly. Když někdy trpěl nedostatkem všech věcí, aneb obořili-li se proti němu všickni, tu byl tím klidnější, a doufal nejpevněji tenkrát, když měl příčinu neočekávati ničehož, a málo kdy byla naděje jeho marna. Jeho horlivost a apo-

štolská ušlechtilost osvěžovaly všechn jeho duševní život; nic mu nepřicházelo za těžko, když se jednalo o slávu Boží. Poznav určitě vůli Boží, ihned se pustil do díla, nedbaje toho, že se v tom na jeho škodu rozpoutá proti němu celý svět i samo peklo.

Byl obmyšlen zvláštním darem uváděti nazpět k Bohu hříšníky sebe zatvrzelejší, a jinochy pobloudilé; co se jich k němu bylo uteklo, ani jediný z nich neuchýlil se více na cestu předešlé hříšnosti.

Jak mírně, přívětivě a laskavě se choval k dítkám! Všecky se cítily vábeny k němu tak, jako vábeno bývá železo k magnetu. Co všecko nedovedla laskavost jeho, by je naklonil záhy ku konání ctností? Všechn pot, namahání i protivství podstoupil milerád, vyžadoval li to prospěch dítek péči jeho doporučených. Při vyučování jich se více ponížiti nemohl.

Aby získal spoludělníky na vinici Páně, shromažďoval všecky, kteří chtěli vésti život sebezapření a pokory jako on; aby mu pozemské statky nepřekážely v konání dobrých ku slávě Boží se nesoucích skutků, nejen se bohatství svých shostil, ale chodě o almužnu, prosil pro sebe a svěřence své, netouže po jiném leč, aby svou obětavostí jiným prospěl: tak založil v Remeši, v Paříži, v Raonu první školy své, které se v brzku úžasně množily; sestavil řeholní pravidla pro svůj ústav který se stal světu křesťanskému dobrodiním nehynoucím a církvi svaté oporou nejmohutnější.

La Salle to byl, jenž zavedl počáteční ve školách vyučování, vyzkoumal zásady vychovávací, ježto se blahodatně časem i zkušeností osvědčily v Evropě, Asii, Africe, Americe, setkavše se v ne-

sčíslných školách s výsledky nejspokojivějšími. On založil školy pro jinochy i pro budoucí učitele, jimiž se za našich časů vynášíme; on položil základ vyučování odbornému, které se tak utěšeně osvědčuje za dnů našich, a které od dvou set let zkvétá a se chvalně daří, mezi chovanci jeho svým bezpečným návodem, nad který se posud nevyšinul žádný jiný.

Takový byl tento osvědčený přítel člověčenstva, jemuž by měl svět vzdáti úctu a postavit pomník, protože prostřednictvím jeho učňů nabývalo člověčenstvo velikého, ba nesmírného dobrodiní. Bohužel, svět byl vždy a bude nevděčným k pravým dobrodincům svým; naopak ale prokazuje, ba rozhazuje chvály a oslavy lidem, jejichž jméno by zasluhovalo býti pochováno i s nimi samými po všecky věky.

Nicméně město Raon vzdalo, ač později, povinnou čest La Salle-ovi, když z hojných na osvědčení povšechné úcty a vděčnosti sebraných příspěvků k jeho cti a slávě dne 2. června 1875 s okázalou slávou vystavělo pomník. Na tuto všeobecnou úctu se odvolal onoho dne výmluvnými slovy ve své řeči kardinal z Bonekose: Cařihrad, Smyrna, Řím, Paříž, Alžír, Quebec, Filadelfia a Nový-York poslaly bohaté dary, jež vzrostly v tak značný obnos, že možno bylo shotoviti tento pomník velikolepý jak svým objemem, tak umělým provedením.

Nad obrovským vodometem povznáší se skupení nápadně vysokých tvarů. Socha blahoslaveného La Salle-a posuňkem hlavy a ruky zřetelně poukazuje na činnost učitelskou. Levice jeho jakoby se volně spouštěla na rámě jinocha stojícího v takovém pohnutí, z něhož patrně vysvítá pozornost a úcta. Po pravé straně světcově

sedí u jeho nohou dítě s otevřenou knihou v ruce, jakoby se učilo; na čtyrech rozích podstavce je viděti milostné dítky tváří rozmanitého rázu představující čtyři díly světa, v kterých ústav školních bratří blahočinné účinky vyučování rozesílá.

Pohled na tento dobrovolný a všeobecný výraz vděčnosti k La Salle-ovi jest zajisté krásný a potěšitelný, jenž vyvolán byl jeho významným spásonosným působením, a tím že znovuzrození duší tímto jeho působením zahájené uznáno jest velikým dílem nejen před lidem věřícím, nýbrž i před Bohem.

Pomník tento jest a ostane výmluvným svědkem, že i nepřátelé tohoto světce, neocenitelnými zásluhami jeho usvědčeni u jeho hrobu nuceni byli vyznati: „Tuto odpočívá muž svatý.“

Za takového pokládán byl od lidí, a co takového jej Bůh sám ve své neskončené dobrotivosti před světem osvědčil. Zajisté on činil opravdivé zázraky za živa a jiných zázraků si na Bohu lidé vyprosili na jeho přímlovu po smrti jeho. Tak sluší na paměť uvésti zázračné uzdravení na jeho přímlovu pacholíka Leydeta, přihodivší se v roce blahorečení jeho.

Jistý desíletý pacholík jménem Karel Leydet chovanec průpravny připojené k hlavní škole v Bordeaux velmi mnoho a dlouhý čas stonal, jsa plný žláz. Ač mu vrozena byla vroucí touha po školním vyučování, přec často musel ostati doma, a dosti nepatrná změna vzduchu bývala příčinou zimničné horečky, neb bolestné napuchliny v krku.

Nižádný léčivý prostředek neskýtal mu ni nejmenšího ulehčení, a pomýšleno vzíti útočiště k chirurgické operaci. Ale zbožná jeho máti před tím vzala útočiště k blahoslavenému La Salle-ovi ochranci mládeže.

Devítidenní pobožnost konaná v jednotě křesťanských školních bratří společně s tamními chovanci, neměla žádoucího účinku. Ustanoveno tedy, že tuto pobožnost ještě jednou a to s větší vroucností vykonají.

Na třetí den co se tato devítidenní pobožnost opětovala, připadla v Bordeauxu spolu třídní pobožnost k uctění blahoslaveného Jana La Salle. Za tou příčinou byl tamní i katedrální kostel věřícími naplněn. Přes tisíc chovanců křesťanských školních bratří zúčastnilo se této velikolepé slavnosti; i zůstalo v této prostorné svatyni jediné prázdné místo pod kruchtou, a to zaujala paní Leydetová, matka churavého pacholíka.

Pohřížena v hlubokou pobožnost, modlila se s vroucností, jakou se vzorné matky modlívaly za své děti. Z nenadání spatřila školního bratra, jehož radostí ozářena tvář nápadně byla podobna tváři blahoslaveného Jana La Salla, pozorujíc spolu jak blahovolně hledí na chovance tam shromážděné, a potom se s tváří osluněnou k nebi povznáší.

Ihned vybízela vedle sebe stojící, by pozorovali toto zjevení, avšak žádný neviděl školního bratra, jehož oděv a tvář ona popisovala.

Mezi tím, co se pobožnost ta blížila k svému zakončení, modlila se paní Leydetová s důvěrou a vroucností, již v její srdci, jak ono nadobyté zjevení, tak celá ta unášející pobožnost roznítily, vzývajíc blahoslaveného Jana La Sallea, aby pro tu důvěru, pro kterou svého syna svěřila péči křesťanských školních bratří a pro tu úctu, kterou toho dne všecko město Bordeaux, tak okázale jemu projevuje, vyprosil jejímu nemocnému synu uzdravení.

Když pak se paní Leydetová po ukončené pobožnosti vrátila domů, našla miléného synáčka úplně zdravého. Uzdravení toto přihodivší se 14. května 1888 bylo samo sebou úžasné, ale co mu dodává povahy pravého zázraku jest okolnost ta, že mladistvý Karel od té doby nikdy nepocítil ni nejmenšího zimničného záchvatu ani bolesti v krku, a že ani kruté mrazivé počasí, které právě toho roku tak hrozivě po celou zimní dobu trvalo, a které mu v předešlých letech vždy bylo osudným, nebylo s to ani dost málo porušiti jeho pevné a dokonalé zdraví.

A tyto zázraky spojeny v jedno s jeho ctnostmi, byly předloženy neomylnému soudu svaté církve. A byly uznány za dostojny, by se jemu vzdávala úcta co možno největší, totiž i na oltáři při mši svaté, o čemž se jednalo po dlouhou dobu. Za příčinou politických bouří ve Francii teprv za sto let po smrti La Salleovy mohlo se započítí právnické vyšetřování života a ctností jeho, a dotyčná pře započata v r. 1836 dospěla k ukončení až po padesáti letech, to jest dne 27. listopadu na první neděli adventní roku 1887, kteréhoto dne vyřknul veliký slavně panující papež Lev XIII. a ustanovil, že se může bezpečně přikročiti k blahorečení ctihodného sluhy Páně Jana Křtitele De La Sallea.

Po tomto věhlasném prohlášení konány slavnosti opravdu unášející nejen po Francii, ale i po všech těch krajinách, kdež blaze působily a posud blahodějně působí školy křesťanských školních bratří La Sallem zavedené.

Slavnosti tyto v tomto životopisu popisovati, nemůže býti předmětem sem spadajícím; za to ale dlužno v tomto spisu projeviti toužebné přání, aby v nynější hrozivé době, co se sběsilou umí-

něností svět o zkázu mládeže zasazuje, zvolen byl všudy za patrona studující mládeže vedle sv. Aloisia i blahoslavený Jan La Salle, a aby rodičové vroucími modlitbami poroučeli své děti do přímluvy tohoto světce, by prospívaly u víře a zbožnosti, a srdce jejich, aby se vzdělávalo ve všelikých ctnostech. Blahoslavený zakladatel ústavu křesťanských školních bratří vypros nám u Boha milost, by se blahonosný tento ústav v brzku zakotvil a rozšířil po naší vlasti československé.

—

Modlitba

k uctění blahoslaveného Jana Křtitele

L a S a l l e.

Oslavený blahoslavený Jene Křtiteli, jenž jsi život svůj zasvětil křesťanskému vychování mládeže, neustávej s nebe přispívati nám, by srdce naše chráněno bylo proti nákaze nynějšího porušeného věku, tak abychom byvše křesťansky vychováni kráčeli v šlépějích Tvých, až bychom dosáhli posvěcení a spásy věčné. Amen.

Otče náš a Zdravas Maria. Sláva Bohu Otci, Synu a Duchu Svatému, jakož bylo na počátku nyní vždycky až na věky věkův.

